

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av utlänningslagen och lagen om bemötande av utlänningslag som tagits i förvar och om förvarsenheter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att utlänningslagen och lagen om bemötande av utlänningslag som tagits i förvar och om förvarsenheter ändras.

Det föreslås att utlänningslagen ändras så att lagen förbjuder tagande i förvar av asylsökande barn som är i landet utan vårdnadshavare och att de bestämmelser som gäller tagande av barn i förvar i övrigt preciseras. Enligt förslaget får ett barn under 15 år som saknar vårdnadshavare inte tas i förvar ens efter det att ett beslut om avlägsnande av barnet ur landet har blivit verkställbart. Avsikten är att begränsa situationer där barn som har fyllt femton år och är i landet utan vårdnadshavare tas i förvar för att säkerställa avlägsnandet ur landet och att i övrigt precisera bestämmelserna om tagande av barn i förvar. Det föreslås att förutsättningarna för tagande i förvar, informationen till den som tagits i förvar och placeringen av utlänningslag

som tagits i förvar preciseras med anledning av genomförandet av mottagningsdirektivet. Dessutom föreslås att anmälningsskyldigheten ändras så att den blir ett mer fungerande alternativ till tagande i förvar. Till lagen ska fogas en möjlighet att ordna en rättegång med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring.

I lagen om bemötande av utlänningslag som tagits i förvar och om förvarsenheter tas det enligt förslaget in sådana ändringar som å ena sidan syftar till att på det sätt som förutsätts i mottagningsdirektivet förbättra ställningen och förhållandena för sådana utlänningslag som tagits i förvar och som är i en sårbar ställning, å andra sidan till att på grund av nationella behov förbättra säkerheten på förvarsenheter samt för deras klienter och personal.

Lagarna avses träda i kraft vid ingången av 2015.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
2 NULÄGE	4
2.1 Lagstiftning och praxis	4
Allmänt	4
Villkor för tagande i förvar	4
Förfarande för tagande i förvar	5
Tagande av barn i förvar	5
Frigivning av en utlänning som har tagits i förvar	5
Alternativ till tagande i förvar	6
Förvarsenheten och dess verksamhet	6
Bemötande av utlänningar som tagits i förvar	7
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	8
Tagande av barn i förvar	8
Mottagningsdirektivet	11
2.3 Bedömning av nuläget	12
Säkringsåtgärderna i utlänningslagen	12
Tagande av barn i förvar	13
Lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter ...	13
Mottagningsdirektivet	14
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	19
3.1 Tagande av barn i förvar	19
3.2 Förvarsenheten och dess verksamhet	20
3.3 Genomförandet av mottagningsdirektivet	20
3.4 Möjliggörande av videokonferens i rättegångar om tagande i förvar	20
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	20
4.1 Ekonomiska konsekvenser	20
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	21
4.3 Konsekvenser för jämlikhet och jämställdhet	22
4.4 Konsekvenser för barn	22
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	22
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	22
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	23
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER	24
DETALJMOTIVERING	25
1 LAGFÖRSLAG	25
1.1 Utlänningslagen	25
1.2 Lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter	36
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	51
3 IKRAFTTRÄDANDE	51
4 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	51
4.1 Allmänt	51
4.2 Utlänningslagen	52
4.3 Lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter	54
LAGFÖRSLAG	58
Lag om ändring av utlänningslagen	58

	Lag om ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter	62
BILAGA.....		74
PARALLELLTEXT.....		74
	Lag om ändring av utlänningslagen	74
	Lag om ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter	82

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

I det regeringsprogram för statsminister Jyrki Katainens regering som gavs i form av statsrådets meddelande till riksdagen (SRM 2/2011 rd) har som åtgärder antecknats att tagande i förvar av ensamkommande minderåriga asylsökande förbjuds och att det utvecklas alternativ till tagande i förvar. I regeringsprogrammet krävs också att avvísningar till följd av negativa asylbeslut ska verkställas snabbare än för närvarande.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/33/EU om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (omarbetning), nedan *mottagningsdirektivet*, som antogs i juni 2013, bestäms förutom om mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd också om möjligheten att ta en sökande i förvar och om hur sökanden ska behandlas under den tid han eller hon hålls i förvar. Direktivet ska genomföras nationellt senast den 20 juli 2015.

Helsingfors förvarsenhet har under tio år av verksamhet fått erfarenhet av tillämpningen av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter, och på basis av denna erfarenhet har det konstaterats att det finns ett behov av precisering och komplettering särskilt av bestämmelserna om upprätthållande av ordningen och säkerheten vid enheten. Inrättandet av ytterligare en förvarsenhet i anslutning till Joutseno förläggning under 2014 ger förvarsverksamheten en ny dimension.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Allmänt

Med tagande i förvar avses ett tvångsmedel som med stöd av utlänningslagen (301/2004) och av administrativa skäl riktar sig mot en utlännings frihet och som i regel verkställs vid en förvarsenhet som inrättats vid en förläggning för asylsökande.

Under de senaste åren har man med stöd av utlänningslagen varje år fattat ca 1 500 beslut

om tagande i förvar. Variationsintervallet för det totala antalet beslut har varit 1 359–1 678. Enligt polisens statistik var förvarstiden under åren 2010–2013, omfattande de som placerats i Krämertsskogs förvarsenhet och de som placerats i polisens lokaler, i genomsnitt 11,8 dygn.

Villkor för tagande i förvar

I 121 § i utlänningslagen föreskrivs om villkor för tagande i förvar. För en utlänning kan det i stället för de andra säkringsåtgärder som avses i 118–120 § i lagen bestämmas att han eller hon ska tas i förvar, om det med hänsyn till utlännings personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon genom att hålla sig undan, avvika eller på annat sätt förhindrar eller avsevärt försvårar beslutsfattande som gäller honom eller henne själv eller verkställigheten av beslut som gäller avlägsnande ur landet.

I stället för andra säkringsåtgärder kan en utlänning också tas i förvar om det är nödvändigt för att utreda utlännings identitet då den är oklar, eller om det med hänsyn till utlännings personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till brott i Finland. För att en utlänning ska kunna tas i förvar på grund av oklar identitet förutsätts att han eller hon vid behandlingen av ärendet har gett otillförlitliga upplysningar eller vägrat lämna upplysningar eller att det annars framkommer att identiteten inte kan anses vara klar.

Grunden för tagande i förvar under 2010–2013 var i genomsnitt i 81 % av fallen avlägsnande ur landet. När det gäller statistikförda enskilda grunder för tagande i förvar var den vanligaste grunden beredning av verkställigheten av beslut om avvísning, som utgjorde grund för tagande i förvar i 43 % av besluten om tagande i förvar. Grunden för tagande i förvar var i genomsnitt i 16 % av besluten om tagande i förvar utredning av förutsättningarna för inresa och i genomsnitt i 1 % av besluten utredning av utlännings identitet då den är oklar. År 2013 fattade man sammanlagt 5 511 beslut om avlägsnande ur

landet som gällde utläningar som vistades i Finland. Samtidigt fattade man 1 335 beslut om tagande i förvar med avlägsnande ur landet som grund. Således säkerställdes avlägsnanden ur landet genom tagande i förvar i mindre än en fjärdedel av fallen.

Förfarande för tagande i förvar

I 123 § i utlänningslagen föreskrivs om beslut om tagande i förvar och placering av utläningar som tagits i förvar. Enligt 124 § ska den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar utan dröjsmål och senast dagen efter tagandet i förvar anmäla saken till tingsrätten på den ort där förvaret sker, eller i brådskande fall till någon annan tingsrätt.

Tingsrätten ska ta upp ett ärende som gäller förvar utan dröjsmål och senast fyra dygn efter förvarstagandet. Om en person tagits i förvar i polisens häkteslokaler i stället för en förvarsenhet och långt från den närmaste förvarsenheten ska tingsrätten ta upp ärendet utan dröjsmål och senast ett dygn efter anmälan.

Tagande av barn i förvar

Ovan nämnda bestämmelser om villkor för tagande i förvar och om förfaranden vid tagande i förvar tillämpas även på barn. Både barn som anlänt utan vårdnadshavare och barn som anlänt med vårdnadshavare kan tas i förvar enligt ovan nämnda bestämmelser. Lagens 122 § gäller särskilt tagande av barn i förvar. Enligt paragrafen ska en företrädare för socialmyndigheten höras innan en person som inte har fyllt 18 år tas i förvar.

Lagens 6 § innehåller bestämmelser om tillämpning av utlänningslagen på minderåriga. Enligt paragrafen ska i beslutsfattande som sker med stöd av utlänningslagen och som gäller ett barn som är yngre än 18 år särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa samt vid omständigheter som hänför sig till barnets utveckling och hälsa. Dessutom föreskrivs om hörandet av barn och att ärenden som gäller barn ska behandlas i brådskande ordning.

Enligt lagens 123 § 5 mom. får en person som inte har fyllt 18 år placeras i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler

endast om också hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan myndig familjemedlem har tagits i förvar i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler. Enligt denna bestämmelse placeras barn utan vårdnadshavare i förvarsenhet.

I enlighet med vad som redogjorts för ovan är det få fall där tagandet i förvar grundar sig på utredning av identiteten och förutsättningarna för inresa. Således tas även barn som söker internationellt skydd sällan i förvar. I praktiken blir man tvungen att tillämpa tagande i förvar när det gäller en person som fått avslag på sin ansökan om uppehållstillstånd och beslut om avlägsnande ur landet i anslutning till det fattats, efter det att andra säkringsåtgärder har konstaterats vara ineffektiva för att förhindra att personen eventuellt försvinner innan beslutet om avlägsnande ur landet verkställs. Detta gäller också barn.

Enligt klientstatistiken för Krämertsskogs förvarsenhet hade enheten år 2013 sammanlagt 41 minderåriga klienter, varav 10 var utan vårdnadshavare. Den genomsnittliga förvarstiden var i fråga om samtliga minderåriga 10,1 dygn och för dem utan vårdnadshavare 13,1 dygn. Åldersfördelningen hos dem som tagits i förvar utan vårdnadshavare var från 15 år och fyra månader till 17 år och fem månader. I fråga om dem som togs i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare var åldersfördelningen från 14 dygn till 14 år och fem månader. Krämertsskogs förvarsenhet har under tidigare år haft minderåriga klienter utan vårdnadshavare som följer: 4 år 2012, 4 år 2011, 3 år 2010, 15 år 2009, 7 år 2008 och 4 år 2007.

Frigivning av en utläning som har tagits i förvar

Enligt 126 § i utlänningslagen ska tingsrätten bestämma att en utläning som tagits i förvar genast ska frigges, om förutsättningar för förvar saknas. Enligt 128 § ska tingsrätten på eget initiativ på nytt ta upp ett ärende som gäller förvar senast två veckor efter varje beslut genom vilket tingsrätten har bestämt att en utläning fortfarande ska hållas i förvar.

Enligt 127 § ska den myndighet som behandlar ärendet förordna att den som har tagits i förvar genast ska frigges när det inte

längre finns förutsättningar för förvar. Den som har tagits i förvar ska frigges senast sex månader efter det att beslutet om tagande i förvar fattats. Tiden för hållande i förvar får emellertid vara längre än detta, men dock inte överskrida 12 månader, om den som tagits i förvar inte samarbetar för att tillbakasändningen ska kunna genomföras eller sådana handlingar som behövs för tillbakasändningen inte fås från ett tredjeland och verkställigheten av avlägsnandet ur landet fördröjs av denna orsak. Ovannämnda maximitider för förvar fogades till lagen genom en lagändring (195/2011) som trädde i kraft 2011 i syfte att nationellt genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (2008/115/EG, nedan *återvändandedirektivet*).

Alternativ till tagande i förvar

Bestämmelser om alternativa säkringsåtgärder till tagande i förvar finns i utlänningslagens 118–120 §. Sådana åtgärder är anmälningsskyldighet, överlämnande av resedokument och biljett till polisen eller gränskontrollmyndigheten, meddelande till polisen eller gränskontrollmyndigheten var utlänningsen är anträffbar och ställande av säkerhet. Det alternativ till tagande i förvar som oftast tillämpas är anmälningsskyldighet.

Innan en utlänningsen tas i förvar bedöms alltid först möjligheten att förlita sig på andra säkringsåtgärder som det bestäms om i utlänningslagen. I 5 § i utlänningslagen bestäms om respekterande av utlänningsens rättigheter. Enligt paragrafen får utlänningsens rättigheter inte begränsas mer än vad som är nödvändigt när lagen tillämpas. Denna proportionalitetsprincip som allmänt iakttas inom förvaltningen fastställer att man i första hand ska förlita sig på mildare i lagen föreskrivna säkringsåtgärder än tagande i förvar.

Det finns ingen rikstäckande statistik över tillämpningen av alternativa säkringsåtgärder, vilket innebär att det är svårt att göra en helhetsbedömning av i vilken omfattning de tillämpas. Till denna del kommer situationen dock antagligen att förbättras i och med att ett system för verksamhetsstyrning i fråga

om polisärenden (VITJA) tas i bruk. Enligt gränsbevakningsväsendets statistik fattade gränsbevakningsväsendet 156 beslut om tagande i förvar år 2013, medan anmälningsskyldighet ålades i 222 fall, resedokumentet omhändertogs som säkringsåtgärd i 68 fall och ställande av säkerhet tillämpades i ett fall. År 2012 var motsvarande siffror 122 beslut om tagande i förvar, 177 fall där anmälningsskyldighet ålades, 58 omhändertaganden av resedokument eller resebiljett och tre fall med ställande av säkerhet.

I praktiken tillämpas alltid alternativa säkringsåtgärder när de anses tillräckliga för att sköta ärendet. Alternativa säkringsåtgärder tillgrips också av humanitära skäl. I regel har alternativa säkringsåtgärder visat sig vara fungerande lösningar när de från första början har ansetts vara lämpliga i fallet. Det händer dock ibland att man misslyckas med bedömningen i något fall och personer som omfattats av alternativa säkringsåtgärder till tagande i förvar trots säkringsåtgärderna har försvunnit.

Förvarsenheten och dess verksamhet

För närvarande verkar Finlands enda förvarsenhet i Krämertsskog i Helsingfors, i anslutning till Krämertsskogs förläggning, som i sin tur är en del av Helsingfors stads social- och hälsovårdsverks organisation. I förvarsenheten finns sammanlagt 40 klientplatser. Hösten 2014 öppnas en ny förvarsenhet med 30 platser i anslutning till Joutseno förläggning, som drivs av staten. För den allmänna styrningen, planeringen och övervakningen av förvarsenheten svarar Migrationsverket.

I Krämertsskogs förvarsenhet inkvarterades år 2013 sammanlagt 442 utlänningsen som tagits i förvar. Största delen av de som tagits i förvar har varit män. Kvinnornas andel av klienterna vid Krämertsskogs förvarsenhet var under åren 2010–2013 i genomsnitt 11 %. År 2013 placerades 47 kvinnor och 41 minderåriga, varav 10 utan vårdnadshavare, i förvarsenheten. Den tid som utlänningsen tillbringade i Krämertsskogs förvarsenhet varierade från under 1 dygn till 206 dygn. Förvarstiden var i genomsnitt 32,6 dygn och medianlängden 18 dygn.

Europarådets europeiska kommitté till förhindrande av tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (CPT) granskar systematiskt medlemsstaternas slutna förvarsenheter i vilka frihetsberövade placeras. Till dessa lokaler hör också förvarsenheten för utlänningar. Den senaste granskningen gällande detta gjordes i april 2008 och granskningsrapporten godkändes i november 2008. Enligt CPT:s bedömning är verksamheten vid Krämertsskogs förvarsenhet som sig bör. Trots det påpekade CPT att även om möjligheterna för utlänningar som tagits i förvar att få komma till läkare har förbättrats, bör man i Krämertsskog inleda en omedelbar och systematisk hälsoundersökning av alla nya som tagits i förvar samt vidta åtgärder för att erbjuda professionellt psykiskt stöd för utlänningar som tagits i förvar. Dessutom rekommenderade CPT att en ny förvarsenhet inrättas, för att man inte ska bli tvungen att placera personer som berövats sin frihet med stöd av utlänningslagen i polisens häkteslokaler, när Krämertsskogs förvarsenhet är fullsatt. CPT har meddelat att den följande gång gör ett granskningsbesök i Finland år 2014.

FN:s råd för mänskliga rättigheter konstaterade i sin allmänna återkommande utvärdering år 2012 att man ska ingripa i överbeläggningen på förvarslokalerna för invandrade genom att öka kapaciteten i befintliga lokaler eller inrätta nya lokaler. FN:s kommitté för avskaffande av rasdiskriminering (CERD) konstaterade i sina slutsatser gällande Finland från 2012 att man ska sluta placera asylsökande som tagits i förvar i polisens lokaler. I båda rekommendationerna konstaterades dessutom att alternativ till tagande i förvar alltid bör tillämpas när det är möjligt.

Riksdagen biträdande justitieombudsman gjorde en inspektion av Krämertsskogs förvarsenhet i december 2011. Biträdande justitieombudsmannen konstaterade i sin inspektionsberättelse (dnr 4548/3/11) att lokalerna i förvarsenheten är snygga och i gott skick. Biträdande justitieombudsmannen fäste vikt vid att allmän information om den rättsliga ställningen för dem som bor på förvarsenheten, inklusive rättsprocessen eller situationen vad gäller avlägsnande ur landet, i den mån det är möjligt bör utökas. Dessutom ska de som ta-

gits i förvar känna till mer om de organ som övervakar att verksamheten vid slutna inrättningar är lagenlig, såsom om riksdagens justitieombudsman. Vid inspektionsbesöket väcktes också en fråga om tillämpningen av bestämmelserna om separat förvar i 8 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter, särskilt vad gäller egendom som ges den som hålls i separat förvar.

Riksdagens justitieombudsman gjorde en oanmäld inspektion av Krämertsskogs förvarsenhet i november 2013. Vid inspektionen framkom inget särskilt som bör beaktas i förvarsenheten eller dess verksamhet.

Bemötande av utlänningar som tagits i förvar

Bland dem som bor på förvarsenheten finns såväl sådana som väntar på beslut om sin sökan om internationellt skydd som sådana som meddelats beslut om avlägsnande ur landet, vilka bl.a. kan misstänkas hålla sig undan eller vars identitet fortfarande är oklar. Bland dem kan det också finnas personer som på grund av brott ska avlägsnas ur landet. I förvarsenheter iakttar man till skillnad från straffanstalter de allmänna principerna för socialt arbete samt tillhandahållandet av tjänster och stöd vid mottagande, med utgångspunkten att de utlänningar som tagits i förvar inte är kriminella. Kompetensen hos förvarsenhetens personal är av största betydelse, för att klienterna och personalen ska kunna garanteras trygga arbets- och inkvarteringsförhållanden som bygger på den värdegrund som gäller praxisen inom det sociala arbetet.

I 2 kap. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter föreskrivs om bemötande av utlänningar som tagits i förvar. Enligt 4 § ska utlänningar som tagits i förvar bemötas rättvist och med aktning för deras människovärde. Deras rättigheter får inte med stöd av lagen begränsas i större omfattning än vad syftet med förvaret och ett säkert förvar samt bevarandet av säkerhet och ordning ovillkorligen förutsätter. I 5 § krävs att en utlänning som tagits i förvar ska informeras om sina rättigheter och skyldigheter. Bestämmelser om den

rätt till kontakter som en utlänning som tagits i förvar har finns i lagens 6 §.

Bestämmelser om ordnande av utkomst och vård för utlänningar som tagits i förvar finns i 3 kap. i lagen. I förvarsenheten ordnas inkvartering, fullt uppehälle, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven.

För en utlänning som tagits i förvar får rättigheterna begränsas med stöd av 4 kap. Säkerhetskontroll eller kroppsvisitation av en utlänning som tagits i förvar får göras, och enligt lagen får förbjudna föremål och ämnen tas ifrån honom eller henne. Med stöd av 8 § kan en utlänning, om villkoren i lagen uppfylls, hållas i förvar separat från andra som tagits i förvar, eller så kan han eller hon i enlighet med 9 § placeras i polisens häkteslokal.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Tagande av barn i förvar

Den internationella utvecklingen

I artikel 37 i Förenta Nationernas (FN) konvention om barnets rättigheter (FördrS 59–60/1991) förbinder sig konventionsstaterna till att frihetsberövande av barn endast används som en sista utväg och för kortast lämpliga tid. FN:s kommitté för barnets rättigheter har i sin allmänna kommentar nr 6 (2005) preciserat bestämmelsen genom att konstatera att ett barn inte kan tas i förvar endast av den anledningen att han eller hon är ensam eller utan vårdnadshavare eller på grund av de synpunkter som hänför sig till barnets vistelse i landet. Om tagande i förvar undantagsvis är berättigat av någon annan orsak ska tagandet i förvar ske på det sätt som anges i artikel 37 i konventionen. I artikel 22 i konventionen om barnets rättigheter krävs att konventionsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att ett barn som söker skydd enligt internationell rätt erhåller lämpligt skydd och humanitärt bistånd vid åtnjutande av de tillämpliga rättigheter som anges i konventionen och i andra internatio-

nella instrument rörande mänskliga rättigheter eller humanitär rätt.

Kommittén för barnets rättigheter har i den samlade bedömning av Finland som kommittén antagit i september 2011 (CRC/C/FIN/CO/4) uttryckt sin oro över att barn som söker asyl tas i förvar. Kommittén rekommenderar att Finland säkerställer att kvarhållande i förvar av asylsökande barn vidtas som en yttersta åtgärd och för kortast möjliga tid när inga alternativa åtgärder kan tillämpas. FN:s kommitté mot tortyr har i den samlade bedömning som kommittén antagit i maj 2011 rekommenderat att Finland säkerställer att ensamkommande minderåriga eller minderåriga som separerats från de anhöriga inte tas i förvar utan rättegång (CAT/C/SR.1011 och CAT/C/SR.1012).

Enligt artikel 31 i Genèvekonventionen angående flyktingars rättsliga ställning (FördrS 77/1968) ska en fördragsslutande stat inte för olovlig inresa eller olovligt uppehåll bestraffa flykting som anlant direkt från ett land där han blir förföljd, under förutsättning att flyktingen utan dröjsmål anmäler sig hos myndigheterna och visar godtagbara skäl för sin olovlige inresa eller sitt olovlige uppehåll. FN:s flyktingkommissariats (UNHCR) exekutiva kommitté har i sitt ställningstagande 1986 nr 44 (XXXVII) som gäller tagande i förvar av flyktingar och asylsökande konstaterat att tagande i förvar i regel borde undvikas och tagit ställning till i vilka situationer asylsökande kan tas i förvar om det anses nödvändigt.

UNHCR har 2012 utfärdat riktlinjer för tagande i förvar av asylsökande (Guidelines on the Applicable Criteria and Standards relating to the Detention of Asylum-Seekers and Alternatives to Detention). Utgångspunkten i riktlinjerna är att tagandet i förvar av asylsökande ska vara en sista utväg och vara så kort tid som möjligt. Tagande i förvar kan enligt riktlinjerna tillämpas endast då det i ett enskilt fall är nödvändigt och överensstämmer med proportionalitetsprincipen. Enligt riktlinjerna bör barn i regel inte tas i förvar över huvud taget. I riktlinjerna gör man skillnad mellan barn som kommit ensamma och barn som kommit tillsammans med sin familj. Barn som kommit ensamma bör inte tas i förvar över huvud taget, utan de bör t.ex.

placeras i enheter inom barnskyddet. Barn som anländer med sin familj ska inte tas i förvar, utom då tagande i förvar är den enda möjligheten att upprätthålla familjebanden.

I kommissionens meddelande i maj 2010 som är en handlingsplan för underåriga utan medföljande vuxen (2010–2014) (KOM(2010)213 slutlig) konstateras att i de sällsynta fall där frihetsberövande är befogat ska detta endast användas som en sista utväg och under en så kort period som möjligt och med barnets bästa som högsta prioritet.

I mottagningsdirektivet begränsas tagande av barn i förvar till att användas som sista utväg och under så kort tid som möjligt. Ensamkommande barn får tas i förvar endast under exceptionella omständigheter och ska frigges så snart som möjligt. Ensamkommande barn som tagits i förvar får inte placeras i fängelse och de ska inkvarteras avskilt från vuxna. Barn som tagits i förvar ska ha möjlighet att delta i fritidsverksamhet som lämpar sig för deras ålder.

Lagstiftningen i vissa länder

Sverige

I 10 kap. i Sveriges utlänningslag (2005:716) finns bestämmelser om tagande i förvar. I kapitlet finns bestämmelser om situationer där ett barn får tas i förvar och hur länge ett barn får hållas i förvar.

Enligt 10 kap. 2 § i Sveriges utlänningslag får ett barn tas i förvar om det är sannolikt att barnet kommer att avvisas med omedelbar verkställighet eller det är fråga om att förbereda eller genomföra verkställigheten av ett beslut om avvisning med omedelbar verkställighet. Dessutom förutsätts det att risken är uppenbar att barnet annars håller sig undan och därigenom äventyrar en verkställighet som inte bör fördröjas, och det inte räcker med den skyldighet att anmäla sig som föreskrivs i lagen. Ett barn får också tas i förvar, om det är fråga om att förbereda eller genomföra verkställigheten av ett beslut om avvisning i andra än ovan nämnda fall eller ett beslut om utvisning, och det vid ett tidigare försök att verkställa beslutet inte visat sig tillräckligt att barnet ställts under uppsikt.

Dessutom föreskrivs att ett barn inte får skiljas från båda sina vårdnadshavare genom att barnet eller vårdnadshavaren tas i förvar. Ett barn som inte har någon vårdnadshavare i Sverige får tas i förvar endast om det finns synnerliga skäl. Ett barn får inte hållas i förvar längre tid än 72 timmar. Om det finns synnerliga skäl kan denna tid förlängas ytterligare 72 timmar.

På förvarsenheter är det möjligt att placera barn som tagits i förvar i egna, separata inkvarteringslokaler, där de kan bo antingen ensamma eller tillsammans med sina familjemedlemmar. Man försöker undvika att barn tas i förvar. Om det är fråga om en familj med två föräldrar, försöker man undvika att barnet tas i förvar samt trygga barnets möjligheter att träffa båda sina föräldrar genom att endast den ena av föräldrarna tas i förvar och den andra inkvarteras med barnen på förläggningen.

I Sverige har man mycket sällan tagit i förvar barn utan vårdnadshavare. År 2013 ökade dock antalet personer som sökte internationellt skydd i Sverige, vilket medförde att även antalet barn som togs i förvar ökade. Enligt uppgifter från migrationsverket i Sverige tog man sammanlagt 96 barn i förvar år 2013. Av barnen var 63 i åldern 0–12 år och 33 i åldern 13–17 år. Av barnen var 17 utan vårdnadshavare. År 2012 togs sammanlagt 61 barn i förvar, av vilka 35 barn var i åldern 0–12 år och 26 barn i åldern 13–17 år. Av barnen var 18 utan vårdnadshavare. År 2011 togs sammanlagt 62 barn i förvar, av vilka 40 barn var i åldern 0–12 år och 22 barn i åldern 13–17 år. Av barnen var 12 utan vårdnadshavare.

Norge

I 106 § i Norges utlänningslag föreskrivs om utlännings skyldighet att anmäla sig och om tagande i förvar av utlännings. En utlännings som grips med stöd av 106 § i utlänningslagen, dvs. på den grunden att han eller hon har fördröjt verkställigheten av ett beslut om avlägsnande ur landet, placeras med stöd av 107 § i regel i en förvarsenhet (utlending-sinternat). Denna bestämmelse gäller även barn som vistas i landet tillsammans med sin familj samt barn utan vårdnadshavare. Innan

någon tas i förvar utreds möjligheten att vidta andra säkringsåtgärder såsom skyldighet att anmäla sig till polisen.

I praktiken placeras barn utan vårdnadshavare och barnfamiljer sällan i förvarsenheter. I största delen av fallen är förvarstiden högst 24 timmar, och för det mesta sker tagande i förvar i samband med avvisning eller utvisning från Norge. Om en person hålls i förvar i över 24 timmar krävs det enligt 106 § i utlänningslagen att beslut om tagandet i förvar fattas i domstol. År 2013 placerade två barn utan vårdnadshavare i förvarsenhet.

Familjer som placeras i en förvarsenhet hålls samman, och de placeras i separata lokaler som är planerade för familjer. Asylsökande barn som kommer till Norge utan vårdnadshavare placeras i separata enheter. Om ett barn utan vårdnadshavare är under 15 år, placeras han eller hon i enheter som administreras av Bufetat (barn-, ungdoms- och familjmyndigheten). De som är utan vårdnadshavare och 15–18 år placeras i enheter som lyder under utlendingsdirektoratets administration. Utlendingsdirektoratet utser också ett ombud för alla asylsökande barn som vistas i Norge utan vårdnadshavare. Norge gör test för åldersbestämning av asylsökande, när det finns orsak att misstänka att personen i fråga i själva verket är under 18 år. Så här gör man t.ex. i fall där en person vid asylintervjun inte kan visa upp tillräckliga handlingar eller andra bevis som styrker åldern.

Danmark

I Danmark försöker man i praktiken undvika att ta såväl barn som anländer utan vårdnadshavare som barn som anländer med vårdnadshavare i förvar, men tagande i förvar är möjligt om det anses nödvändigt. I Danmarks utlänningslag finns inga särskilda bestämmelser om tagande av barn i förvar utan på barn tillämpas samma grunder för tagande i förvar som på vuxna. Grunderna har angetts i 35 och 36 § och domstolsärendena i 37 § i utlänningslagen.

Asylsökande barn som kommit tillsammans med sin vårdnadshavare till Danmark och barn som vistas olagligt i landet med sin vårdnadshavare placeras i en förläggning till-

sammans med sin vårdnadshavare. I systemet med förläggningar finns olika inkvarteringsarrangemang, som riktar sig till grupper som befinner sig i en särskild eller utsatt ställning. En person placeras i förvarsenheten först efter det att domstolen med stöd av 36–37 § i utlänningslagen har fattat beslut om tagande i förvar eller när det är fråga om att polisen håller någon i administrativt förvar, som är avsett att vara kortvarigt.

Både för barn utan vårdnadshavare och för barnfamiljer erbjuds möjlighet till understödd återresa, varvid tagande i förvar inte tillämpas. Om ett barn eller en barnfamilj inte accepterar denna möjlighet kan de tas i förvar för att säkerställa avlägsnandet ur landet.

Enligt 2011 års statistik togs 25 asylsökande i åldern 14–18 år utan vårdnadshavare i förvar för i genomsnitt 47–49 dagar. Också några 14–15-åringar togs i förvar. År 2011 togs dessutom fem barnfamiljer i förvar. De danska myndigheterna statistikför inte längre antalet minderåriga som tas i förvar, så färskare statistikuppgifter finns inte att tillgå.

Belgien

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har gett fällande dom i fråga om klagomål som anförts mot Belgien och som har gällt tagande av barn i förvar. Till följd av besluten placeras minderåriga utan vårdnadshavare och barnfamiljer i Belgien i enlighet med ändringarna i den nationella lagstiftningen inte längre i förvarsenheter. Artikel 74/19 i Belgiens utlänningslag förbjuder att barn utan vårdnadshavare tas i förvar och artikel 74/9 att familjer med minderåriga barn placeras i förvarsenheter, om det i enheten inte finns lokaler som tillgodoser deras behov.

Från och med maj 2007 har minderåriga utan vårdnadshavare placerats i observations- och styrningscenter (Centres d'Observation et d'Orientation - C.O.O.). Om man har misstankar när det gäller åldern hos en person som påträffats vid gränsen utförs ett test för bestämning av åldern och då kan personen tas i förvar för tre dygn för att klarlägga åldern hos honom eller henne. Tiden kan undantagsvis förlängas med tre dygn. Om det vid bestämning av åldern framgår att perso-

nen är minderårig, överförs han eller hon till ett observations- och styrningscenter inom 24 timmar.

Från och med oktober 2009 har man börjat placera barnfamiljer i egna enheter. I maj 2013 fanns det i Belgien sammanlagt 15 enheter avsedda för familjer, med sammanlagt 100 platser. Det finns planer på att inrätta 5 nya enheter. Varje familj har anvisats en stödperson vars uppgift är att stödja familjen genom att hjälpa den att hitta en lösning på sin situation och överväga både olika returalternativ och möjligheter att lagligt stanna i landet. Familjer som placerats i familjeenheter anses enligt lagen ha tagits i förvar, men i praktiken har de möjlighet att röra sig tillsammans med den stödperson som anvisats dem eller med tillstånd. Stödpersonen är skyldig att anmäla familjens eventuella försvinnande till myndigheterna. Familjerna undertecknar ett avtal av vilket framgår deras rättigheter och skyldigheter samt följderna av ett eventuellt försvinnande.

Familjer som bor i familjeenheter har rätt att lämna enheten av olika orsaker som att gå i skola, träffa sitt juridiska biträde, handla eller utöva sin religion. Familjerna får varje vecka kuponger med vilka de kan skaffa mat och själva tillreda sin måltid. Varje familj har rätt till medicinsk, social och rättslig hjälp.

Verksamheten med familjeenheter startade som projekt, men har sedermera blivit en etablerad del av politiken. Mellan oktober 2008 och augusti 2011 fanns det i familjeenheter 217 familjer med sammanlagt 396 barn. Den genomsnittliga tid som man tillbringade i familjeenheter var 24 dygn. Mellan oktober 2008 och september 2010 lämnade 99 familjer enheterna. 46 återvände, huvudsakligen på eget initiativ, till sitt hemland eller flyttades till ett tredje land, 33 familjer frigavs av olika orsaker, 1 barn överfördes till en förläggning för barn och 19 familjer försvann. Enligt senaste tillgängliga uppgifter har 45 procent av de familjer som placerats i familjeenheter och väntat på att bli avlägsnade ur landet försvunnit.

Nederländerna

I Nederländerna kan ett barn med sin vårdnadshavare tas i förvar för högst 14 dagar i

ärenden som gäller avlägsnande ur landet. Om familjen anhåller om asyl vid gränsen och familjens inresa avslås kan familjen tas i förvar för den tid som behandlingen av asylansökan tar. Då kan tagandet i förvar förlängas med högst sex veckor, eller om personerna själva anses ha orsakat fördröjning av asylutredningen, kan tagandet i förvar förlängas ytterligare genom ett domstolsbeslut.

Barn utan vårdnadshavare tas i förvar endast om en mildare åtgärd inte räcker. Tagandet i förvar anses motiverat om barnet misstänks för brott eller han eller hon har dömts för brott, om utvisning av barnet kan ordnas inom 14 dagar, om barnet har rymt förut, om barnets inresa har avslagits vid gränsen eller barnets ålder är oklar. I allmänhet hålls barnet i förvar endast några dagar och han eller hon placeras i en förvarsenhet som är avsedd för barn där det dagligen ordnas program och undervisning för dem som tagits i förvar. Medan åldern bestäms kan barnet hållas i förvar i en förvarsenhet för vuxna tills resultatet av testet för bestämning av åldern har kommit.

Familjer som tagits i förvar och som har barn placeras i separata lokaler i förvarsenheten eller så tas endast den ena vårdnadshavaren i förvar.

Antalet barnfamiljer som tagits i förvar har ökat i Nederländerna under de senaste åren. År 2012 togs sammanlagt 201 familjer med sammanlagt 352 barn i förvar, år 2011 sammanlagt 174 familjer med sammanlagt 324 barn och år 2010 sammanlagt 149 familjer med sammanlagt 227 barn. Antalet barn som tagits utan vårdnadshavare i förvar har däremot under samma tidsperiod sjunkit kraftigt. År 2012 togs sammanlagt 50 barn utan vårdnadshavare i förvar, år 2011 sammanlagt 92 och år 2010 sammanlagt 215.

Mottagningsdirektivet

Mottagningsdirektivet, som antogs i juni 2013, fastställer normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd i medlemsstaterna. Syftet med direktivet är att förenhetliga miniminormerna för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd i olika medlemsstater samt att höja nivån på mottagandet. Direkti-

vet ska genomföras nationellt senast i juli 2015.

Direktivet innehåller också bestämmelser om tagande i förvar av personer som söker internationellt skydd och om behandling under förvarstiden. När det gäller tagande i förvar är individuell bedömning och motivering av varje fall av central betydelse liksom att förvarstiden är så kort som möjligt. I direktivet föreskrivs ingen exakt tidsgräns för hur länge någon får hållas i förvar, vilket understryker att förvaret kan fortgå endast så länge det finns grunder för det i det specifika fallet. De artiklar som gäller förvar granskas senare med tanke på om de förutsätter ändringar i den nationella lagstiftningen eller inte.

Det nationella genomförandet av direktivet bereds för närvarande i de olika medlemsländerna, och närmare uppgifter om andra medlemsländers lösningar t.ex. i frågor som gäller tagande i förvar har än så länge inte funnits att tillgå. Artiklarna om förvar i mottagningsdirektivet har dock behandlats i det kontaktkommittémöte som kommissionen ordnade i september 2013. Vid mötet konstaterades att den största ändringen i det nya omarbetade direktivet gäller förutsättningarna för förvar.

2.3 Bedömning av nuläget

Säkringsåtgärderna i utlänningslagen

I 118–121 § i utlänningslagen föreskrivs om säkringsåtgärder som kan tillämpas om det är nödvändigt för att klarlägga utlänningens inresa eller för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att han eller hon ska avlägsnas ur landet eller annars för att övervaka att utlänningen avlägsnar sig. Dessa förutsättningar räknas upp i 118 § i lagen, där det föreskrivs om anmälningsskyldighet. Huruvida de ska tillämpas som allmänna förutsättningar för alla säkringsåtgärder eller endast som förutsättningar för alternativa säkringsåtgärder till tagande i förvar har orsakat oklarheter i tolkningen. Alternativa säkringsåtgärder till tagande i förvar har alltid företräd.

I 121 § i lagen bestäms om villkoren för tagande i förvar. Bestämmelser om villkor för tagande i förvar både när det gäller de

som söker internationellt skydd och övriga utlänningar finns i samma paragraf. I Finland är tagande i förvar i fråga om alla utlänningar det sista alternativet och även i fråga om dem som inte söker internationellt skydd är villkoren för tagande i förvar nästan lika stränga som de villkor för tagande i förvar som räknas upp i artikel 8 i mottagningsdirektivet och som alltså endast gäller dem som söker internationellt skydd. Flera andra medlemsstater har meddelat att de genomför direktivet så att villkoren för tagande i förvar i fråga om dem som söker internationellt skydd ingår i en separat paragraf.

Utlänningslagens 121 § 3 punkt, enligt vilken en utlänning kan tas i förvar om det med hänsyn till utlänningens personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till brott i Finland, har kritiserats för att inte vara entydig. Bland annat Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans, ECRI, har fäst uppmärksamhet vid bestämmelsen och ansåg i sin rapport från 2013 att den är diskriminerande, och konstaterade att den ökar risken för rasgrundad profilering i fråga om synliga minoriteter. I praktiken har bestämmelsen tillämpats på utlänningar som i Finland har gjort sig skyldiga eller misstänks ha gjort sig skyldiga till brott, och beslut om avlägsnande ur landet eller verkställigheten av beslutet bereds.

Effektiva alternativa säkringsåtgärder skulle minska behovet av att ta utlänningar i förvar. Polisen har framfört att det skulle vara bra att hitta sådana säkringsåtgärder som ligger någonstans mellan tagande i förvar och den mest använda alternativa åtgärden, dvs. anmälningsskyldigheten, och som lämpar sig för personer i fråga om vilka anmälningsskyldigheten inte är en tillräckligt effektiv säkringsåtgärd. Särskilt i situationer där någon ska avlägsnas ur landet leder det till betydande kostnader om ett avlägsnande ur landet har beretts, men inte kan genomföras för att den som ska avlägsnas inte kan nås. Sådana kostnader orsakas t.ex. av förlängd vistelse på en förläggning och av organiseringen av ett avlägsnande ur landet som inte blir av.

Det möjligt att öka användningen av alternativa säkringsåtgärder också genom att mo-

tivera till användning av de åtgärder som redan finns i gällande lag, vilket är ett av syftena med denna proposition. En internationell trend när det gäller att ta fram alternativ till tagande i förvar verkar också vara att man i stället för att ta fram egentliga nya alternativ minskar behovet av tagande i förvar genom att utveckla myndigheternas samarbete och praxis, vilket inte kräver ändringar i lagstiftningen.

Tagande av barn i förvar

Ensamkommande asylsökande barn tas mycket sällan i förvar i Finland. Om det trots allt sker, kan det vara fråga om en situation där en person själv uppger att han eller hon är minderårig, men åldern är oklar. I praktiken har så gott som alla minderåriga som tagits i förvar redan fått avslag på sin ansökan, och det har bedömts behövt att ta dem i förvar för att trygga att de avlägsnas ur landet. I Finland har de ensamkommande minderåriga som tagits i förvar i regel varit 15–17 år gamla.

I en utredning som gjorts av minoritetsombudsmannens byrå om hur barnets bästa beaktas i beslut om asylsökande barn och flyktingbarn (2010) konstateras att i praktiken underrättas socialarbetaren om att barnet ska tas i förvar, men han eller hon har inte möjlighet att ta ställning till detta förrän beslutet om tagande i förvar fattas. Enligt utredningen kan man ringa socialarbetaren och meddela om tagandet i förvar, men man antecknar nödvändigtvis inte socialarbetarens namn någonstans. Sålunda är det omöjligt att senare kontrollera med vem man har diskuterat att barnet ska tas i förvar.

Även socialmyndigheter som ger utlåtan har framfört att det finns behov av att utveckla samråden med socialmyndigheterna och bekräftandet av samråden när det gäller beslutsfattandet om tagande av barn i förvar. Även om situationen är brådskande och kräver snabbt beslut av företrädaren för socialmyndigheten är de fall där barn tas i förvar per år så få att förfarandet inte blir för belastande. Socialmyndigheterna har också erfarenhet av fall som på motsvarande sätt kräver snabbt beslut, t.ex. inom barnskyddet.

Särskilt minoritetsombudsmannen och frivilligorganisationerna har fäst uppmärksamhet vid situationen för barn som tagits i förvar med sin familj. I vissa fall har problemen tillspetsats i enföräldersfamiljer när barnets vårdnadshavare inte har kunnat ta hand om sitt barn i förvarsenheten. År 2013 gjordes tre barnskyddsanmälningar om Krämertsskogs förvarsenhet. Dessa anmälningar hänförde sig till klienter på förvarsenheten, och av dem ledde en anmälan till en barnskyddsutredning och två anmälningar till brådskande placering av barnen. Barnskyddsutredningen krävde inga åtgärder. På grund av det låga antalet barnfamiljer är det inte möjligt att avskilja barnfamiljerna till en egen avdelning vid Krämertsskogs förvarsenhet. Också barnens rätt till lek och fritid förverkligas endast i begränsad utsträckning vid tagande i förvar. Det finns dock hopp om att situationen förbättras i och med att en ny förvarsenhet öppnas i anslutning till Joutseno förläggning före utgången av 2014. Vid planeringen av den har i synnerhet barnens, familjernas och andra sårbara gruppers behov beaktats.

Lagen om bemötande av utlännningar som tagits i förvar och om förvarsenheter

Lagen om bemötande av utlännningar som tagits i förvar och om förvarsenheter trädde i kraft den 1 mars 2002. Än så länge har de ändringar som gjorts i lagen närmast varit av teknisk karaktär.

Bakgrunden till lagen är ett synsätt som betonar rättssäkerheten och de mänskliga rättigheterna för utlännningar som tagits i förvar, vilket allmänt anses vara en välfungerande och ändamålsenlig lösning. När lagen stiftades tänkte man att med beaktande av karaktären av och grunden för frihetsberövandet kommer de säkerhetsrisker med rymningsförsök, rymning, slagsmål eller hot som finns på vanliga straffanstalter inte att finnas på enheten. I regel har detta varit en helt rätt bedömning, men i verksamheten har det visat sig att även dessa dimensioner av verksamheten regelbundet och för flera av dem som tagits i förvar är närvarande i vardagen. Det rådande läget har å ena sidan orsakat klara säkerhetsbrister i enheten och å andra sidan försatt enhetens ledning och personal i en

orimlig situation, där man varit tvungen att töja på gränserna för tolkningen av lagens bestämmelser, vilket är en rättssäkerhetsfråga inte bara för de utlänningar som tagits i förvar utan också för personalen.

Under de senaste tio åren har det uppstått problem i förvarsenhetens verksamhet särskilt i fråga om upprätthållandet av ordningen och säkerheten på enheten samt övervakningen. År 2012 registrerades 90 säkerhetsavvikelser av olika grad i förvarsenheten. År 2013 registrerades 65 säkerhetsavvikelser. Under åren 2012–2013 ökade man bevakningen i enheten, vilket förbättrade säkerhetssituationen där.

År 2012, som hittills har varit det oroligaste året för förvarsenhetens verksamhet, bestämdes det att 52 personer hålls i separat förvar med stöd av 8 §, och 46 personer måste förflyttas till polisens häkteslokaler med stöd av 9 §. År 2013 bestämdes det att 35 personer hålls i separat förvar i förvarsenheten. På motsvarande sätt använde man sig i 20 fall av polishandräckning för att förflytta en person som tagits i förvar till polisens häkteslokaler. Dessutom var man tvungen att med stöd av polislagen (872/2011) föra två minderåriga till polisens häkteslokaler på grund av störande beteende, eftersom minderåriga med stöd av 9 § i lagen inte får förflyttas till polisens häkteslokaler. I dessa fall var det i regel fråga om olika störningar av ordningen och om personers säkerhet.

Att den enhet med 40 platser som socialväsendet driver är en särskilt riskfylld plats beskrivs också av det faktum att polisen, som man regelbundet varit tvungen att kalla till enheten på grund av ordningsproblem, av säkerhetsskäl alltid kommer till förvarsenheten med minst två patruller vid larm.

Hos utlänningar som tagits i förvar när de redan är i förvarsenheten hittas det ofta olika enligt lagen förbjudna föremål och ämnen, t.ex. elddon, eggvapen, alkohol och narkotika. I dessa fall ger den gällande lagen inga möjligheter att utföra kroppsvisitation, som begränsats till att gälla ankomsten till förvarsenheten. I dessa situationer finns det inte heller någon möjlighet att med stöd av den gällande lagen inspektera de rum där en utlänning som tagits i förvar inkvarteras. Där emot kan rum som en boende förfogar över

inspekteras med stöd av lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011, nedan *mottagningslagen*), om det finns anledning att misstänka att den boende där förvarar sådana ämnen eller föremål som är förbjudna enligt lag.

Mottagningsdirektivet

De bestämmelser om tagande i förvar i mottagningsdirektivet som inte ger anledning till ändringar i den nationella lagstiftningen

Enligt *artikel 8.1* i direktivet får en person inte hållas i förvar enbart av det skälet att han eller hon söker internationellt skydd. I 121 § i utlänningslagen föreskrivs om villkoren för tagande i förvar, och enbart det att en person har sökt internationellt skydd i Finland kan inte utgöra skäl för tagande i förvar. Denna grundläggande princip kan dock fogas till paragrafens motiv.

I *artikel 8.4* i direktivet förutsätts att bestämmelser om alternativ till förvar, t.ex. regelbunden rapportering till myndigheterna, ställande av finansiell säkerhet eller en skyldighet att stanna på en angiven ort, fastställs i nationell rätt. I 118–120 § i utlänningslagen föreskrivs om säkringsåtgärder som är avsedda att vara alternativ till tagande i förvar. Dessa omfattar anmälningsskyldighet (118 §), överlämnande av resedokument och resebiljett till polisen eller gränskontrollmyndigheten, skyldighet att meddela polisen eller gränskontrollmyndigheten var personen är anträffbar (119 §) och ställande av säkerhet (120 §). Således finns det inget behov av att ändra bestämmelserna.

I *artikel 9.1 första stycket* i direktivet förutsätts att en sökande ska hållas i förvar så kort tid som möjligt och bara så länge grunderna i artikel 8.3 är tillämpliga. Enligt 127 § 1 mom. i utlänningslagen ska den myndighet som behandlar ärendet förordna att den som har tagits i förvar genast ska frigges när det inte längre finns förutsättningar för förvar. Med detta krav säkerställs det att tagandet i förvar är kortvarigt, och det finns inget behov av att ändra bestämmelsen.

I *artikel 9.1 andra stycket* i direktivet förutsätts att de administrativa förfaranden avseende grunderna för förvar ska utföras med

tillbörlig skyndsamhet och noggrannhet. Förseningar i administrativa förfaranden som inte kan tillskrivas sökanden berättigar inte fortsatt förvar. Vid behandlingen av ärenden som avses i utlänningslagen iaktas förvaltningslagen (434/2003). I förvaltningslagen förutsätts att ett ärende ska behandlas utan ogrundat dröjsmål. Enligt 127 § i utlänningslagen ska en utlänningslag som har tagits i förvar genast frigges när det inte längre finns förutsättningar för förvar. Artikel 9.1 ger inte anledning till ändring av bestämmelserna.

I *artikel 9.2* i direktivet bestäms att beslut om förvar av sökande ska fattas skriftligen av rättsliga myndigheter eller förvaltningsmyndigheter. I beslutet om förvar ska de faktiska och rättsliga skäl beslutet grundar sig på anges. Med stöd av 43 § i förvaltningslagen ska beslut om tagande i förvar ges skriftligen. I bestämmelserna om beslutets innehåll i 44 § i förvaltningslagen bestäms om det som ska framgå av ett skriftligt beslut. I bestämmelsen förutsätts att beslutet bl.a. innehåller motiveringen för beslutet och en specificerad uppgift om vad en part är berättigad eller förpliktad till eller hur ärendet annars har avgjorts. I praktiken ska ett beslut om tagande i förvar fattas på en blankett där innehållet i beslutet anges och den bestämmelse i lag som tagandet i förvar grundar sig på specificeras. Artikel 9.2 i direktivet förutsätter inga ändringar i bestämmelserna.

Enligt *artikel 9.3* i direktivet ska medlemsstaterna, om beslut om förvar fattas av en förvaltningsmyndighet, ombesörja att en snabb rättslig prövning av förvarsbeslutets laglighet utförs ex officio eller på begäran av den sökande. Om prövningen sker ex officio ska beslut därom fattas så snart som möjligt efter det att den sökande tagits i förvar. När den äger rum på begäran av den sökande ska beslut därom fattas så snart som möjligt efter det att de aktuella förfarandena inletts. Medlemsstaterna ska i detta syfte i nationell rätt fastställa den tidsfrist inom vilket den rättsliga prövningen ex officio och/eller den rättsliga prövningen på begäran av den sökande ska genomföras. I punkten i fråga bestäms vidare att om förvaret, som en följd av den rättsliga prövningen, konstateras vara olaglig, ska sökanden i fråga omedelbart frigges.

I 124 § i utlänningslagen finns bestämmelser om anmälan om förvar och domstolsbehandling. Enligt den ska den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar utan dröjsmål och senast dagen efter tagandet i förvar anmäla saken till tingsrätten på den ort där förvaret sker. Tingsrätten ska ta upp ett ärende som gäller förvar utan dröjsmål och senast fyra dygn efter förvarstagandet. Om en utlänningslag exceptionellt har placerats i polisens häkteslokaler på grund av att utlänningslag tas i förvar långt från den närmaste förvarsenheten, ska tingsrätten ta upp ärendet för behandling utan dröjsmål och senast ett dygn efter anmälan.

Med stöd av 126 § 1 mom. i utlänningslagen ska tingsrätten bestämma att en utlänningslag som tagits i förvar genast ska frigges, om förutsättningar för förvar saknas. Enligt 127 § 1 mom. i utlänningslagen ska den myndighet som behandlar ärendet förordna att den som har tagits i förvar genast ska frigges när det inte längre finns förutsättningar för förvar. Det finns inget behov av att ändra den nationella lagstiftningen med stöd av artikel 9.3.

Enligt *artikel 9.5* i direktivet ska förvaret omprövas av en rättslig myndighet med lämpliga tidsintervall, ex officio och/eller på begäran av den berörda sökanden, i synnerhet om personen hålls i förvar en längre tid, om det uppstår relevanta omständigheter eller kommer fram nya uppgifter som kan påverka förvarets laglighet. Enligt 128 § i utlänningslagen ska tingsrätten på eget initiativ på nytt ta upp ett ärende som gäller förvar senast två veckor efter varje beslut genom vilket tingsrätten har bestämt att den som tagits i förvar fortfarande ska hållas i förvar. Det finns inget behov av att ändra den nationella lagstiftningen.

I *artikel 9.6–9.10* i direktivet bestäms att den som tagits i förvar har rätt att få rättsligt bistånd och biträde. Avsikten är att bestämmelserna i dessa punkter i artikeln ska behandlas inom ramen för det projekt som gäller det nationella genomförandet av mottagningsdirektivet (SM047:00/2013) och i samband med vilket den rätt till rättshjälp och juridisk rådgivning som den som söker internationellt skydd har granskas mer ingående.

Enligt *artikel 10.2* i direktivet ska sökande som hålls i förvar ha tillgång till utomhusom-

råden. I 14 § 3 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter bestäms att en utlänning ska beredas möjlighet att vistas utomhus minst en timme per dag, och således finns det inget behov av ändringar i lagstiftningen.

Enligt *artikel 10.3* i direktivet ska medlemsstaterna se till att företrädare för Förenta nationernas flyktingkommissarie (UNHCR) har möjlighet att kommunicera med och besöka de sökande under förhållanden som respekterar avskildhet. Denna möjlighet ska även gälla för organisationer som på UNHCR:s vägnar, efter överenskommelse med den berörda medlemsstaten, är verksamma på medlemsstatens territorium.

Enligt 6 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter har en utlänning rätt att hålla kontakt med Förenta nationernas flyktingkommissariat eller en representant för kommissariatet samt en allmännyttig förening som yrkesmässigt ger asylsökande, flyktingar och andra utlänningar rättslig hjälp och rådgivning.

I syfte att säkerställa det nationella genomförandet av återvändandedirektivet fogades det genom en lagändring, som trädde i kraft vid ingången av 2014, en ny 6 a § till lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter. I den paragrafen bestäms om nationella och internationella organisationers rätt att besöka förvarsenheter med samtycke från den berörda enheten. Det finns således inget behov av att ändra lagstiftningen med stöd av artikel 10.3.

På grund av nationella behov föreslås det ändringar i bestämmelserna om rätt till kontakter och besök. Dessa ändringsförslag har som mål att på ett bättre sätt upprätthålla säkerheten i förvarsenheten. Ändringarna äventyrar inte tillgodoseendet av de rättigheter som avses i artikel 10.3 i direktivet.

Enligt *artikel 10.4* i direktivet ska medlemsstaterna se till att familjemedlemmar, juridiska rådgivare och personer som företräder berörda icke-statliga organisationer som erkänts av medlemsstaten i fråga har möjlighet att kommunicera med och besöka de sökande under förhållanden som respekterar avskildhet. Begränsningar till tillträdet till förvarsanläggningar får endast införas om det enligt

nationell rätt objektivt är nödvändigt av hänsyn till säkerhet, allmän ordning eller den administrativa driften av förvarsanläggningen, förutsatt att tillträdet inte begränsas mycket kraftigt eller omöjliggörs helt.

I lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter bestäms i 6 § om rätt till kontakter och i 6 a § om nationella och internationella organisationers rätt att besöka förvarsenheter. Enligt 7 § 1 mom. i den lagen har en utlänning rätt att ta emot besökare och använda telefon. Enligt 3 mom. i samma paragraf ska en utlänning oberoende av sin betalningsförmåga beredas tillfälle att per telefon kontakta dem som avses i 6 §. Det finns inget behov av att ändra bestämmelserna med anledning av artikel 10.4, men i denna proposition föreslås det att bestämmelserna ändras med anledning av nationella behov. Rätten till kontakt och besök säkerställs genom olika arrangemang och metoder, dock med beaktande av även de säkerhetsaspekter som direktivet ger möjlighet till.

De bestämmelser om tagande i förvar i mottagningsdirektivet som förutsätter ändring av den nationella lagstiftningen

Om det på grund av en individuell bedömning av ett ärende visar sig nödvändigt får en medlemsstat enligt *artikel 8.2* i direktivet besluta att ta en sökande i förvar, om mindre ingripande åtgärder inte kan tillämpas verkningfullt. I 121 § 1 mom. i utlänningslagen bestäms om de villkor för tagande i förvar med stöd av vilka det i stället för de säkringsåtgärder som avses i 118–120 § kan bestämmas att en utlänning ska tas i förvar. Utgångspunkten för tillämpningen av de gällande bestämmelserna är redan nu att de alternativa säkringsåtgärderna är primära. Eftersom man genom propositionen försöker främja användningen av alternativa åtgärder till tagande i förvar, föreslås det att bestämmelsen i artikel 8.2 om att i första hand tillämpa alternativ ska formuleras tydligare än tidigare även i 121 § i lagen.

Även individuell behandling och bedömning är en självklar utgångspunkt vid behandling av ärenden som avses i utlänningslagen. I detta sammanhang är det dock möj-

ligt att ta in det i bestämmelsen på samma sätt som man gjort i 98 § som gäller avgörande av ansökan om internationellt skydd.

I artikel 8.3 i direktivet föreskrivs om de villkor, som ska fastställas i den nationella lagstiftningen, med stöd av vilka den som söker internationellt skydd får tas i förvar. Den som söker internationellt skydd får enligt artikel 8.3 tas i förvar endast på följande grunder:

a) i syfte att bestämma eller bekräfta sökandens identitet eller nationalitet,

b) i syfte att fastställa de faktorer som ansökan om internationellt skydd grundas på, som inte skulle kunna klargöras utan att ta den sökande i förvar, särskilt om det finns en risk för att sökanden avviker,

c) som ett led i ett förfarande i syfte att avgöra om den sökande har rätt att resa in på territoriet,

d) om han eller hon hålls i förvar på grund av ett förfarande för återvändande enligt återvändandedirektivet för att förbereda återvändandet och/eller för att genomföra avlägsnandet och den berörda medlemsstaten på grundval av objektiva kriterier, inbegripet att han eller hon redan haft möjlighet att få tillgång till asylförfarandet, kan styrka att det finns rimliga skäl att anta att han eller hon ansöker om internationellt skydd enbart för att försena eller hindra verkställigheten av beslutet om återsändande,

e) om det är nödvändigt för att skydda nationell säkerhet eller allmän ordning,

f) i enlighet med artikel 28 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 604/2013 av den 26 juni 2013 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om internationellt skydd som en tredjelandsmedborgare eller en statslös person har lämnat in i någon medlemsstat.

I 121 § i utlänningslagen föreskrivs om villkoren för tagande i förvar, vilka gäller alla utlänningslag som vistas i landet. I paragrafen görs ingen skillnad t.ex. på om den som tas i förvar söker internationellt skydd eller inte. Villkoren för tagande i förvar i paragrafen är följande:

1) det med hänsyn till utlännings personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon genom att

hålla sig undan, avvika eller på annat sätt förhindrar eller avsevärt försvårar beslutsfattande som gäller honom eller henne själv eller verkställigheten av beslut som gäller avlägsnande ur landet,

2) tagande i förvar är nödvändigt för att utreda utlännings identitet då den är oklar, eller

3) det med hänsyn till utlännings personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till brott i Finland.

I paragrafen preciseras dessutom att det för att en utlännings ska kunna tas i förvar på grund av oklar identitet förutsätts att han eller hon vid behandlingen av ärendet har gett otillförlitliga upplysningar eller vägrat lämna upplysningar eller att det annars framkommer att identiteten inte kan anses vara klar.

Artikel 8.3 i direktivet förutsätter att villkoren för tagande i förvar av den som söker internationellt skydd preciseras. Artikel 8.3 a i direktivet kan anses ingå i gällande 121 § 1 mom. 2 punkten, och med anledning av den finns det inget behov av att göra ändringar. I Finland tillämpas inte gränsförfaranden, och därför behöver inte artikel 8.3 c i direktivet tas in i lag.

I gällande lag finns inte någon särskild grund för tagande i förvar i enlighet med artikel 8.3 e som gäller tagande i förvar i syfte att skydda nationell säkerhet och allmän ordning. Enligt 121 § 1 mom. 3 punkten i gällande lag har det varit möjligt att ta i förvar personer som man står i beråd att avlägsna ur landet på grund av att de gjort sig skyldiga till brott eller är misstänkta för brott. Bestämmelsen i lagen har dock varit tämligen allmänt utformad. Tillämpningsområdet för bestämmelsen preciseras genom att också i lagtexten begränsa tillämpningsområdet för punkten till att gälla fall där personen har eller misstänks ha gjort sig skyldig till brott samt genom att säkerställande av beredning eller verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning kopplas till tagandet i förvar. Till lagen fogas dessutom en ny punkt i enlighet med artikel 8.3 e i direktivet som gäller tagande i förvar i syfte att skydda nationell säkerhet. Tillämpningsområdet för punkten begränsas i varje enskilt fall utifrån den riskbedömning som krävs. Den nya punkt som

fogas till lagen är avsedd för oförutsebara situationer såsom bekämpning av terrorism.

Dessutom finns det behov av att foga bestämmelserna i artikel 8.3 d och f som nya grunder till villkoren för tagande i förvar av dem som söker internationellt skydd

Enligt *artikel 9.4* i direktivet ska sökande som tagits i förvar omedelbart, på ett språk de förstår eller rimligtvis kan förväntas förstå, skriftligen underrättas om skälen för förvar och vilka förfaranden för överklagande av beslutet om förvar som anges i nationell rätt samt om möjligheten att kostnadsfritt begära rättsligt bistånd och biträde. Enligt 123 § 1 mom. i utlänningslagen ska den som tagits i förvar eller hans eller hennes lagliga företrädare meddelas grunden för tagandet i förvar. I paragrafen föreskrivs dock inte närmare om de uppgifter som ska ges den som tagits i förvar och inte om det språk på vilket uppgifterna ska ges, utan paragrafen behöver preciseras till denna del.

Enligt *artikel 10.1* i direktivet ska sökande, som regel, hållas i förvar i särskilda förvarsanläggningar. Om en medlemsstat inte kan tillhandahålla inkvartering i en särskild förvarsanläggning, utan måste använda fängelseanläggningar, ska sökande som hålls i förvar hållas avskilda från övriga interner och de förhållanden för förvar som föreskrivs i direktivet ska tillämpas.

I artikel 10.1 förutsätts vidare att sökande som hålls i förvar i så stor utsträckning som möjligt ska hållas avskilda från andra tredjelandsmedborgare som inte lämnat in en ansökan om internationellt skydd. När sökande inte kan hållas i förvar avskilda från andra tredjelandsmedborgare, ska den berörda medlemsstaten säkerställa att de förhållanden för förvar som föreskrivs i direktivet tillämpas.

Bestämmelsen förutsätter ändring av utlänningslagen, eftersom bestämmelsen i lagens 123 § 2 mom., enligt vilken en utlänning som tagits i förvar så snart som möjligt ska placeras i en sådan förvarsenhet som avses i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter, inte tillämpas i praktiken i dag, utan vid placering av utlänningar som tagits i förvar är man tvungen att i större utsträckning än vad det ursprungligen varit meningen tillämpa det förfarande i 123

§ 3 mom. som är avsett att vara ett exceptionellt förfarande.

Antalet sådana personer som avses i direktivet och som söker internationellt skydd har på årsnivå varit relativt litet i Finland. Det är i praktiken omöjligt att ens i förvarsenheterna hålla dem avskilda från andra tredjelandsmedborgare som tagits i förvar. Genom att i regel placera personer som söker internationellt skydd i förvarsenheter säkerställs dock att lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter tillämpas fullt ut på dem, varvid även villkoren i direktivet uppfylls. Ändring i fråga om detta görs i den nya 123 a §, som gäller placering av utlänningar som tagits i förvar.

I *artikel 10.5* i direktivet förutsätts det att medlemsstaterna ska se till att sökande som hålls i förvar systematiskt tillhandahålls information som förklarar de regler som gäller för anläggningen och som beskriver deras rättigheter och skyldigheter på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå. Medlemsstaterna får avvika från denna skyldighet i vederbörligen motiverade fall under en rimlig period som ska vara så kort som möjligt om sökanden hålls i förvar vid en gränsovergång eller i ett transitområde. Denna avvikelse ska inte gälla i de fall som avses i artikel 43 i direktiv 2013/32/EU.

I denna proposition föreslås det att en ny paragraf om förvarsenhetens ordningsregler fogas till lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter. Till gällande 5 §, som gäller information om rättigheter och skyldigheter, föreslås det att det fogas en bestämmelse om att en utlänning omedelbart efter att han eller hon tagits i förvar ska informeras förutom om arrangemangen i anslutning till förvaret och om sina rättigheter och skyldigheter dessutom om ordningsreglerna. Dessa uppgifter ska i den mån det är möjligt ges skriftligen på personens modersmål eller på ett språk som han eller hon skäligen kan antas förstå. Vid behov kan uppgifterna även ges muntligen. I syfte att genomföra direktivet är det behövt att precisera bestämmelsen.

I *artikel 11.1* i direktivet föreskrivs att hälsan, inklusive psykisk hälsa, hos sökande i förvar som är utsatta personer ska vara en fråga av största vikt för de nationella myn-

digheterna. Ett krav är dessutom att om utsatta personer tas i förvar ska medlemsstaterna se till att de hålls under regelbunden uppsikt och ges lämpligt stöd med hänsyn till deras speciella situation, inklusive deras hälsa.

Enligt 11 § 2 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter ska vid ordnandet av vården av minderåriga eller offer för tortyr, våldtäkt, annat fysiskt eller sexuellt våld eller personer som annars är i en sämre ställning beaktas de särskilda behov som föranleds av deras livssituation. Med stöd av punkten i direktivet finns det behov av att precisera bestämmelsen, för att sådan regelbunden uppsikt och sådant lämpligt stöd som förutsätts i direktivet ska framgå av bestämmelsen.

I *artikel 11.2* i direktivet föreskrivs att underåriga får tas i förvar endast som sista utväg, sedan det har konstaterats att andra, mindre ingripande alternativa åtgärder inte kan tillämpas verkningsfullt. Detta förvar ska begränsas till en så kort tid som möjligt, och alla åtgärder ska vidtas för att underåriga som hålls i förvar ska kunna frigges och placeras i inkvartering som är lämplig för underåriga. De underårigas bästa ska beaktas av medlemsstaterna. Det föreslås att det föreskrivs om tagande av barn i förvar med anledning av att det står inskrivet i regeringsprogrammet. I det sammanhanget föreslås det också att hållande av barn i förvar begränsas till en så kort tid som möjligt.

I artikel 11.2 i direktivet förutsätts också att underåriga som hålls i förvar ska ha möjlighet att delta i fritidsverksamhet, inbegripet lekar, och fritidsaktiviteter som lämpar sig för deras ålder. Det föreslås att det till 14 § 1 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter fogas en bestämmelse om att ett barn ska garanteras möjlighet att delta i fritidsverksamhet, inbegripet lekar, och fritidsaktiviteter som lämpar sig för barnets ålder.

Enligt *artikel 11.3* i direktivet får ensamkommande barn tas i förvar enbart under exceptionella omständigheter. Alla åtgärder ska vidtas för att frige ensamkommande barn i förvar så snart som möjligt.

Ensamkommande barn får aldrig hållas i förvar i fängelseanläggningar, utan de ska i så stor utsträckning som möjligt inkvarteras i

anläggningar med personal och utrustning som är anpassade till behoven hos personer i deras ålder. Om ensamkommande barn hålls i förvar ska de inkvarteras avskilt från vuxna.

Med anledning av det som står inskrivet i regeringsprogrammet ska det i utlänningslagen förbjudas att barn som söker internationellt skydd tas i förvar innan de har fått ett verkställbart beslut om sin ansökan. Genom den föreslagna ändringen införs med andra ord strängare bestämmelser än vad som förutsätts i direktivet. Det föreslås att utlänningslagen även ändras så att ett utländskt barn, oberoende av om barnet vistas i landet med eller utan vårdnadshavare, alltid ska placeras i en förvarsenhet. Dessutom ska det till 11 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter fogas en bestämmelse enligt vilken minderåriga som saknar vårdnadshavare ska inkvarteras separat från fullvuxna som tagits i förvar.

I *artikel 11.4 och 11.5* i direktivet krävs att familjer som hålls i förvar ska erbjudas avskild inkvartering och att kvinnliga sökande som tas i förvar i regel ska inkvarteras avskilt från manliga sökande. Detta motsvarar nuvarande praxis i förvarsenheter, som det nu föreslås att man tar in på lagnivå. Punkterna förutsätter ändring av bestämmelserna om inkvartering och vård i 11 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Tagande av barn i förvar

Syftet med denna proposition är att förbjuda tagande av asylsökande barn som är i landet utan vårdnadshavare i förvar, tidsmässigt begränsa tagandet av andra barn utan vårdnadshavare i förvar och också i övrigt precisera bestämmelserna om tagande av barn i förvar.

En viktig ändring med tanke på barnets bästa är också att alla barn som tas i förvar med stöd av utlänningslagen i framtiden ska placeras i förvarsenheter, oberoende av om de vistas i landet utan eller med vårdnadshavare. I gällande lag krävs endast att barn utan vårdnadshavare placeras i förvarsenheter.

3.2 Förvarsheten och dess verksamhet

De föreslagna ändringarna av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter baserar sig på det behov av en reform som den ansvariga ledningen för Krämertsskogs förvarshets verksamhet har framfört i syfte att förbättra förvarshetens verksamhet samt arbets- och boendesäkerhet. Förslagen baserar sig på de problem och behov som man upplevt att det finns i vardagen och som gällande lagstiftning utifrån erfarenheterna inte svarar mot. Avsikten är att genom de föreslagna ändringarna trygga förvarshetens verksamhetskoncept, som grundar sig på praxisen och värderingarna inom det sociala arbetet.

3.3 Genomförandet av mottagningsdirektivet

Syftet med de föreslagna ändringarna är att nationellt genomföra bestämmelserna om tagande i förvar i EU:s mottagningsdirektiv. Direktivet förutsätter ändringar i utlänningslagen särskilt till den del det är fråga om förutsättningarna för tagande i förvar, informationen till den som tagits i förvar och placeringen av den som tagits i förvar samt i bestämmelserna om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter bl.a. till den del det gäller förhållandena vid förvar av barn och familjer.

I mottagningsdirektivet betonas att de alternativa säkringsåtgärderna till tagande i förvar är primära. Detta är en klar utgångspunkt när det gäller lagstiftningen om säkringsåtgärderna i Finland, och avsikten är att detta ska stärkas ytterligare genom propositionen. Genom propositionen har man också för avsikt att främja tillämpningen av anmälningskyldigheten som alternativ till tagande i förvar genom att möjliggöra anmälan förutom hos polisen och gränskontrollmyndigheten också på en förläggning.

3.4 Möjliggörande av videokonferens i rättegångar om tagande i förvar

I utlänningslagen föreslås ändringar genom vilka användning av videokonferensförbindelser möjliggörs i rättegångar om tagande i förvar. Ändringsförslaget motsvarar de mål att öka användningen av videokonferensförbindelser som den arbetsgrupp som utrett användningen av sådana förbindelser kommit fram till (justitieministeriets publikation 10/2013). Genom att utöka användningen av videokonferensförbindelser är det möjligt att göra betydande kostnadsbesparingar samtidigt som rättssäkerheten för utlänningar som tagits i förvar tillgodoses.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

I propositionen betonas att alternativen till tagande i förvar är primära och den möjliggör anmälan förutom hos polisen och gränskontrollmyndigheten också på en förläggning. I och med att tillämpningen av alternativen till tagande i förvar ökar minskar antalet dygn i förvar, varvid det är möjligt att uppnå ekonomiska inbesparingar. Ett dygn på en förvarshet kostar 179 euro, medan kostnaderna för ett dygn på en förläggning är 43 euro. Om det däremot inte är möjligt att säkerställa avlägsnande ur landet genom lindrigare säkringsåtgärder, kan det att ett avlägsnande ur landet inte blir av medföra merkostnader.

Mottagningsdirektivet förutsätter att barn och familjer garanteras en viss nivå på förhållandena under förvaret samt att personer av olika kön, som inte är familjemedlemmar, har separata avdelningar. Dessa förvarshållanden som direktivet förutsätter ska åstadkommas i den förvarshet som inrättas i anslutning till Joutseno förläggning och till vilken det anvisats ett tilläggsanslag på 1,3 miljoner euro i budgeten för 2014. Anslaget täcker kostnaderna för inrättandet av förvarsheten samt driftskostnaderna för 2014. I fortsättningen är de årliga driftskostnaderna för Joutseno förvarshet 1,6 miljoner euro.

I propositionen föreslås det bestämmelser om användning av videokonferensförbindelser vid behandling i tingsrätten av ärenden som gäller tagande i förvar. Till denna del

har propositionen betydande konsekvenser för polisens resurser, som genom användningen av videokonferensförbindelser frigörs för andra uppgifter, i och med att utlänningar som tagits i förvar inte behöver transporteras till tingsrättens sammanträden. Detta transportuppdrag ansvarar polisen för enligt 30 § 3 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter.

Vid Helsingfors tingsrätt ordnades 1 063 rättegångar om tagande i förvar av utlänning år 2013. Rättegångarna har gällt 397 utlänningar, eftersom det i en del av behandlingarna har varit fråga om fortsatt förvar i enlighet med 128 § i utlänningslagen. Ärendena för alla utlänningar som tagits i förvar har dock inte behandlats vid tingsrätten, utan en del av dessa utlänningar har frigetts eller avlägsnats ur landet snabbt efter att de tagits i förvar. År 2012 behandlades 1 076 ärenden om tagande i förvar vid Helsingfors tingsrätt.

På årsnivå uppskattas polisinsättningen i Helsingfors i samband med tingsrättsbehandlingar som gäller tagande i förvar av utlänning ha ca 350 transportuppdrag och ca 1 300 personer att transportera. För uppdraget använder polisinsättningen i Helsingfors sammanlagt ca 3 600 arbetstimmar, eftersom en polispatrull alltid består av minst två poliser. Antalet vid de övriga polisinsättningarna har än så länge inte varit stort, eftersom största delen av de personer som ska avlägsnas ur landet har tagits i förvar vid Krämertsskogs förvarshuset i Helsingfors. Situationen förändras dock till denna del i och med att förvarshuset i Joutseno inrättas.

Möjliggörandet av videokonferensförbindelser i rättegångar om tagande i förvar skulle spara myndigheternas resurser. Införandet av förfarandet kräver däremot att en s.k. punkt-till-multipunktförbindelse skapas mellan olika myndigheter samt att säkerhetsaspekter beaktas, vilket har ekonomiska konsekvenser i form av kostnader för utrustning av lokalerna. Vidare kan det krävas resurser för myndigheterna, om t.ex. en polispatrull måste kallas till förvarshuset för att garantera säkerheten.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Att göra det möjligt att fullgöra anmälningsskyldigheten på förläggningar kan i någon mån öka arbetsmängden på förläggningarna. Att anmälningsskyldigheten kan fullgöras på förläggningar kräver i praktiken att den jourhavande på förläggningen följer anmälningarna och omedelbart kontaktar den myndighet som ålagt anmälningsskyldigheten, om den som ålagts skyldigheten underlåter att anmäla sig.

Ett syfte med propositionen är att förbättra socialmyndighetens möjligheter att i samband med att ett barn tas i förvar lämna ett motiverat utlåtande om förvaret samt att bli hörd när beslutet om tagande i förvar av ett barn som tagits i förvar tas upp till ny prövning.

Möjliggörandet av användning av videokonferensförbindelser i rättegångar om tagande i förvar har konsekvenser för den för transporterna ansvariga polisens verksamhet. Det är emellertid möjligt att polisen behövs i förvarshuseterna för att upprätthålla säkerheten också vid sådan behandling i tingsrätten som sker med hjälp av videokonferensförbindelser. Ändringen kan på längre sikt i betydande grad minska de transportuppdrag som polisen föreskrivits ansvar för. Samtidigt har detta naturligtvis konsekvenser också för andra myndigheter, särskilt för tingsrättens och förvarshusetens verksamhet.

Syftet med ändringarna av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter är bl.a. att garantera en tryggare arbetsmiljö för de handledare och andra anställda som arbetar på förvarshuset. En trygg arbetsmiljö skapar bättre förutsättningar för personalen att sköta sina grundläggande uppgifter, som till väsentlig del går ut på att stödja utlänningar som tagits i förvar och som ofta befinner sig i en svår och stressande livssituation. En ändamålsenlig författningsgrund som gäller rättigheter och skyldigheter för utlänningar som tagits i förvar samt verksamheten på förvarshuset i praktiken, stöder personalens förutsättningar att orka med sitt krävande arbete på förvarshuset och förbättrar såväl rättssäkerheten för utlänningar som tagits i förvar som deras boendetrivsel.

4.3 Konsekvenser för jämlikhet och jämställdhet

Enligt klientstatistiken för Krämertsskogs förvarsenhet var 395 av de 442 klienterna på enheten män, dvs. 89,4 %, och 47 var kvinnor, dvs. 10,6 %. Således har de föreslagna ändringarna större inverkan på män än på kvinnor. Däremot bedöms det att den ändring som syftar till att göra tillämpningen av anmälningsskyldigheten mer flexibel liksom att möjliggöra videokonferensförbindelser vid rättegångar om tagande i förvar sannolikt kommer att underlätta situationen särskilt för barnfamiljer och gravida kvinnor och ensamstående mödrar, då åtgärderna i fråga inte längre kräver att de förflyttar sig bort från förläggningen eller förvarsenheten.

I propositionen genomförs mottagningsdirektivets krav på att ordna separata förvarlokaler för personer av olika kön, när det inte är fråga om familjemedlemmar som vill inkvarteras tillsammans.

4.4 Konsekvenser för barn

Propositionen har positiva konsekvenser för barnets ställning och barnets bästa. Tagande i förvar av ensamkommande barn som söker internationellt skydd förbjuds helt och även tagandet i förvar av andra ensamkommande barn begränsas så att förvarstiden är mycket kort. I fråga om alla barn ska socialmyndigheternas möjligheter att lämna ett motiverat utlåtande om tagandet i förvar förbättras.

I propositionen föreslås det att varje barn som tagits i förvar alltid ska placeras i en förvarsenhet, oberoende av om barnet vistas i landet utan eller med sin vårdnadshavare.

Den nya förvarsenhet som kommer att inrättas i anslutning till Joutseno förläggning medför att barns och barnfamiljers särskilda behov kan beaktas bättre än för närvarande. Genom dessa åtgärder har man för avsikt att stödja familjer i samband med tagande i förvar och avlägsnande ur landet, vilka är svåra situationer för familjerna och en eskalering av problemen kan visa sig i att det uppstår behov av barnskyddsåtgärder.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Propositionen har beretts vid inrikesministeriet. Som stöd för det projekt (SM072:00/2011) som startades den 16 november 2011 för beredning av propositionen tillsattes en arbetsgrupp med representanter för inrikesministeriets migrationsavdelning, polisavdelning och gränsbevakningsavdelning, justitieministeriet, Migrationsverket, Polisstyrelsen, Krämertsskogs förvarsenhet och Joutseno förläggning. Avsikten var att i projektets första fas överlämna en proposition om ändring av bestämmelserna om tagande av barn i förvar och i den andra fasen en proposition om andra behövliga lagstiftningsändringar.

Beslutet om projektet ändrades den 31 oktober 2012 så att det ursprungliga sättet att genomföra projektet i två faser frångicks och tidsfristen för projektet förlängdes till slutet av 2014. Ändringen motiverades med att det inte fanns någon anledning att behandla frågor som gäller tagande av barn i förvar skilt från den övriga helheten som gäller tagande i förvar. Även med tanke på beredningen av lagstiftningen och riksdagsbehandlingen ansågs det mer ändamålsenligt att behandla frågorna om tagande i förvar som en helhet.

Inom ramen för projektet har man utrett tillämpningen av alternativ till tagande i förvar nationellt och gjort en internationell jämförelse om tillämpningen av dem. Avsikten är att alternativ till tagande i förvar ska fortsätta utredas hösten 2014.

Projektarbetsgruppen har ordnat samrådsmöten, där den hört bl.a. barnombudsmannen, minoritetsombudsmannen, FN:s flyktingkommissariat UNHCR, Amnesty International Finländska sektionen rf, företrädare för Finlands Röda Kors och Flyktingrådgivningen rf samt andra experter från bl.a. social-

och hälsovårdsministeriet och krisjouren inom socialväsendet.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtande om utkastet till proposition begärdes av statsrådets kansli, utrikesministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriets polisavdelning och gränsbevakningsavdelning, justiekanslersämbetet, riksdagens justitieombudsmans kansli, barnombudsmannen, dataombudsmannen, minoritetsombudsmannen, högsta förvaltningsdomstolen, Helsingfors tingsrätt, Södra Karelens tingsrätt, Migrationsverket, Helsingfors stads socialverk, försvarsheten vid Krämertsskogs förläggning, Joutseno förläggning, Södra Karelens social- och hälsodistrikt, Amnesty International Finländska sektionen rf, Edustajat turvapaikanhakijalapsille ry, Förbundet för mänskliga rättigheter rf, Centralförbundet för Barnskydd rf, Mannerheims Barnskyddsförbund rf, Flyktingrådgivningen rf, Rädda Barnen rf, Finlands Flyktinghjälp rf, Finlands Röda Kors (FRK), UNHCR (kontoret i Stockholm), Väestöliitto ry, Våra Gemensamma Barn rf och Föreningen för Mental Hälsa i Finland rf:s kriscenter för utlänningar. Sammanlagt 29 remissinstanser lämnade sitt utlåtande. Ett sammandrag har gjorts utgående från utlåtandena.

Målen i utkastet till proposition understöddes i huvudsak. Särskilt mycket understöd fick förslagen om förbud mot tagande i förvar av ensamkommande asylsökande barn och maximitiden för hållande av barn i förvar samt de andra förslagen om precisering av bestämmelserna om tagande av barn i förvar. Utvidgningen av anmälningsskyldigheten så att den också kan fullgöras på förläggningar samt användningen av videokonferens ansågs ha positiva konsekvenser. Att alternativ till tagande i förvar utvecklas också i framtiden ansågs viktigt. Det ansågs att de föreslagna ändringarna som gäller bemötandet av personer som tagits i förvar och försvarsheter förbättrar rättssäkerheten för alla berörda och

beaktar behoven hos barn och andra utsatta personer bättre än tidigare.

I några utlåtanden ansågs det tillägg som gäller klarläggandet av förutsättningarna för vistelse i landet utvidga tillämpningsområdet för säkringsåtgärderna utan tillräcklig motivering. Det framfördes också önskemål om att förutsättningarna för tagande i förvar preciseras. En del av remissinstanserna uttryckte besvikelse över att utkastet inte fullt ut förbjuder tagande i förvar av alla barn. I utlåtandena betonade man att barnets bästa ska komma i främsta rummet och man önskade att detta beaktas genom att ett eget separat beslut om tagande i förvar fattas för barn. Bestämmelsen om socialmyndighetens möjlighet att ge sitt utlåtande om tagande av barn i förvar ansågs vara för vag i propositionen. I utlåtandena betonades också att barnets rätt till skolgång under den tid barnet hålls i förvar ska tryggas åtminstone i de situationer där barnet hålls i förvar längre än några dagar. När det gäller bemötande av personer som tagits i förvar efterlystes det i flera utlåtanden mer detaljerade bestämmelser i lagen när det gäller undersökning av hälsotillståndet hos dem som ska avlägsnas ur landet. Propositionen ansågs till vissa delar öka befogenheterna för försvarshetens personal samt personalens rätt att använda maktmedel. I utlåtandena efterlystes också mer detaljerade bestämmelser särskilt om utbildning som gäller användningen av maktmedel och maktmedelsredskap.

De synpunkter som framförts i utlåtandena har man strävat efter att beakta vid den fortsatta beredningen genom att göra ändringar i lagförslagen och genom att komplettera detaljmotiveringen. De allmänna villkoren för tillämpningen av säkringsåtgärder samt anmälningsskyldigheten togs in i två olika paragrafer och i båda paragraferna gjordes ändringar som föreslagits i utlåtandena. Förutsättningarna för tagande i förvar preciseras både i paragraferna och i motiven. Till motiven fogades ett omnämnande av att ett eget beslut om tagande i förvar fattas för barnet. Förfarandet som gäller socialmyndighetens möjlighet att ge sitt utlåtande preciseras och till lagförslaget fogades en ny 125 a § om att socialmyndigheten ska höras när ett ärende som gäller tagande av barn i förvar

behandlas i domstol. Att man ska sträva efter att ordna någon form av styrd skolgång under den tid barnet hålls i förvar har beaktats i motiven. I paragraferna gjordes ändringar enligt vad som föreslagits i utlåtandena i fråga om begränsningarna av möten och av användningen av kommunikationsmedel samt specialgranskningen. Paragraferna om en i förvar tagen persons egendom och om förbjudna föremål och ämnen ändrades och till lagen fogades en ny 11 b § om egendomsförteckning. I fråga om utbildning som gäller användningen av maktmedelsredskap gick man in för att föreslå att närmare bestämmelser utfärdas genom förordning, och ett omnämnande av detta fogades till 35 §. Utlåtandena beaktades också genom att motiven till flera andra bestämmelser i lagen precisades.

6 Samband med andra propositioner

Till riksdagen har överlämnats regeringens proposition med förslag till diskrimineringslag och vissa lagar som har samband med den (RP 19/2014 rd). I den föreslås ändring av delvis samma bestämmelser som i denna proposition. Därför är det nödvändigt att behandlingen av dessa ändringar samordnas i riksdagen.

Inrikesministeriet tillsatte i slutet av 2013 ett separat projekt för genomförande av mottagningsdirektivet (SM047:00/2013). Inom projektet granskas bestämmelserna i mottagningslagen. Avsikten är att regeringens proposition överlämnas till riksdagen under höstsessionen 2014.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Utlänningslagen

117 a §. *Allmänna förutsättningar för bestämmande av säkringsåtgärder.* Det föreslås i lagen en ny paragraf, i vilken det föreskrivs om allmänna förutsättningar för bestämmande av säkringsåtgärder.

Enligt 118 § 1 mom. i den gällande lagen är villkoret för åläggande av anmälningskyldighet att det är nödvändigt för att klarlägga förutsättningarna för en utlänningsinresa, för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att utläningen ska avlägsnas ur landet eller annars för att övervaka att han eller hon avlägsnar sig. I lagens 119 och 120 § föreskrivs om andra säkringsåtgärder som är lindrigare än tagande i förvar. Beträffande förutsättningarna för att bestämma om dessa säkringsåtgärder hänvisas till 118 § 1 mom.

I lagens 121 § föreskrivs om villkor för tagande i förvar. I den paragrafen hänvisas det i fråga om villkoren inte till 118 § 1 mom. Det är således möjligt att läsa bestämmelsen på ett sådant sätt att det i den föreskrivs om de självständiga villkor för tagande i förvar som tillämpas efter det att man har bedömt att tillämpning av någon annan säkringsåtgärd som anges i 118–120 § inte kommer på fråga. Innan gällande bestämmelser trädde i kraft tillämpades dock allmänna och särskilda villkor för tagande i förvar, och denna praxis har i viss utsträckning bibehållits även i förvaltnings- och rättspraxis trots att något samband mellan villkoren i 118 § 1 mom. och 121 § inte står att läsa i den gällande lagen.

Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar i regel 118 § 1 mom. i den gällande lagen. Det föreslås dock ett tillägg i momentet gällande tillämpningen av säkringsåtgärder också för att klarlägga förutsättningarna för en utlänningsvistelse i landet. Syftet med tillägget är inte att utvidga tillämpningen av säkringsåtgärder, utan att förtydliga bestämmelserna på ett sätt som motsvarar den faktiska tillämpningen av bestämmelserna i dag.

Sådana situationer där det i fortsättningen kan bli aktuellt att klarlägga villkoren för vistelse i landet har hittills behandlats såsom klarläggande av förutsättningarna för inresa i landet och begreppet har då tolkats vitt. Den ovan angivna avsaknaden av en koppling mellan 118 § 1 mom. och 121 § har delvis inverkat på den oklara situationen.

Inom den etablerade förvaltnings- och rättspraxisen har det ansetts att klarläggandet av villkoren för inresa i landet utöver den traditionella kontroll vid inresa som utförs vid gränsen och som i allmänspråket bör betraktas som klarläggande av villkoren för inresa t.ex. har innefattat det förfarande där en person påträffas inne i landet och han eller hon inte kan förete en handling som visar att uppehållsrätten är i kraft. Detta täcker inte enbart sådana situationer där en person ursprungligen har kommit in i landet olagligt utan också sådana situationer där en person har kommit in i landet lagligt, men hans eller hennes uppehållsrätt är inte längre i kraft för att t.ex. visumet har gått ut. Även ansökan om internationellt skydd har tolkats som klarläggande av förutsättningarna för inresa i landet. Praxisen har motsvarat det tillämpningsområde för lagen som definieras i 2 § i utlänningslagen i fråga om utlänningsinresa, utresa och vistelse i Finland samt i 40 § definierad laglig vistelse i landet. Även i 212 § i utlänningslagen åläggs myndigheterna att övervaka att bestämmelserna i utlänningslagen iakttas. Effektiv övervakning av att utlänningslagen iakttas förutsätter att säkringsåtgärderna är tillgängliga inom det tillämpningsområde som fastställs i 2 § i lagen.

Tillägget ska förtydliga bestämmelserna på ett sådant sätt att det direkt av paragrafens framgång att det inte enbart är fråga om sådant klarläggande av förutsättningarna för inresa i landet som sker vid gränsen under kontrollen vid inresa, utan att tillämpningen av säkringsåtgärder ska komma på fråga även inne i landet eller för att klarlägga sådana utlänningsrätt att vistas i landet som påträffats vid gränskontrollen vid utresa.

Till paragrafens 2 mom. flyttas den bestämmelse som gäller den myndighet som bestämmer om säkringsåtgärder och som i

den gällande lagen upprepas med samma innehåll i de paragrafer som gäller säkringsåtgärder.

Till paragrafens 3 mom. flyttas den bestämmelse som gäller säkringsåtgärdernas upphörande och som finns i 118 § 3 mom. i den gällande lagen. Samtidigt fogas till 3 mom. en hänvisning till klarläggandet av förutsättningarna för vistelse i landet i linje med den ändring som föreslås i 1 mom. 1 punkten.

118 §. Anmälningsskyldighet. Det föreslås att paragrafen ändras så att 1 mom. 1 och 2 punkten samt 2 mom. flyttas till den nya 117 a §. Paragrafens 1 mom. ändras dessutom så att en utlänning kan åläggas att regelbundet anmäla sig inte bara hos polisen eller gränskontrollmyndigheten utan också på en förläggning. I varje enskilt fall ska det bedömas vilken myndighet som utifrån en helhetsbedömning är det bästa alternativet i en situation där de mål som eftersträvas med säkringsåtgärden, de olägenheter som anmälningsskyldigheten föranleder den anmälningsskyldiga samt andra omständigheter som eventuellt påverkar saken beaktas.

Exempelvis i sådana situationer där polisstationen eller gränskontrollmyndighetens lokalteter befinner sig långt från förläggningen kan det ur utlänningens synvinkel vara mera ändamålsenligt att skyldigheten att anmäla sig fullgörs på förläggningen. Så är det särskilt i sådana situationer där anmälningsskyldigheten gäller en barnfamilj som bor på förläggningen eller i privat inkvartering nära förläggningen, och det på grund av eventuella långa avstånd är oskäligt att bestämma att anmälningsskyldigheten ska fullgöras på polisstationen. Beslutanderätten i fråga om en anmälningsskyldighetsplats som är den ändamålsenligaste med tanke på övervakningen kvarstår hos den myndighet som ålägger skyldigheten.

Anmälningsskyldigheten är den mest använda av de säkringsåtgärder i utlänningslagen som utgör alternativ till tagande i förvar. Genom den föreslagna ändringen eftersträvar man att ytterligare öka användningen av anmälningsskyldigheten som ett alternativ till tagande i förvar och att göra skyldigheten mindre begränsande för den utlänning som ska fullgöra skyldigheten. Samtidigt möjlig-

görs rentav ett noggrannare säkerställande av en utlännings närvaro i och med att en utlänning som är bosatt på en förläggning kan åläggas att anmäla sig på förläggningen oftare än för närvarande utan att det föranleder honom eller henne oskäliga olägenheter. För närvarande åläggs en utlänning i allmänhet att anmäla sig i polisens eller gränsbevakningsväsendets lokalteter en gång i veckan. Om en utlänning åläggs att anmäla sig oftare, kan detta eventuellt i vissa situationer minska behovet av tagande i förvar.

Till paragrafens 2 mom. fogas en bestämmelse gällande samarbete mellan förläggningen och den myndighet som meddelat åläggandet. Om en förläggning är det organ som tar emot en anmälan, ska den omedelbart underrätta den myndighet som har meddelat åläggandet om anmälan, om utlänningen har underlåtit att anmäla sig på förläggningen vid en fastslagen tidpunkt. Genom den föreslagna ändringen ändras inte det faktum att den myndighet som bestämmer om en säkringsåtgärd fortsättningsvis i alla fall ska ha rätt att bestämma att anmälan sker på bästa möjliga plats och under bästa möjliga tidsperiod.

Med stöd av 9 och 10 § i mottagningslagen kan en förläggning inte inrättas och drivas enbart av staten utan även av kommuner, samkommuner, andra offentligrättsliga samfund eller privata sammanslutningar eller stiftelser. I Finland finns det för närvarande 20 förläggningar. Av dem drivs 11 av staten och kommunerna och 9 av Finlands Röda Kors. Således ska 124 § i grundlagen, dvs. bestämmelserna om överföring av förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter, prövas.

När det gäller övervakningen av att anmälningsskyldigheten iakttas är det inte fråga om betydande utövning av offentlig makt, utan genomförande av en biträdande myndighetsuppgift av teknisk natur. Uppgiften i fråga är som förfarande osjälvständig, och den förknippas inte med beslutsfattande eller prövningsrätt. Den myndighet som övervakar att anmälningsskyldigheten iakttas på en förläggning vidtar inte själv åtgärder på grund av att anmälningsskyldigheten har försumats, utan underrättar den myndighet som meddelat åläggandet om att utlänningen un-

derlåtit att anmäla sig. Denna myndighet kommer att vidta lämpliga åtgärder med anledning av detta. Eftersom övervakningen av anmälningsskyldigheten är av teknisk natur försvagar den inte heller det förhållande mellan de boende och anställda på förläggningarna som grundar sig på det sociala arbetets verksamhetsvärderingar.

Det föreslås att 3 mom. i den gällande paragrafen flyttas till den nya 117 a §, varvid den gäller upphörandet av alla säkringsåtgärder. Det ska i stället i 3 mom. föreskrivas att bestämmelserna om straffrättsligt tjänstansvar ska tillämpas på en person som hör till den personal på förläggningen som övervakar att anmälningsskyldigheten fullgörs. I paragrafen ska dessutom konstateras att bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

119 §. Övriga skyldigheter. Hänvisningen i 1 mom. till 118 § 1 mom. föreslås bli slopad, eftersom det föreslås att det ska föreskrivas om de allmänna förutsättningarna för bestämmande av säkringsåtgärder i 117 a § 2 mom. Det föreslås att även 2 mom. i paragrafen slopas, eftersom det föreskrivs om den behöriga myndigheten i 117 a § 2 mom.

120 §. Ställande av säkerhet. Hänvisningen i 1 mom. till 118 § 2 mom. föreslås bli slopad, eftersom det föreslås att det ska föreskrivas om den myndighet som ålägger säkringsåtgärder i 117 a § 2 mom. Samtidigt ändras bestämmelsen på ett sådant sätt att ställande av säkerhet ska vara möjlig att tillämpa även i andra fall än i stället för en säkringsåtgärd som avses i 118 och 119 §. Ändringen möjliggör ställande av säkerhet vid sidan av den säkringsåtgärd som avses i 118 och 119 §, och den främjar således möjligheten till mer flexibel tillämpning av alternativet till tagande i förvar.

Det föreslås att 2 mom. förenhetligas med den ändring som föreslås i 117 a § 1 mom., och därför fogas ett omnämnande av klarläggande av förutsättningarna för vistelse i landet till momentet.

121 §. Förutsättningar för tagande i förvar. I denna paragraf föreskrivs om de villkor som, när de råder, möjliggör frihetsberövande. I alla fall av tagande i förvar ska både de allmänna förutsättningarna för bestämmande av säkringsåtgärder enligt 117 a § 1 mom.

och förutsättningarna för tagande i förvar enligt denna paragraf uppfyllas.

I 1 mom. i paragrafen klargörs att det innan tagande i förvar tillgrips ska bedömas om det finns möjlighet att tillämpa sådana alternativa säkringsåtgärder till tagande i förvar som avses i 118–120 §. Den föreslagna ändringen innebär att det även på lagnivå kraftigare framhävs att de alternativa säkringsåtgärderna är primära. I bestämmelsen förutsätts i enlighet med mottagningsdirektivet att tillämpningen av alternativa säkringsåtgärder ska vara effektiv och tagande i förvar ska tillämpas endast i sådana fall där tagande i förvar är nödvändigt för att trygga de villkor som anges i 117 a § 1 mom.

Internationella kontrollorgan för mänskliga rättigheter, närmare bestämt människorättskommittén som det senaste organet sommanat 2013, har i sina rekommendationer uppmanat Finland att tillämpa alternativ till tagande i förvar alltid när det är möjligt. Också i FN:s människorättsråds universella periodiska granskning 2012 uppmanades Finland att tillämpa alternativa säkringsåtgärder i stället för tagande i förvar, och särskilt när det är fråga om barn och andra grupper i en sårbar ställning, t.ex. gravida kvinnor, handikappade och offer för tortyr.

På internationell nivå håller diskussionen om alternativa säkringsåtgärder och utvecklandet av dem på att komma igång. Exempelvis inom EU strävar man efter att kartlägga och utveckla tillämpningen av alternativ till tagandet i förvar bl.a. genom att år 2014 utreda medlemsstaternas bästa praxis och informera om detta. FN:s flyktingorganisation UNHCR står i beråd att innevarande år starta en strategi gällande universellt tagande i förvar (Global Detention Strategy 2014–2018), som har alternativ till tagande i förvar som ett målområde.

Det är ändamålsenligt att i utlänningslagen bevara den struktur som finns i gällande lag och enligt vilken villkoren för tagande i förvar i regel gäller alla utlännningar, fastän det särskilt i Central- och Sydeuropa finns olika bestämmelser för dem som söker internationellt skydd och för andra utlännningar. I Finland är det inte nödvändigt att ha två separata system för tagande i förvar, eftersom avsikten är att alla utlännningar ska garanteras en i

princip lika god ställning i fall av frihetsberövande.

Paragrafens 1 mom. preciseras utifrån artikel 8.2 gällande förvar i mottagningsdirektivet så att det i momentet tas in ett villkor för individuell bedömning för att framhäva det nuvarande, i Finland självklara, tillväggångssättet. Paragrafens 1 mom. 1 punkt förblir i fråga om innehåll oförändrad. Där är det fråga om risken för att utlänningen håller sig undan, avviker eller på något annat sätt avsevärt försvårar myndighetsåtgärder.

Paragrafens 1 mom. 2 punkt förblir i fråga om innehåll oförändrad. Ordalydelsen i punkten förenhetligas i enlighet med artikel 8.3 a i mottagningsdirektivet så att det talas om utredande av en utlänningens identitet i stället för utredande av en utlänningens identitet då den är oklar. Tagande i förvar för att utreda identiteten är inte nödvändigt, om utlänningens identitet är känd för myndigheterna. Tagande i förvar för utredande av identiteten förutsätter sålunda att utlänningen vid behandlingen av ärendet har gett otillförlitliga upplysningar eller vägrat lämna upplysningar eller att det annars framkommer att identiteten inte kan anses vara klar. En utlänningens identitet kan i regel inte anses vara klar, om han eller hon inte kan uppvisa en tillförlitlig handling som styrker identiteten. Tagande i förvar för att utreda en utlänningens identitet kan i dessa fall i allmänhet vara nödvändigt när det på basis av myndighetsutredningar framgår att utlänningen inte har uppehållsrätt i Finland. Att utreda identiteten för en utlänning som vistas lovligen i Finland lyckas i regel utan tagande i förvar, fastän han eller hon inte kan uppvisa någon sådan handling som styrker identiteten. För migrationsmyndigheterna är det nödvändigt att utreda en utlänningens identitet för att säkerställa utlänningens uppehållsrätt i landet och för att utreda grunderna för skydd särskilt för sådana personer som ansöker om internationellt skydd.

I paragrafens 1 mom. 3 punkt föreskrivs i fråga om förutsättningarna för tagande i förvar att utlänningen har eller misstänks ha gjort sig skyldig till brott och tagandet i förvar behövs för att säkerställa beredningen eller verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning. Bestämmelsen i punkten

ändras i jämförelse med den gällande 3 punkten, som olika myndigheter har ansett vara för öppen. Punkten motsvarar grunden gällande allmän ordning i mottagningsdirektivet, men är betydligt exaktare och noggrannare avgränsad. Den kan tillämpas när avlägsnandet av en utlänning ur landet ska tryggas i samband med avvisning eller utvisning.

I regel har 121 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen tillämpats i sådana situationer där en utlänning bevisligen har kommit till Finland med avsikt att begå brott och även har begått brott. När sådant frihetsberövande som hänför sig till brottmål, dvs. en häktning, har upphört, t.ex. på grund av ett villkorligt fängelsestraff, har det uppkommit ett behov att trygga avlägsnandet av utlänningen ur landet och att förhindra brottslig verksamhet innan avlägsnandet ur landet verkställs. Det är alltså fråga om en sådan grund för tagande i förvar som uttryckligen anses å ena sidan utgöra en grund för att trygga verkställandet av avlägsnandet av en utlänning ur landet och å andra sidan trygga bevarandet av den allmänna ordningen innan utlänningen avlägsnas ur landet.

Till paragrafens 1 mom. fogas nya 4 och 5 punkter på basis av artikel 8.3 i mottagningsdirektivet. I paragrafens 1 mom. 4 punkt tas i enlighet med mottagningsdirektivet in ett särskilt villkor som gäller den som ansöker om internationellt skydd. När en utlänning som tagits i förvar för att avlägsnandet ur landet ska tryggas lämnar in en ny ansökan gällande internationellt skydd, uppenbarligen bara i syfte att fördröja eller störa verkställigheten av beslutet om återsändande, kan tagandet i förvar fortsätta, fastän det annars inte finns några grunder för att ta utlänningen i fråga i förvar. I artikel 8.3 d i mottagningsdirektivet föreskrivs att om det på grundval av objektiva kriterier har konstaterats, inbegripet att sökanden redan har haft möjlighet att få tillträde till asylförfarandet, att det kan styrkas att det finns rimliga skäl att anta att han eller hon ansöker om internationellt skydd enbart för att försena eller hindra verkställigheten av beslutet om återsändande, får den som söker internationellt skydd tas i förvar. Det bör observeras att det i ärenden som gäller tagande i förvar är den behöriga gräns-

kontroll- eller polismyndigheten som bedömer syftet med ansökan om internationellt skydd, inte Migrationsverket, som i regel är den behöriga myndigheten i frågor som gäller internationellt skydd. Oberoende av ett beslut om tagande i förvar prövar Migrationsverket en ansökan om internationellt skydd, och tagandet i förvar äventyrar inte t.ex. möjligheterna att få rättslig hjälp. Alltid när en utlänning som har lämnat in en ansökan om internationellt skydd är tagen i förvar prövar Migrationsverket ansökan och fattar beslut i brådskande ordning om den.

I artikel 8.3 f i mottagningsdirektivet föreskrivs det att den som ansöker om internationellt skydd kan tas i förvar i enlighet med artikel 28 i rådets förordning om bestämmandet av den ansvariga staten. Artikel 28 syftar till att trygga ett överföringsförfarande. Det föreslås att det för tydlighetens skull tas in ett omnämnande av detta i den nya 5 punkten i paragrafens 1 mom., fastän även 1 mom. 1 punkten i samma paragraf i princip kan tillämpas i denna situation. Nämnda förordning är i Finland direkt tillämplig EU-lagstiftning. Genom förordningen fastställs vilken medlemsstat som är ansvarig att pröva en asylansökan, och med hjälp av tagandet i förvar kan man vid behov säkerställa att detta ansvar realiseras. Enligt förordningen får dock ingen tas i förvar enbart på den grunden att det förfarande som fastställs i förordningen tillämpas på honom eller henne, utan det förutsätts dessutom för utlänningens vidkommande en betydande risk för att han eller hon avviker. Tagandet i förvar ska i dessa situationer även vara så kortvarigt som möjligt och ett sista alternativ. Det förutsätts att processen för att fastställa medlemsstaternas ansvar verkställs i brådskande ordning i de fall där en utlänning har tagits i förvar på basis av förordningen.

Till paragrafens 1 mom. fogas en ny 6 punkt som gäller möjligheten till tagande i förvar när den nationella säkerheten kräver det. Bestämmelsen grundar sig på artikel 8.3 e i mottagningsdirektivet. Genom bestämmelsen ges de finländska myndigheterna verktyg för oförutsedda fenomen t.ex. i samband med bekämpning av terrorism. Bestämmelsen är snävare än motsvarande bestämmelse i direktivet, eftersom den avgrän-

sar tillämpningen genom prövning från fall till fall till sådana situationer där det med hänsyn till en utlännings personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att en utlänning utgör ett sådant hot mot den nationella säkerheten som kräver att han eller hon tas i förvar. Det allmänna villkor som anges i 117 a § 1 mom. ska dessutom uppfyllas.

Den nya bestämmelsen är nödvändig, eftersom villkoret i 3 punkten inskränks i jämförelse med gällande villkor. Den föreslagna noggrannare avgränsade formuleringen i 3 punkten förhindrar tagande i förvar i syfte att förebygga projekt eller brott som är riktade mot statens säkerhet. En utlänning som orsakar ett oförutsett hot mot säkerheten ska kunna tas i förvar utan att det är fråga om ett så konkret hot att förfaranden enligt polislagen eller tvångsmedelslagen (806/2011) kan komma på fråga. När det t.ex. gäller hot om organiserad terrorism kan situationen ändras mycket snabbt. Tagande i förvar är således en betydelsefull möjlighet när den nationella säkerheten kräver det, men denna möjlighet skulle förmodligen utnyttjas ytterst sällan. Tagande i förvar på basis av den nationella säkerheten kan komma på fråga t.ex. i sådana situationer där polisen får vetskap om att en utlänning är på väg till Finland med avsikt att begå terrorbrott eller uppvigla till terrorbrott. Utlänningen kan i detta fall tas i förvar omedelbart efter ankomsten till landet, och på detta sätt kan man genom tagandet i förvar trygga förberedelserna för och verkställandet av avlägsnandet av honom eller henne ur landet samt förhindra att han eller hon gör sig skyldig till brott i Finland och eventuellt någon annanstans inom Schengenområdet.

Det är möjligt att förutsäga att antalet taganden i förvar inte kommer att öka i och med den nya grunden för tagande i förvar. Alla ärenden som gäller tagande i förvar går snabbt till domstol för att avgöras där, vilket innebär att tillämpningsområdet för bestämmelsen i sista hand avgränsas i rättspraxis. I Finland finns det inte någon orsak att begränsa villkoren för tagande i förvar så att de blir snävare än i andra EU-länder, eftersom tagandet i förvar i Finland uppfyller de stränga kraven på rättssäkerhet.

Bestämmelsen i 2 mom. i den gällande paragrafen slopas, eftersom 1 mom. 2 punkten i sak motsvarar innehållet i 2 mom., och slopandet av momentet medför inte någon ändring i sak i lagen. I stället för den slopade bestämmelsen föreslås en till sin karaktär informativ bestämmelse om att bestämmelser om villkoren för tagande av barn i förvar finns i 122 §.

122 §. Tagande av barn i förvar. I lagstiftningen har man i allt större utsträckning i enlighet med andan i FN:s konvention om barnets rättigheter börjat använda begreppet barn, som omfattas av rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter. Ändringen av begreppet syftar inte till att ändra det faktum att bestämmelsen tillämpas på personer under aderton år. Enligt artikel 1 i FN:s konvention om barnets rättigheter avses med barn varje människa under 18 år, om inte barnet blir myndigt tidigare enligt den lag som gäller barnet. I 6 § 1 mom. i utlänningslagen anges att i beslutsfattande som sker med stöd av utlänningslagen och som gäller ett barn som är yngre än 18 år ska särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa samt vid omständigheter som hänför sig till barnets utveckling och hälsa. I 6 § 3 mom. föreskrivs att ärenden som gäller minderåriga barn ska behandlas i brådskande ordning.

Med de särskilda grunder för tagande i förvar som gäller barn vill man framhäva att lag bör iaktas vid frihetsberövande av barn och att det är ett medel som ska tillgripas i sista hand och under så kort tid som möjligt. Genom explicita förutsättningar för tagande av barn i förvar vill man framhäva att frihetsberövande av barn inte kan motiveras enbart med en status som hänför sig till ett barns invandring eller med avsaknaden av en sådan status eller med det faktum att barnet har kommit till landet utan vårdnadshavare. I och med att förutsättningarna för tagande av barn i förvar särskilt tas in i lagen, måste beslutsfattaren i sitt beslut särskilt bedöma om villkoren för tagande i förvar uppfylls för barnets vidkommande och att ett eget beslut om tagande i förvar således bör upprättas för barnet.

I 1 mom. föreskrivs det om villkoren för att barn ska få tas i förvar. För det första krävs det att den förutsättning för tagande i förvar

som avses i 121 § 1 mom. föreligger. Detta innebär samtidigt även att ett barn kan tas i förvar först efter det att möjligheten att tillgripa de säkringsåtgärder som avses i lagens 118–120 § först har bedömts och det har konstaterats att dessa medel inte är tillräckliga.

För det andra krävs det att barnet har hörts i enlighet med 6 § 2 mom. innan beslutet fattas. Det är viktigt att ta reda på barnets egen åsikt som en del av utredningen av barnets bästa. I 6 § 2 mom. i utlänningslagen föreskrivs om utredande av barnets åsikt. Att höra ett barn på det sätt som föreskrivs i lagen innan beslut fattas ligger på den myndighets ansvar som fattar beslutet. Dessutom kan den sociala myndighet som ska höras i ärendet höra barnet enligt egen bedömning.

Om ett barn som söker internationellt skydd, som får tillfälligt skydd eller som är offer för människohandel, och som inte har uppehållstillstånd, befinner sig i Finland utan vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare, ska det för barnet utan dröjsmål utses en företrädare med stöd av 39 § i mottagningslagen. Enligt 41 § i den lagen för företrädaren vårdnadshavarens talan i angelägenheter som gäller barnets person.

För det tredje förutsätts det att en sådan tjänsteinnehavare som har yrkesmässig behörighet som socialarbetare enligt 3 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005) och som förordnats av det organ som ansvarar för socialvården har getts tillfälle att bli hörd. Med socialmyndigheter avses socialmyndigheten i barnets boningskommun. Om barnet inte har boningskommun i Finland, ska utlåtande begäras av socialmyndigheten i Helsingfors stad. Med beaktande av de ytterst korta tidsfristerna tas kontakt i praktiken med socialjouren, vars barnskyddsexpert är anträffbar dygnet runt. Barnskyddsexperten kan vid behov även konsultera socialmyndigheterna på förvarsenheten och myndigheter som tidigare arbetat med barnet.

Det föreslås att det i lagen föreskrivs att socialmyndigheten ska ges tillfälle att bli hörd i stället för att det krävs ett utlåtande i ärendet av socialmyndigheten innan beslut fattas. Den nya formuleringen motsvarar

bättre den faktiska situationen än den gällande formuleringen.

Gällande lag förutsätter att socialmyndigheten hörs innan beslut om tagande av barn i förvar fattas. I praktiken har socialmyndigheten inte särdeles ofta kunnat ge något motiverat skriftligt utlåtande på kort tid. Det är likväl inte ändamålsenligt att förlänga den tid ett barn eller en familj måste vänta i polisens eller gränsbevakningsväsendets lokaliteter medan beslutet bereds på grund av den tid som måste reserveras för beredningen av socialmyndighetens utlåtande.

I praktiken innebär det att minimikravet för den myndighet som fattar beslut om tagandet i förvar är att i beslutet skriva in kontaktuppgifterna för den socialmyndighet som hörts. Dessutom ska socialmyndigheten ha möjlighet att ge sitt utlåtande innan beslutet om tagande i förvar fattas, men väntan på utlåtandet förlänger inte i onödan den tid det i förvar tagna barnet tillbringar på polisstationen. Om socialmyndigheten inte ännu i detta skede kan ge sitt utlåtande, kan den dock vidta åtgärder i syfte att bereda sitt motiverade skriftliga utlåtande, som enligt den nya 125 a § kommer att krävas senast när tingsrätten tar upp ärendet för första gången. Detta innebär i fråga om ett barn som ensamt kommit till Finland senast följande dag och i fråga om ett barn som tagits i förvar tillsammans med sin familj senast inom fyra dygn.

I utlänningslagen finns bestämmelser om den behöriga myndighet som beslutar om tagande i förvar av utlänningar. Socialmyndighetens utlåtande kan således inte binda den behöriga myndigheten när beslut ska fattas. Socialmyndigheten ska i sitt utlåtande ta ställning till tagandet i förvar och sett ur sitt eget förvaltningsområdes perspektiv lägga fram sådana argument som bl.a. gäller utredandet av barnets bästa. Motiveringen ska ha stor betydelse i utlåtandet. Om socialmyndigheten anser att barnet inte ska tas i förvar, kan den i detta fall, om den bedömer att det är relevant, även föreslå ett alternativt arrangemang, som tryggar de mål som nämns i 117 a § 1 mom. Utlänningslagens 6 § förutsätter att barnets bästa bedöms i alla beslut som fattas av utlänningsförvaltningen, vilket man eftersträvar att säkerställa genom samarbete mellan myndigheterna.

Socialmyndigheten tillämpar bestämmelserna i 4 § 2 mom. i barnskyddslagen (417/2007) vid bedömningen av barnets bästa. Uppmärksamhet ska fästas bl.a. vid barnets ålder, utveckling och välfärd samt vid barnets fysiska och psykiska hälsotillstånd med beaktande av dess bakgrund och åsikter i enlighet med barnets ålder och utvecklingsnivå.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det som ett tilläggsvillkor för tagande av barn tillsammans med sin vårdnadshavare i förvar att tagandet av barnet i förvar ska vara nödvändigt för att upprätthålla familjebanden mellan barnet och dess vårdnadshavare. I praktiken framträder detta villkor särskilt i ensamförsörjarfamiljer, där tagandet av barn tillsammans med sin vårdnadshavare i förvar är det enda sättet att trygga familjebanden mellan barnet och dess vårdnadshavare i en situation där man står i beråd att ta vårdnadshavaren i förvar.

Om vårdnadshavaren till ett litet barn i en ensamförsörjarfamilj tas i förvar, strider det mot principen om barnets bästa att separeras från sin enda vårdnadshavare. I situationer av detta slag är barnets bästa att kunna tas i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare. I detta fall förutsätts det vid bedömningen av villkoren för tagande i förvar inte att barnet självt är aktivt, utan villkoret kan anses bli uppfyllt även när det finns orsak att anta att villkoren uppfylls för barnets vidkommande genom en annan persons, i allmänhet barnets vårdnadshavares, medverkan. Om det t.ex. i fråga om vårdnadshavaren finns grundad anledning att anta att han eller hon håller sig undan, kan man anta att han eller hon även skulle hålla sitt minderåriga barn undan och att villkoren för tagande i förvar således kan anses bli uppfyllda även i fråga om det lilla barnet.

I regel ska man i sådana situationer där barnet vistas i landet tillsammans med en vårdnadshavare eller båda vårdnadshavarna kartlägga eventuella alternativ till tagandet i förvar. Det kan t.ex. vara möjligt att ta endast den ena vårdnadshavaren i förvar och med hjälp av boendearrangemang trygga barnets rätt att hålla kontakt även med den i förvar tagna vårdnadshavaren, utom i sådana fall att det bedöms att det strider mot barnets bästa. I

praktiken har detta redan varit möjligt genom att den i förvar tagna vårdnadshavaren har placerats i Krämertsskogs förvarsenhet och den övriga familjen i Krämertsskogs förläggning, som finns i samma byggnad.

I paragrafens 3 mom. förbjuds tagande i förvar av ett barn under 15 år som saknar vårdnadshavare. Tagande i förvar av ett barn över 15 år som saknar vårdnadshavare och som söker internationellt skydd förbjuds tills ett beslut om avvisning eller utvisning av barnet har blivit verkställbart. Vid s.k. normalt asylförfarande är tagande i förvar möjligt först efter beslut av en förvaltningsdomstol. Vid påskyndat förfarande, t.ex. när Dublinförfarandet kan tillämpas eller om ansökan konstateras vara uppenbart ogrundad, är tagande i förvar möjligt redan efter Migrationsverkets beslut om avslag på asylansökan.

Ett barn kan söka internationellt skydd ännu efter det att beslutet om avvisning eller utvisning av honom det har blivit verkställbart. Barnets vistelse i landet blir dock olaglig och det förväntas lämna landet. I sista hand kan barnet avlägsnas ur landet med tvång. Sett ur EU-lagstiftningens perspektiv innebär detta att tagandet av barn i förvar sker utifrån förutsättningarna i återvändandendirektivet och inte mottagningsdirektivet.

Enligt artikel 11.3 i mottagningsdirektivet får ensamkommande barn tas i förvar enbart under exceptionella omständigheter. Alla åtgärder ska vidtas för att frigge ensamkommande barn i förvar så snart som möjligt. Den bestämmelse som föreslås i lagen om att kategoriskt förbjuda tagande i förvar av ett barn som söker internationellt skydd och som saknar vårdnadshavare tills ett beslut om avvisning eller utvisning av barnet har blivit verkställbart begränsar således tagande av barn i förvar mer än vad mottagningsdirektivet kräver.

Om det finns uppenbara grunder att mistänka tillförlitligheten i fråga om de upplysningar som en person som söker uppehållstillstånd i Finland lämnar om sin ålder, är det med stöd av 6 a och 6 b § i lagen möjligt att utföra en rättsmedicinsk undersökning av honom eller henne för att utreda åldern. För att undersökningen ska få genomföras krävs det att den som ska undersökas har gett sitt

skriftliga samtycke till undersökningen och att samtycket är baserat på vetskap och fri vilja. Dessutom krävs ett skriftligt samtycke av personens vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare för personen. Om en person vägrar genomgå undersökning behandlas han eller hon som myndig med stöd av 6 a § 3 mom., om det inte finns någon godtagbar orsak till vägran. När en persons ålder är oklar är utgångspunkten att han eller hon behandlas som ett barn, och att han eller hon således inte tas i förvar, om inte den rättsmedicinska undersökningen ger tillräckligt tydliga bevis på att personen i fråga är myndig. I dessa situationer kan man vid behov tillgripa andra säkringsåtgärder som avses i 7 kap., t.ex. anmälningsskyldigheten. Det att åldern är oklar kan dock inte utgöra ett hinder för tagande i förvar i en situation där det är uppenbart att personen helt tydligt är myndig och att hans eller hennes faktiska ålder inte på något som helst sätt kan överensstämma med den ålder som personen har uppgett.

I paragrafens 4 mom. begränsas den tid som ett barn som saknar vårdnadshavare får vara taget i förvar till högst 72 timmar. Av särskild anledning kan tagandet i förvar som mest fortgå ytterligare 72 timmar. Bestämmelser av detta slag finns i Sverige.

Det krävs särskilda skäl för att få förlänga förvaret av ett barn med 72 timmar. Som särskilda skäl kan betraktas sådana oväntade och plötsliga händelser som rimligen inte har kunnat förutses när beslutet om tagande i förvar fattas. Sådana omständigheter kan vara t.ex. när det är omöjligt att få de flygförbindelser som är nödvändiga för resan eller när flyg inhiberas i sista stund på grund av flygbolagen. När det gäller den i förvar tagna utlänningens personliga förhållanden kan det i sista stund framföras ett påstående i syfte att förhindra att personen i fråga avlägsnas ur landet. Exempelvis ett påstående om sjukdom eller försämrat hälsotillstånd som förhindrar utvisning kan vara en sådan omständighet som måste kontrolleras av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården innan utvisningen verkställs. Även situationen i mottagarlandet kan ibland ändras plötsligt, och i detta fall är det motiverat att förlänga förvaret för att man ska kunna för-

säkra sig om att det med beaktande av förpliktelse enligt 147 § i utlänningslagen överhuvudtaget går att verkställa utvisningen.

Barnet ska frigges senast när ovan nämnda tidsfrist löper ut. Det ska dock vara möjligt att ta barnet i förvar på nytt på basis av någon ny omständighet eller t.ex. för att på nytt trygga avlägsnande ur landet, om detta tidigare har förhindrats.

Bestämmelsen svarar mot villkoret i artikel 37 i FN:s konvention om barnets rättigheter om att tagande av barn i förvar ska pågå en så kort tid som möjligt, och att allt som är möjligt ska göras för att frigöra i förvar tagna minderåriga och placera dem i lämplig in- kvartering.

123 §. Beslut om tagande i förvar. Paragrafens rubrik ändras så att omnämmandet av placering av utläningar som tagits i förvar slopas. Den föreslagna nya 123 a § behandlar placering av utläningar som tagits i förvar, vilket även föreslås bli rubrik för den paragrafen.

Det föreslås att 1 mom. i den gällande paragrafen får stå kvar. De övriga momenten, som gäller placering av utläningar som tagits i förvar, flyttas till den nya 123 a §. Till paragrafen fogas på ett sätt som förutsätts i artikel 9.4 i mottagningsdirektivet ett omnämmande av att den som tagits i förvar eller hans eller hennes lagliga företrädare inte bara ska underrättas om skälen för förvar utan det ska också berättas om behandlingen av ett ärende som gäller tagande i förvar och om möjligheten att få rättshjälp. De uppgifter som gäller behandlingen av ärendet innefattar särskilt uppgifter av behandlingen av ett ärende i domstol. Det är fråga om att lyfta upp etablerad praxis på lagnivå med anledning av genomförandet av direktivet. För tydlighetens skull föreslås bestämmelser om detta i ett eget moment.

Det förutsätts att de uppgifter som avses i paragrafen ska lämnas omedelbart och skriftligen på ett språk som utläningen förstår eller skäligen kan antas förstå. Förslaget till bestämmelse motsvarar formuleringen i direktivet.

Om en utläning som tagits i förvar inte av ett skriftligt beslut förmår förstå grunderna för beslutet, hur processen framskrider eller

sina rättigheter och skyldigheter, kan myndigheten vid behov dessutom med hjälp av en tolk reda ut situationen och innehållet i beslutet för utläningen, för att han eller hon faktiskt ska förstå sin egen rättsliga ställning. Detta är särskilt viktigt t.ex. när den som ska tas i förvar är ett barn utan vårdnadshavare.

123 a §. Placering av utläningar som tagits i förvar. Till lagen fogas en ny paragraf, till vilken överförs 123 § 2–4 mom. i den gällande lagen så att dessa blir 1–3 mom.

I 4 mom. föreskrivs att ett i förvar taget barn alltid ska placeras i en förvarsenhet som avses i lagen om bemötande av utläningar som tagits i förvar och om förvarsenheter. Lagändringen innebär att inte enbart barn utan vårdnadshavare utan även barnfamiljer i fortsättningen alltid placeras i förvarsenheter. I praktiken strävar man efter att göra så här redan i dag, och barn har i regel inte placerats i polisens häkteslokaler. Kraven i bestämmelsen kan uppfyllas genom ett gott samarbete mellan myndigheterna och genom att förutse de behov av tagande i förvar som gäller familjer.

I artikel 11.2 i EU:s mottagningsdirektiv förutsätts att minderåriga utan vårdnadshavare i den mån det är möjligt inkvarteras i anläggningar som har personal och lokaler som motsvarar de behov barn i deras ålder har. I artikeln föreskrivs dessutom att minderåriga utan vårdnadshavare inte får inkvarteras i fängelse.

I 5 mom. i paragrafen föreskrivs det att en utläning som tagits i förvar och som söker internationellt skydd i regel ska placeras i en förvarsenhet. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar artikel 10.1 i mottagningsdirektivet, enligt vilken tagandet i förvar av en utläning som söker internationellt skydd i regel ska genomföras i särskilda förvarsanläggningar. Om en medlemsstat inte kan tillhandahålla inkvartering i en särskild förvarsanläggning, utan måste använda fängelseanläggningar, ska sökande som hålls i förvar hållas avskilda från övriga interner och de förhållanden för förvar som föreskrivs i direktivet ska tillämpas.

Den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar med stöd av 124 § 1 mom. i utlänningslagen ska utan dröjsmål och senast dagen efter tagandet i förvar anmäla saken

till tingsrätten på den ort där förvaret sker, eller i brådskande fall till någon annan tingsrätt enligt vad som bestäms närmare genom förordning av justitieministeriet. Tingsrätten ska med stöd av 2 mom. i samma paragraf ta upp ett ärende som gäller tagande i förvar utan dröjsmål och senast fyra dygn efter tagandet i förvar. I denna proposition föreslås att ett ärende som gäller tagande av ett barn utan vårdnadshavare i förvar ska tas upp i domstol omedelbart och senast ett dygn efter anmälan. Eftersom i förvar tagna barn utan vårdnadshavare och barnfamiljer samt i regel även personer som söker internationellt skydd placeras i en förvarsenhet, kommer för närvarande såsom tingsrätter på placeringsorten Helsingfors tingsrätt och i framtiden även Södra Karelens tingsrätt, när förvarsenheten i Joutseno har inlett sin verksamhet, på fråga. Antalet i förvar tagna barn, barnfamiljer och personer som söker internationellt skydd är dock obetydliga.

I 6 mom. i paragrafen föreskrivs att bestämmelser om den lag som ska tillämpas på utlännningar som placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler finns i 1 § 3 mom. i lagen om bemötande av utlännningar som tagits i förvar och om förvarsenheter. I det momentet svarar man även noggrannare på kraven i artikel 10.1 i mottagningsdirektivet. I momentet ska dessutom finnas den bestämmelse i den gällande lagen som gäller minoritetsombudsmannens rätt att besöka polisens och gränsbevakningsväsendets häkteslokaler och samtala enskilt med utlännningar tagna i förvar.

124 §. Anmälan om förvar och domstolsbehandling. Paragrafens 2 mom. ändras så att tingsrätten ska ta upp också ett ärende som gäller tagande av ett barn utan vårdnadshavare i förvar utan dröjsmål och senast ett dygn efter anmälan. Den föreslagna ändringen hänför sig till den maximitid på 72 timmar för hållande i förvar som föreslagits i 122 § 4 mom. Det är viktigt att tingsrätten trots att hållandet i förvar pågår en kort tid hinner behandla ärendet. I paragrafens 1, 3 och 4 mom. föreslås inte några ändringar i sak.

125 §. Förfarandet i tingsrätten. Hänvisningen i 1 mom. till 123 § 3 mom. ändras till en hänvisning till 123 a § 2 och 3 mom., vil-

ket i sak motsvarar den tidigare hänvisningen.

Ordalydelsen i 2 mom. ändras så att det möjliggör hörande av en utlännning som tagits i förvar i tingsrätten med hjälp av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring enligt vad som föreslås i 3 mom. Denna möjlighet gäller behandling i tingsrätten av ett ärende som gäller både tagande i förvar och undantagsplacering av en utlännning.

Till paragrafen fogas ett nytt 3 mom. med bestämmelser om möjligheten att höra en i förvar tagen utlännning med anlåtande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring. Om tingsrätten bedömer att det är lämpligt, kan hörandet av en i förvar tagen utlännning äga rum utan att den som tagits i förvar är närvarande i rättssalen med anlåtande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring, där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Även den tjänsteman som har beslutat om tagandet i förvar kan i nämnda situation delta i behandlingen av ärendet med hjälp av videokonferens.

För att den i förvar tagna utlännningen till fullo ska kunna följa med behandlingen i sammanträde och själv aktivt delta i den under hela behandlingen, förutsätts det i bestämmelsen att en sådan teknisk dataöverföring anlitas där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Enbart behandling i telefon kommer således inte på fråga med stöd av denna bestämmelse. Det faktum att tekniska hjälpmedel används försvagar således inte en i förvar tagen utlännings ställning vid behandling i tingsrätten.

Enligt förslaget ska tingsrätten alltid från fall till fall bedöma om det är lämpligt att använda videokonferens eller någon annan teknisk dataöverföring. Om tingsrätten anser att det är nödvändigt att den i förvar tagna utlännningen personligen är närvarande i rättssalen, tas han eller hon till tingsrätten för att höras på samma sätt som hittills. I praktiken kan den i förvar tagna utlännningens egen åsikt beaktas när man fattar beslut om huruvida man ska använda videokonferens vid behandlingen i tingsrätten eller inte. Möjlig-

heten till hörande per videokonferens får dock inte vara beroende av den i förvar tagna utlänningens samtycke, utan den domstol som behandlar ärendet ska ha prövningsrätt i denna fråga. Detta är en lösning som valts även i annan lagstiftning.

Rättssäkerheten för den i förvar tagna utlänningen kan inte i alla situationer anses kräva absolut rätt till fysisk närvaro när ett ärende som gäller tagande i förvar behandlas i tingsrätten. Inte bara kostnads- och andra ändamålsenlighetsaspekter utan också säkerhetsfaktorer kan tala för att videokonferens används. Att ett ärende behandlas i tingsrätten som videokonferens kan minska eventuella säkerhetsrisker som förekommer i samband med transporter.

Rättegångar med hjälp av videokonferens är ofta även ur klientens perspektiv en mänskligare lösning, när han eller hon inte i polisbil behöver flyttas till tingsrättens lokaler och där invänta behandlingen av det egna ärendet. De positiva mänskliga effekterna framhävs för familjerna när barnen inte behöver lämnas i förvarsenheten utan sin vårdnadshavare när han eller hon beger sig till tingsrättens sammanträde. I dessa fall underlättar videokonferensförbindelsen även vardagen på förvarsenheten, när vård inte behöver ordnas för barnen för lika lång tid som i det fallet att vårdnadshavarens deltagande i tingsrättens sammanträde med resor och väntetider kan ta många timmar i anspråk sammanlagt.

Vid behandling i domstol av ett ärende som gäller tagande i förvar av en utlänning och som ordnas som videokonferens kan den i förvar tagna utlänningens biträde befinna sig antingen på samma plats tillsammans med den i förvar tagna utlänningen, då även han eller hon deltar i behandlingen med hjälp av videokonferens, eller närvara i tingsrätten. Detta praktiska arrangemang är en angelägenhet mellan biträdet och den i förvar tagna utlänningen, och det kan genomföras på ett sådant sätt som biträdet tillsammans med sin huvudman anser vara det bästa.

Paragrafens nuvarande 3 mom. flyttas och blir 4 mom.

125 a §. *Behandling i tingsrätten av ärenden som gäller tagande av barn i förvar.* Det föreslås att en ny 125 a § fogas till lagen. I

paragrafen föreskrivs om ett särdrag för behandlingen av ett ärende som gäller tagande av barn i förvar som innebär att den socialmyndighet som avses i 122 § 1 mom. 3 punkten ska ge tingsrätten ett skriftligt utlåtande i ärendet. Utlåtandet ska vara tillgängligt senast när tingsrätten tar upp ärendet i enlighet med 124 § 2 mom.

Genom förfarandet strävar man efter att ge hörandet av socialmyndigheten mera tyngd när beslut om tagande av barn i förvar ska fattas. Socialmyndigheten kan i praktiken inte i alla situationer ge ett välgrundat skriftligt utlåtande före ett beslut om tagande i förvar ska fattas utan att det föranleder fördröjningar i beslutsprocessen som strider mot principen om barnets bästa. Med de nya bestämmelserna säkerställs i praktiken att det för varje barn som tagits i förvar utan sin vårdnadshavare, och vars förvar pågår i mer än 24 timmar, och för varje barn som tagits i förvar tillsammans med sin familj, och vars förvar pågår i mer än fyra dygn, ska krävas ett välgrundat utlåtande av socialmyndigheten. Socialmyndigheten kan i den mån det är möjligt ge sitt utlåtande redan innan ett beslut som gäller tagande av barn i förvar fattas, men utlåtandet ska ges senast så att det är tillgängligt för tingsrätten när ärendet behandlas i tingsrätten för första gången.

128 §. *Ny behandling av ett ärende i tingsrätten.* Hänvisningen i 1 mom. till 123 § 3 mom. ändras till en hänvisning till 123 a § 2 och 3 mom., vilket i sak motsvarar den tidigare hänvisningen. Dessutom ändras paragrafen så att två nya moment fogas till den.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om hörande på nytt av den i förvar tagna utlänningen i tingsrätten med anlåtande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring. I bestämmelsen hänvisas det till det föreslagna 125 § 3 mom. som gör det möjligt att med anlåtande av videokonferens eller någon annan teknisk dataöverföring behandla ett ärende i tingsrätten när ärendet för första gången ska behandlas i domstol.

Enligt 3 mom. i paragrafen ska tingsrätten när den på eget initiativ tar upp ett beslut som gäller tagande av ett barn med dess vårdnadshavare i förvar till ny behandling ge en socialarbetare tillfälle att ge utlåtande. Genom att höra en socialarbetare eftersträvar

man att säkerställa samarbetet mellan olika myndigheter samt att informationen om barnets bästa och förhållandena under förvaret kommer till beslutsfattarnas kännedom. Exempelvis en socialarbetare på förvarsenheten kan på nära håll följa med situationen för ett i förvar taget barn.

Tingsrätten ska frige barnet, om det inte finns särskilda skäl att fortsätta hålla barnet i förvar. Genom att utöver villkoren för tagande i förvar dessutom kräva särskilda skäl är målet med bestämmelsen att höja tröskeln för förlängt förvar efter två veckor. Ett särskilt skäl kan t.ex. vara en situation där ett frigivande av barnet och barnets vårdnadshavare äventyrar verkställandet av ett beslut om avvisning eller utvisning i det skedet när reserangemangen för ett avlägsnande ur landet redan är så långt hunna att en klar tidtabell har utarbetats för avlägsnandet ur landet. Det kan också vara fråga om särskilda skäl, om det på grund av ett tidigare försök att avlägsna utlännningen ur landet har framgått att verkställandet av avlägsnandet ur landet kan tryggas endast genom att hålla barnet och barnets vårdnadshavare i förvar.

När man överväger hur länge förvar av barn ska pågå ska man väga å ena sidan synpunkter som hänför sig till verkställandet av avlägsnandet ur landet och å andra sidan de negativa konsekvenser som ett utdraget förvar får för barnets och barnets familjs välfärd.

Verkställigheten av avlägsnandet ur landet är en mångfasetterad process och de resurser som använts till beredningen kan gå om intet om man inte kan säkerställa verkställigheten. I situationer av detta slag är mildare såringsåtgärder för tagande i förvar, såsom anmälningsskyldighet, ofta ineffektiva. Reserangemang för personer som ska avlägsnas ur landet kräver i allmänhet arrangemang som avviker från det sedvanliga. De ska bl.a. anmälas som passagerare som utgör risk till flygbolaget. Flygbolagen erbjuder endast begränsat platser till passagerare som utgör risk. Hur avlägsnandet ur landet lyckas är inte enbart beroende av hur myndigheterna i Finland lyckas i sina uppgifter. Särskilt när det gäller personer som avlägsnas ur landet spelar mottagarlandets myndigheter en viktig roll i fråga om huruvida man lyckas avlägsna

en person ur landet. Dessutom krävs tillstånd av transitländernas myndigheter för sådana personers resor.

Utifrån de erfarenheter som man fått från Krämertsskogs förvarsenhet har man dock kunnat konstatera att familjernas situation kan försämrans när förvaret drar ut på tiden och man kan bli tvungen att skyndsamt placera barnen inom barnskyddssystemet. I allmänhet är vårdnadshavarens förmåga att sköta sitt barn under de förhållanden som råder vid en förvarsenhet försvagad. Tagandet i förvar kan också t.ex. utlösa eller förvärra vårdnadshavarens egna mentala problem. I sådana situationer kan också verkställigheten av avlägsnandet ur landet fördröjas eller helt avstanna.

1.2 Lagen om bemötande av utlännningar som tagits i förvar och om förvarsenheter

1 §. Lagens syfte. Till paragrafens 1 mom. fogas en hänvisning till 122 § i utlänningslagen, där det föreslås bestämmelser om tagande av barn i förvar. Det föreslås att formuleringen i 2 mom. förenklas, men ändringen har inte någon innehållsmässig verkan.

Till 3 mom. flyttas bestämmelsen i 9 § 3 mom., som gäller den lag som tillämpas på i förvar tagna utlännningar som undantagsvis har placerats i polisens häkteslokaler. Till den föreslagna ändringen hänför sig även 123 a § 6 mom. i utlänningslagen, som föreslås få en informativ hänvisning till detta moment. Det föreslagna 3 mom. tillämpas med andra ord i regel på alla utlännningar som tagits i förvar med stöd av utlänningslagen, och som har placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler oberoende av om placeringen har skett med stöd av utlänningslagen eller denna lag. I båda fallen är placeringen i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler exceptionell till sin karaktär.

Enligt 3 mom. tillämpas på utlännningar som placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler i första hand denna lag. Genom denna bestämmelse täcks även bestämmelsen i 9 § 3 mom. i den gällande lagen om att det på utlänningsars besvär rätt tillämpas vad som bestäms om änd-

ringssökande i 5 kap., och avsikten är inte heller att till denna del ändra den nuvarande situationen. Syftet med det föreslagna momentet är att såsom tidigare säkerställa att utlänningar som tagits i förvar behandlas så jämlikt som möjligt oberoende av om de har placerats i en förvarsenhet eller i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler. Med tanke på säkerställandet av jämlik behandling förbättras situationen avsevärt när den nya förvarsenheten inleder sin verksamhet.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs att lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) likväl tillämpas till den del det är nödvändigt med beaktande av ordningen och säkerheten i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler. På grund av verksamhetens art framhävs i dessa lokaler att ordningen och säkerheten i dem kan garanteras. Med säkerhet avses säkerheten och förvaringssäkerheten i förvaringslokalen samt säkerheten för dem som berövats friheten och för andra personer. Fastän de villkor i denna lag som gäller behandlingen av utlänningar som tagits i förvar i praktiken i huvudsak kan uppfyllas i polisens och gränsbevakningsväsendets häkteslokaler, är det nödvändigt att möjligheten att tillämpa lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen kvarstår i fråga om vissa omständigheter som påverkar ordningen och säkerheten, t.ex. möten, den fria rörligheten och användningen av telefon. Detta beror särskilt på att verksamhetsmiljöerna i olika polisfängelser avviker från varandra bl.a. strukturellt samt i fråga om personalresurser och utrustningsnivå. Huvudregeln är dock att denna lag är primär i alla fall när det gäller tillämpning.

2 §. Förvarsenhet. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att det blir möjligt att inrätta en förvarsenhet såsom en självständig enhet som staten eller kommunen driver utan koppling till en förläggning för personer som söker internationellt skydd. Även i detta fall motsvarar förvarsenheten i fråga om sin administrativa ställning en förläggning och på dess verksamhet tillämpas bestämmelserna i mottagningslagen i tillämpliga delar med stöd av 1 § 2 mom. i denna lag.

Paragrafens 2 mom. preciseras på ett sådant sätt att det föreskrivs att en förvarsenhet ska

omfatta nödvändiga lokaler för förvar av utlänningar som tagits i förvar och utöver det område som reserverats för vistelse utomhus för utlänningar som tagits i förvar dessutom förvarsenhetens gårdsområden. Med nödvändiga lokaler för förvar av utlänningar som tagits i förvar avses även personalens lokaliteter och andra lokaliteter som behövs för ordnande av verksamheten. Förvarsenhetens gårdsområden är de utomhusområden på förvarsenhetens område som finns utanför de inhägnade områden för vistelse utomhus som är reserverade för utlänningar som tagits i förvar. I och med preciseringen omfattar förvarsenhetens behörighet även dessa gårdsområden t.ex. i en flyktsituation.

3 §. Styrning och övervakning av förvarsenheter. Det föreslås att 1 mom., i vilket föreskrivs om inrikesministeriets uppgifter, slopas. Samtidigt ändras paragrafens rubrik så att den bättre motsvarar paragrafens innehåll.

Ministeriets uppgifter fastställs i 11 § i reglementet för statsrådet (262/2003). Enligt den nämnda paragrafen ska ministeriet bl.a. behandla ärenden som gäller verksamhets- och ekonomiplanering, resultatstyrning, lagberedning, förvaltning, forskning, utveckling och övervakning samt andra sådana ärenden som ska anses höra till skötseln av de uppgifter som hör till det egna ansvarsområdet. Enligt 15 § i reglementet omfattar inrikesministeriets ansvarsområde bl.a. invandring och internationellt skydd, vilka kan anses innefatta tagande i förvar av utlänningar. Det är således inte nödvändigt att i denna lag särskilt föreskriva om inrikesministeriets befogenheter i fråga om styrningen av förvarsverksamheten. Befogenhetsfördelningen mellan inrikesministeriet och Migrationsverket förblir oförändrad.

Det föreslås att till Migrationsverkets uppgifter dessutom ska fogas planeringen av verksamheten utöver styrningen och övervakningen av verksamheten. Bestämmelsen överensstämmer således med 8 § i mottagningslagen.

3 a §. Förvarsenheternas ordningsregler. Det föreslås i lagen en ny paragraf, i vilken det föreskrivs om förvarsenheternas ordningsregler. I den gällande lagen finns det inte någon uttrycklig bestämmelse om inne-

hållet i förvarsenheternas ordningsregler. I lagens 7 § 2 mom. hänvisas det dock till ordningsreglerna i fråga om möjligheten att begränsa mottagandet av gäster på andra tider under dygnet än normala besökstider samt att utfärda närmare bestämmelser om besöksarrangemangen och användningen av telefon som är nödvändiga för ordningen på enheten och för att de förvarstagnas kontakträtt ska kunna tillgodoses på lika villkor. Enligt samma bestämmelse fastställs ordningsreglerna av Migrationsverket. Denna bestämmelse grundar sig på grundlagsutskottets synpunkt i fråga om behovet av noggrannare avgränsade och exaktare bestämmelser om en förvarstagen utlännings rätt att träffa besökare och använda telefon, vilket föreslås i 7 § (GrUU 54/2001 rd).

Enligt förslaget ska det i 1 mom. föreskrivas om ordningsreglernas innehåll. Genom ordningsreglerna kan närmare bestämmelser än sådana som utfärdats genom lag eller med stöd av lag meddelas när det gäller vistelse inom förvarsenhetens område, besök, innehav och användning av telefoner och annan kommunikations- och upptagningsutrustning, stödjande av verksamhetsförmågan, inkvartering och omsorg, innehav av egendom samt andra motsvarande omständigheter som gäller upprätthållandet av ordningen och säkerheten samt ordnandet av funktioner på förvarsenheten.

Genom ordningsreglerna ges konkret, praktisk information om hur man går till väga på förvarsenheten och vad man kan förvänta sig av de utlännings som tagits i förvar och av personalen. Det föreslås inte några direkta disciplinära påföljder för brott mot ordningsreglerna. På en förvarsenhet är eventuella disciplinära påföljder separat förvar och placering i polisens häkteslokaler. Bestämmelser om detta finns i lagens 8 och 9 §.

En person som hör till personalen på förvarsenheten går igenom ordningsreglerna tillsammans med varje ny klient som kommer till förvarsenheten, för att klienten ska få information om enhetens särskilda omständigheter. Ordningsreglerna ska även översättas till många olika språk.

Enligt det föreslagna 2 mom. fastställer Migrationsverket förvarsenheternas ordningsregler. Ordningsreglerna ska vara så

lika som möjligt vid förvarsenheterna, dock med beaktande av de särskilda krav som följer av förvarsenheternas lokaliteter, områden och omständigheter.

3 b §. *I förvar tagna utlänningsars uppförande.* Det föreslås i lagen en ny 3 b §, enligt vilken utlännings som tagits i förvar ska iaktta förvarsenhetens ordningsregler och de uppmaningar och befallningar som personalen på förvarsenheten ger inom ramen för sin befogenhet. Den som tagits i förvar får inte genom sitt uppförande orsaka fara eller störningar för förvarsenhetens personal, andra utlännings som tagits i förvar eller någon annan.

Bestämmelsen hör nära ihop med den nya 3 a §, som gäller förvarsenheternas ordningsregler, och 4 §, som gäller bemötande. Den som har tagits i förvar ska bete sig korrekt på förvarsenheten så att han eller hon inte orsakar fara eller störningar för andra som vistas där. De föreslagna bestämmelserna syftar till att upprätthålla ordningen och säkerheten på en förvarsenhet.

4 §. *Bemötande.* Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., enligt vilket en tjänsteman vid förvarsenheten i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar ska upprätthålla ordningen och säkerheten i förvarsenheten. Genom denna bestämmelse vill man framhäva det primära draget hos råd, uppmaningar och befallningar i förhållande till 35 §, i vilken det föreskrivs om användningen av både maktmedel och maktmedelsredskap. Den föreslagna bestämmelsen hör nära samman med iakttagandet av proportionalitetsprincipen, som är central för systemet med de grundläggande fri- och rättigheterna, och om vilken det föreskrivs i 1 mom.

5 §. *Information om rättigheter och skyldigheter.* Det föreslås att det i 1 mom. ska nämnas att en utlännings som tagits i förvar omedelbart efter det att han eller hon har kommit till förvarsenheten även ska informeras om förvarsenhetens ordningsregler i enlighet med den nya 3 a §.

Paragrafen ska preciseras utifrån artikel 10.5 i mottagningsdirektivet, enligt vilken personer som söker internationellt skydd och som hålls i förvar systematiskt tillhandahålls information som förklarar de regler som gäller för anläggningen och som beskriver deras

rättigheter och skyldigheter på ett språk som de förstår eller rimligen kan förväntas förstå. I mottagningsdirektivet tas inte ställning till i vilken form, skriftligen eller muntligen, informationen ska tillhandahållas sökande. De uppgifter som förutsätts i paragrafen ges den som tagits i förvar skriftligen i den mån det är möjligt. Vid behov kan uppgifterna även ges muntligen.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett 2 mom., enligt vilket den som tagits i förvar med sin underskrift bekräftar att han eller hon har fått de uppgifter som avses i 1 mom. Om den som tagits i förvar med sin underskrift vägrar bekräfta att han eller hon fått uppgifterna, ska två tjänstemän vid förvarsenheten intyga att uppgifterna har lämnats. Att dokumentera att uppgifterna har lämnats förbättrar rättssäkerheten för både den som tagits i förvar och den myndighet som lämnar uppgifterna särskilt i sådana situationer där uppgifterna enbart ges muntligen.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett 3 mom., i vilket artikel 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (omarbetning) genomförs. Enligt artikeln ska medlemsstaterna, om det finns indikationer på att tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som hålls i förvarsanläggningar kan vilja ansöka om internationellt skydd, ge dem information om möjligheten att göra detta. Det föreslås att 5 § ändras så att när det kan konstateras att den som tagits i förvar eventuellt vill lämna in en ansökan om internationellt skydd, ska han eller hon ges information om möjligheten att lämna in en sådan ansökan. Enligt artikel 8 i direktivet ska medlemsstaterna i förvarsanläggningarna tillhandahålla tolkning i den utsträckning som behövs för att underlätta tillgång till asylförfarandet. Det föreslås att det i momentet föreskrivs att det ska ordnas tolkning på förvarsenheten, om det är nödvändigt för att göra det lättare att få tillträde till asylförfarande.

6 §. Besök och rätt till kontakter. Till paragrafens 1 mom. flyttas bestämmelsen i 7 § 1 mom. i den gällande lagen om en utlännings rätt att ta emot besökare. Paragrafens rubrik ändras på motsvarande sätt. Det föreslås

dessutom att 1 mom. uppdateras på ett sådant sätt att hänvisningen till avlagd juris kandidatexamen ändras till en hänvisning till någon annan avlagd högre högskoleexamen i juridik än en examen i internationell och komparativ rätt. Även begreppet asylsökande ändras till det begrepp som för närvarande används, dvs. person som söker internationellt skydd.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs det att besök ska ordnas i rum som förvarsenheten anvisar. Ett arrangemang av detta slag för besök, där de som tagits i förvar träffar besökarna i gästrum som reserverats för detta ändamål motsvarar förvarsenheternas etablerade praxis. Arrangemanget är motiverat även för att upprätthålla ordningen och säkerheten på en förvarsenhet.

I momentet ska ingå en informativ hänvisning till 15 §, i vilken föreskrivs om övervakning och begränsning av besök. Paragrafens 2 mom. i den gällande lagen, enligt vilket de kontakter som avses i 1 mom. inte får övervakas eller begränsas med stöd av bestämmelserna i 4 kap., tas innehållsmässigt in i 15 §.

7 §. Användning av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning. Paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den bättre motsvarar den föreslagna paragrafens innehåll.

I 1 mom. föreskrivs om en i förvar tagen utlännings allmänna rätt att använda telefon, som kan vara en telefon som han eller hon innehar. Till momentet fogas utöver en bestämmelse om användningen av telefon dessutom en bestämmelse om en i förvar tagen utlännings rätt att använda annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning som han eller hon har i sin besittning.

Det föreslås att bestämmelsen i 2 mom. i den gällande lagen slopas, eftersom bestämmelser om förvarsenheternas ordningsregler och fastställandet av ordningsreglerna finns i den nya 3 a §. Det föreskrivs i stället att förutsättningen för att telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning ska få användas är att de inte föranleder fara eller störningar för förvarsenhetens verksamhet eller äventyrar säkerheten för dem som tagits i förvar eller för andra.

I det föreslagna 3 mom. föreskrivs om en situation där en utlänning som tagits i förvar inte innehar en telefon, och då får använda förvarsenhetens allmänna telefon för sina kontakter. Om den i förvar tagna utlänningen är medellös, ser förvarsenheten till att denna person kan kontakta dem som avses i 6 § 1 mom. inom de gränser som den anser är rimliga. Exempelvis kontakt med en närstående ska inte behöva ordnas varje dag. Momentet motsvarar i sak till stor del 7 § 3 mom. i den gällande lagen, men i momentet beaktas som kontaktredskap för kontakt med dem som avses i 6 § 1 mom. förutom telefon även annan elektronisk kommunikationsutrustning, som möjliggör användning av t.ex. e-post. En medellös utlänning som tagits i förvar kan i första hand erbjudas en möjlighet att hålla kontakt via e-post, och den telefonförbindelse som förvarsenheten ordnar ska främst användas i sådana situationer där t.ex. en närstående inte har e-postadress.

I det föreslagna 4 mom. ska det finnas en informativ hänvisning till 17 §, med stöd av vilken användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- eller upptagningsutrustning kan begränsas eller förbjudas, om användningen föranleder fara eller störningar enligt 2 mom.

9 §. Placering i polisens häkteslokaler. Paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den bättre motsvarar paragrafens innehåll. I stället för att tala om förflyttning från förvarsenheten talar man om placering i polisens häkteslokaler, vilket bättre beskriver situationen.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att den tillfälliga karaktären hos placeringen ersätts med den exceptionella. Det har i praktiken förekommit situationer där upprätthållandet av säkerheten på en förvarsenhet har krävt att den i förvar tagna utlänningen under en längre tid har varit placerad i polisens häkteslokaler. Grunderna för att någon ska placeras i polisens häkteslokaler ska alltid bedömas objektivt med beaktande av proportionalitetsprincipen och andra synpunkter som gäller frågan. I paragrafens 3 mom. begränsas placeringen i polisens häkteslokaler tidsmässigt så att placeringen inte får fortgå längre än vad som är nödvändigt.

Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. som gäller den situation där en i förvar tagen ut-

länning på begäran av förvarsenhetens direktör undantagsvis kan placeras i polisens häkteslokaler redan innan han eller hon anlärt till förvarsenheten, om det finns grundad anledning att bedöma att utlänningen orsakar fara för eget eller andras liv eller hälsa eller orsakar allvarlig fara för förvarsenhetens ordning eller säkerhet.

Erfarenheterna visar att förhållandet mellan en utlänning som tas i förvar och den myndighet som tar utlänningen i förvar tidvis tillspetsas i en situation av tagande i förvar, och att situationen t.o.m. blir våldsam och maktmedel används. Detta kan ge orsak till en bedömning av hurvida den i förvar tagna utlänningen tryggt kan placeras i förvarsenheten. Beslut om förflyttning från förvarsenheten enligt 9 § 1 mom. i den gällande lagen har ibland varit nödvändiga i sådana situationer där den utlänning som tagits i förvar inte ännu har anlärt till förvarsenheten fastän han eller hon redan har registrerats som klient vid förvarsenheten. I en sådan situation är det motiverat att förvaret av en utlänning som redan har registrerats på förvarsenheten, men inte ännu anlärt dit, börjar i polisens häkteslokaler. Beslutet om förflyttning till ett polisfängelse fattas på framställning av förvarsenhetens direktör på basis av 10 § 2 mom. av en polisman som hör till polisbefälet. I praktiken fattas beslutet av den jourhavande kommissarien.

Till paragrafens 2 mom. i den gällande lagen, som i och med ändringen blir 3 mom., fogas en bestämmelse enligt vilken det i en situation där en utlänning som tagits i förvar har placerats i polisens häkteslokaler redan före sin ankomst till förvarsenheten så snabbt som möjligt ska bedömas vilket hot mot säkerheten utlänningen utgör. Enligt 8 § 2 mom. i den gällande lagen ska förvarsenhetens direktör på nytt pröva behovet av separat förvar så ofta det finns orsak till detta, dock minst var tredje dag.

Det föreslås att paragrafens 3 mom. i den gällande lagen slopas, eftersom det i 1 § 3 mom. föreslås bestämmelser om den lag som ska tillämpas på en utlänning som placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler.

10 §. Beslut om separat förvar och om placering i polisens häkteslokaler. Det föreslås

att paragrafens rubrik ändras att motsvara den ändring som föreslås i 9 §, så att man i stället för att tala om förflyttning till polisens häkteslokaler talar om placering i nämnda lokaler. Motsvarande ändring görs även i paragrafens 2 och 4 mom.

Hänvisningen i paragrafens 1 mom. till 48 § 1 och 4 mom. i den utlänningslag (378/1991) som var i kraft före 2004 korrigeras till en hänvisning till 124 § 1 mom. i utlänningslagen.

11 §. Inkvartering och vård. Det föreslås i paragrafens 2 mom. att det vid ordnandet av vården av de utsatta personer som avses i paragrafen inte bara beaktas de särskilda behov som föranleds av deras livssituation utan även säkerställs regelbunden uppföljning av deras situation och tillräckliga stödåtgärder. När det gäller att ordna stödåtgärder beaktas varje persons individuella situation och behov.

Det föreslagna tillägget grundar sig på artikel 11.1 i mottagningsdirektivet, enligt vilken medlemsstaterna ska se till att utsatta personer som tas i förvar hålls under regelbunden uppsikt och ges lämpligt stöd med hänsyn till deras speciella situation, inklusive deras hälsa.

Paragrafens 3 mom. kompletteras med bestämmelser som krävs för det nationella genomförandet av artikel 11.4 och 11.5 i mottagningsdirektivet i fråga om inkvartering som erbjuds familjemedlemmar och separat inkvartering för kvinnor och män, utom i sådana fall då dessa är familjemedlemmar och alla berörda personer går med på gemensam inkvartering. För genomförandet av artikel 11.3 i mottagningsdirektivet föreskrivs det dessutom att en minderårig som saknar vårdnadshavare ska inkvarteras separat från fullvuxna som tagits i förvar.

Fastän målgruppen för mottagningsdirektivet enbart består av dem som söker internationellt skydd, gäller de nya bestämmelserna alla utlänningspersoner som placeras i en förvarsenhet och som tagits i förvar med stöd av utlänningslagen. Med beaktande av lokaler och övriga omständigheter eftersträvar man vid förvarsenheterna att även beakta personer av olika kön, t.ex. så att de inkvarteras i en personsrum.

Vid den förvarsenhet som kommer att inrättas i anslutning till förläggningen i Joutseeno strävar man efter att svara mot de särskilda behov som särskilt barn och barnfamiljer samt andra utsatta personer har. Vid rekryteringen och utbildningen av förvarsenheternas personal strävar man efter att det bland personalen ska finnas personer som i och med sin utbildning har beredskap att hjälpa och stödja utsatta personer, bl.a. att ge dem psykosocialt stöd. En förvarsenhet har tillgång till en socialarbetarresurs samt till förläggningens hälsovårdare, läkare och psykoterapeutjänster.

11 a §. Innehav av egendom. Till lagen fogas en ny paragraf som gäller en i förvar tagen utlännings rätt att inneha personlig egendom på en förvarsenhet. Riksdagens biträdande justitieombudsman lyfte i sin inspektionsberättelse (Dnr 4548/3/11) av den 13 december 2011 gällande förvarsenheten i Krämertsskog fram synpunkter i fråga om innehav av egendom. Riksdagens biträdande justitieombudsman fäste särskild vikt vid tillämpningen av lagens 8 §, som gäller separat förvar, när det gäller egendom som ska ges en person i separat förvar. I inspektionsberättelsen konstateras att det i lagen inte särskilt föreskrivs om vilken egendom en person som förvaras på en enhet får inneha. Inte heller i den paragraf som gäller separat förvar föreskrivs det vilken egendom en utlännings i separat förvar har rätt att inneha.

Enligt paragrafens 1 mom. får en utlännings som tagits i förvar på förvarsenheten inneha en skälig mängd personlig egendom, som inte är förbjuden enligt 22 b § 1 mom., med beaktande av förvarsenhetens inkvarteringsrum och verksamhetens karaktär. Utgångspunkten är att mängden egendom som en utlännings får inneha ska vara skälig. Med personlig egendom avses sådan egendom som i fråga om användningsändamål är lämplig att innehas av en utlännings som tagits i förvar. I ordningsreglerna är det möjligt att noggrannare fastställa vad som avses med en skälig mängd personlig egendom och vilken typ av egendom som avses med personlig egendom.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om möjligheten att ge en utlännings som tagits i förvar tillstånd att i samband med besök ta emot en skälig mängd sådana föremål eller ämnen

som det enligt 22 b § 1 mom. inte är förbjudet att inneha. Dessa föremål och ämnen ska kontrolleras innan de överläts till den som tagits i förvar.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om möjligheten att med stöd av 8 § begränsa rätten för en utlänning som förvaras separat att inneha egendom, om innehavet av egendomen kan orsaka fara för personens egen eller andras säkerhet eller allvarlig fara för förvarsenhetens ordning eller säkerhet.

11 b §. Egendomsförteckning. I 1 mom. i denna nya paragraf som föreslås i lagen föreskrivs det om den egendomsförteckning som ska upprättas över egendom som tagits emot på en förvarsenhet. I egendomsförteckningen antecknas den i förvar tagna utlänningens egendom som inte är av ringa värde med den noggrannhet som den i förvar tagna utlänningen och en tjänsteman på förvarsenheten anser vara ändamålsenlig. I egendomsförteckningen antecknas även sådan egendom som den i förvar tagna utlänningen tar emot på förvarsenheten. I egendomsförteckningen ska göras en anteckning om vilken egendom den i förvar tagna utlänningen innehar på förvarsenheten och vad som finns lagrat i förvarsenhetens lagerutrymmen. Dessutom ska den i förvar tagna utlänningens penningtillgångar räknas.

Enligt paragrafens 2 mom. ska den utlänning som tagits i förvar och ett närvarande vittne underteckna egendomsförteckningen. Om den som tagits i förvar vägrar eller inte kan underteckna egendomsförteckningen, är det för hans eller hennes vidkommande motiverat att två tjänstemän vid förvarsenheten med sin underteckning intygar att förteckningen är korrekt. Om den i förvar tagna utlänningen uppger en orsak till varför han eller hon vägrar underteckna förteckningen ska denna anges i förteckningen.

Enligt paragrafens 3 mom. ska en anteckning göras i egendomsförteckningen över sådan i egendomsförteckningen antecknad egendom som överlåtits i den i förvar tagna utlänningens besittning. Den som tagits i förvar ska även på egen begäran ges en kopia av egendomsförteckningen.

11 c §. Lagring och återlämnande av egendom. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om lagring av sådan egendom som överskrider

den skäligen mängd som avses i 11 a § 1 mom. och som en utlänning som tagits i förvar för med sig för den tid utlänningen hålls i förvar. Avsikten är att förtydliga förfarandet i sådana situationer där en utlänning som tagits i förvar till förvarsenheten för med sig en avsevärd mängd egendom, t.ex. möbler. Utgångspunkten ska vara att en förvarsenhet inte är skyldig att lagra en sådan mängd saker som överskrider dess lagerkapacitet. Förvarsenheten ska returnera de lagrade sakerna i samband med att den i förvar tagna utlänningen frigges.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om en situation där en i förvar tagen utlänningens egendom inte kan lagras på det sätt som avses i 1 mom. I första hand returneras eller skickas egendom av detta slag på bekostnad av den i förvar tagna utlänningen till en plats som han eller hon anvisat. Det ska särskilt föreskrivas om förstöring av saker som förfars, alkoholhaltiga ämnen och narkotika.

I paragrafens 3 mom. föreskrivs om en situation där en utlänning som tagits i förvar har lämnat kvar egendom på förvarsenheten när han eller hon lämnade enheten. Egendom av detta slag kan på utlänningens bekostnad skickas till en av honom eller henne angiven plats. Om en utlänning som tagits i förvar inte inom tre månader från det att han eller hon lämnade förvarsenheten vidtar åtgärder för att föra bort sin egendom, övergår den i förvarsenhetens ägo.

12 §. Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd. Inrikesministeriets finskspråkiga namn ändrades den 1 januari 2014. En motsvarande teknisk ändring föreslås i 1 mom. i den finskspråkiga lagen.

13 §. Hälso- och sjukvård. Paragrafens rubrik ändras så att den generellt gäller hälso- och sjukvård. Till paragrafens början fogas två nya moment, i vilka föreskrivs om hälso- och sjukvårdstjänster som ska tillhandahållas utlänningar som tagits i förvar.

Paragrafens 1 mom. innehåller en generell bestämmelse om en i förvar tagen utlänningens rätt till nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster.

Enligt paragrafens 2 mom. ska beslut om mediciner, innehav av läkemedel, vård, undersökning och annan hälso- och sjukvård som gäller en utlänning som tagits i förvar

fattas av en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som förvarsheten tillhandahåller. En utlännings som tagits i förvar kan på egen bekostnad låta ta en egen legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården till förvarsheten för att bedöma sitt tillstånd och ge behandlingsrekommendationer. I sista hand beslutar dock den yrkesutbildade personen inom hälso- och sjukvården som förvarsheten tillhandahåller om den behandling som är nödvändig. I förvarshetens ordningsregler kan tas in närmare bestämmelser om bl.a. utdelningen av läkemedel samt om hälsovårdarens och läkarens mottagning på förvarsheten.

Paragrafens 3 och 4 mom. motsvarar i regel paragrafens 1 och 2 mom. i den gällande lagen, men i 3 mom. slopas hänvisningen till sjukdom eller handikapp.

14 §. Stödjande av funktionsförmågan. Det föreslås att det till 1 mom. fogas en bestämmelse att det för ett barn som tagits i förvar ska ordnas fritidssysselsättning som lämpar sig för barnets ålder och förhållandena i förvarsheten. Genom bestämmelsen genomförs artikel 11.2 sista stycket i mottagningsdirektivet. I stycket förutsätts att minderåriga som hålls i förvar ska ha möjlighet att delta i fritidsverksamhet, inbegripet lekar, och fritidsaktiviteter som lämpar sig för deras ålder.

Vid förvarsheten kan olika former av ledd verksamhet ordnas för barn, t.ex. spel och lekar, som involverar barnen i verksamheten genast när de anländer till enheten. Barnen ska dessutom uppmuntras att röra på sig och att vistas utomhus. Målet är att garantera barn som tagits i förvar en möjlighet att vistas utomhus minst två gånger per dag.

Vid förvarsheten ska även barns frivilliga studier stödjas med beaktande av förhållandena under förvaret samt barnens ålder och bakgrund. Barnen ska erbjudas uppgifter som är lämpliga med tanke på deras ålder, intressen och situation, samt undervisningsmaterial och stöd för självstudier. Vid förvarsheten ska ordnas verksamhet som skapar en tydlig rytm i barnens dag och som låter föräldrarna till barnen få en paus i barnskötseln för en stund. När det gäller arrangemangen med denna verksamhet och innehållet i undervisningen beaktas den korta tid

barnen vistas på förvarsheten samt att förvaret ofta hör samman med verkställigheten av avlägsnandet ur landet. Att för barn som tagits i förvar ordna skolgång för några dagar eller för högst några veckor i en kommunal skola kräver omfattande arrangemang av förvarsheten, och det skulle inte heller nödvändigtvis vara förenligt med barnens bästa när man beaktar att skolgången sker i en miljö som inte är bekant för barnen och dessutom på ett främmande språk.

15 §. Övervakning och begränsning av besök. Enligt den gällande lagen får de kontakter som avses i 6 § 1 mom. inte begränsas med stöd av bestämmelserna i 4 kap. Det föreslås att lagens struktur ändras så att villkoret i 15 § 1 mom. om att säkerhetskontroll ska utföras och legitimation uppvisas ska gälla alla som anländer till förvarsheten. Om någon annan än en privatperson som besöker förvarsheten motsätter sig säkerhetskontroll, leder detta dock inte till att besöket förvägras, utan det kan endast leda till att mötet ordnas övervakat eller under särskilt övervakade förhållanden. Om exempelvis en diplomat, en företrädare för en organisation eller ett ombud motsätter sig säkerhetskontroll, kan besöksrätten inte vägras på grund av detta, men genom att ordna besöket övervakat säkerställs att inga förbjudna föremål eller ämnen kommer in på förvarsheten i samband med besöken. De föreslagna bestämmelserna motsvarar grundlagsutskottets åsikt om en i förvar tagen utlännings möjligheter att hålla kontakt med sitt ombud (GrUU 54/2001 rd).

I momentet bestäms också om ordnande av övervakade besök och besök under särskilt övervakade förhållanden, under vilka en person som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter eller som bistår vid dem får närvara. Med besök under särskilt övervakade förhållanden avses ordnande av besök i ett sådant rum där den i förvar tagna utlännings och besökaren inte har fysisk kontakt med varandra, utan det finns t.ex. en mellanvägg i plast eller glas eller andra hinder av denna typ mellan dem. På detta sätt är det för det mesta möjligt att förhindra att t.ex. sådana föremål eller ämnen överläts som det är förbjudet att inneha på förvarsheten. Genom dessa bestämmelser ersätts bestämmelsen i

paragrafens 2 mom. i den gällande lagen, enligt vilken en person som sköter styrnings- eller övervakningsuppgifter vid enheten kan vara närvarande vid besöket.

Det föreslås att bestämmelsen i 6 § 2 mom. i den gällande lagen flyttas till paragrafens 2 mom. Det föreslås att bestämmelsen ändras så att kontakter med personer som i egenskap av privatpersoner besöker en utlänning som tagits i förvar får övervakas och begränsas med stöd av bestämmelserna i paragrafens 3 och 4 mom. Formuleringen i den gällande bestämmelsen ger t.ex. en i förvar tagen utlännings nära anhöriga och andra närstående omfattande rättigheter att besöka förvarsenheten utan att kontakten kan begränsas eller övervakas med stöd av bestämmelserna i 4 kap. Detta har resulterat i situationer där det har varit svårt att vägra besök av t.ex. berusade personer eller personer som på något annat sätt betett sig störande.

Från den gällande lagen flyttas paragrafens 1 mom., som blir 3 mom., i vilket föreskrivs att ytterkläder och saker som besökarna har medfört ska lämnas i förvar i förvarsenheten under besöket.

Paragrafens 3 och 4 mom. i den gällande lagen sammanställs till ett 4 mom., som består av en förteckning över alla de situationer där besök kan vägras. Till momentet fogas en ny 5 punkt, enligt vilken besök kan vägras även när en utlänning förvaras separat med stöd av 8 §. Även i detta fall vägras besök efter prövning. Det kan vara motiverat att vägra besök i fråga om en person som ålagts separat förvar på grund av exempelvis störande beteende.

I paragrafens 5 mom. föreskrivs om en möjlighet att ordna besök övervakat eller under särskilt övervakade förhållanden genom beslut av förvarsenhetens direktör, om den grund att förvägra besök som avses i 4 mom. finns, men det anses dock att det är skäligt att ordna besöket.

16 §. Brevväxling och försändelser. I paragrafen görs en teknisk ändring av hänvisningen med anledning av den nya 22 b §. I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om förbjudna föremål och ämnen.

17 §. Begränsning av användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning. Bestämmelsen i

paragrafens 1 mom. om att en utlänning som tagits i förvar måste meddela vem han eller hon har för avsikt att kontakta och att denna information utgör villkor för att telefon får användas blir flyttad till 7 § 3 mom. Till paragrafen fogas en möjlighet att begränsa en i förvar tagen utlännings användning av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning, om användningen föranleder oskäligen olägenheter för förvarsenhetens verksamhet eller för någon annan myndighetsverksamhet. Genom bestämmelsen blir det möjligt att ingripa i exempelvis sådana fall där en i förvar tagen utlänning upprepade gånger ringer onödiga nödsamtal. Polisen kan vidare av skäl som har samband med en utredning förbjuda användningen av telefon.

Till paragrafen fogas ett 3 mom., som förbjuder fotografering samt upptagning av rörliga bilder och ljud på en förvarsenhet. Förbudet grundar sig på i förvar tagna utlännings skydd av privatlivet samt säkerställandet av ordningen och säkerheten på förvarsenheten. Förvarsenhetens direktör kan dock ge tillstånd till fotografering samt till upptagning av rörliga bilder och ljud.

Även innehav av utrustning som lämpar sig för fotografering eller upptagning av rörliga bilder eller ljud kan förbjudas eller användningen av sådan utrustning begränsas. Förbud eller begränsning av innehav av sådan utrustning är alltså beroende av prövning, och användning av t.ex. en bärbar dator kan tillåtas i den i förvar tagna utlännings eget rum.

20 §. Övervakning. Det föreslås att det till paragrafens 2 mom. fogas en möjlighet att kontrollera de föremål och ämnen som finns i en i förvar tagen utlännings inkvarteringsrum på det sätt som föreskrivs i 21 § 2 mom. Genom preciseringen förbättras möjligheterna för personalen på förvarsenheten att fullgöra de skyldigheter som anges i 1 mom. Sådana föremål som avses i momentet är t.ex. eldon, föremål som lämpar sig som vapen och eggvapen. Sådana ämnen som ska kontrolleras är normalt alkohol samt berusande läkemedelsubstanser och andra berusningsmedel.

20 a §. Teknisk övervakning. Det föreslås att till lagen fogas en ny paragraf, i vilken det

föreskrivs om teknisk övervakning. Bestämmelsen möjliggör teknisk övervakning på en förvarsenhet. Enligt 2 § 2 mom. i den föreslagna lagen omfattar en förvarsenhet nödvändiga lokaler för förvar av utlänningar som tagits i förvar samt ett därtill anslutet område för vistelse utomhus och ett gårdsområde. Teknisk övervakning innebär i huvudsak kameraövervakning med inspelningsfunktion och larmsystem. Genom den tekniska övervakningen förbättras säkerheten på förvarsenheten samt rättssäkerheten för klienterna och personalen på enheten.

Enligt 1 mom. kan förvarsenhetens lokaler övervakas med teknisk utrustning. Övervakning av enhetens inkvarteringsrum och sanitetsutrymmen samt gästrum genom upptagning av bild eller ljud föreslås emellertid vara förbjuden. Ett utrymme där en person placeras för tiden i separat förvar enligt 8 § ska inte betraktas som ett inkvarteringsrum. Lokalen ska kunna övervakas på grund av t.ex. hot mot säkerheten som personen åsamkar sig själv.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs att teknisk övervakning ska användas för att garantera syftet med förvaret, ordningen i förvarsenheten, ett säkert förvar samt säkerheten för utlänningar som tagits i förvar och andra personer.

Enligt 3 mom. ska den som är föremål för teknisk övervakning utan dröjsmål underrättas om övervakningen. De övervakade lokalerna kan t.ex. förses med dekalering på väggarna som visar att lokalerna är övervakade. Klienterna på förvarsenheten kan dessutom informeras om övervakningen när de anländer till enheten.

20 b §. Övervakningsupptagningar. I paragrafen föreskrivs om lagring av den information som uppkommer i samband med teknisk övervakning och om informationens användningsändamål och förvaringstid.

I 1 mom. föreskrivs att bilder, ljud och annan information som fås i samband med teknisk övervakning får tas upp för att trygga en behörig behandling av utlänningar som tagits i förvar.

I 2 mom. räknas på ett uttömmande sätt upp de ändamål för vilka den upptagna informationen får användas. Till utredningen av huruvida behandlingen av utlänningar

som tagits i förvar är korrekt räknas t.ex. behandlingen av skadeståndsanspråk, svar på klagomål och andra behov av laglighetsövervakning. Behov av allmän övervakning kan vara t.ex. utvecklandet av lokalerna, verksamheten och säkerhetsarrangemangen.

I 3 mom. föreskrivs om utplånande av upptagningar som uppkommit i samband med teknisk övervakning. Upptagningarna ska utplånas omedelbart när det inte längre finns behov att spara dem. Upptagningarna ska utplånas senast inom tre år från det att den utlänning som förekommer på upptagningen har lämnat förvarsenheten.

21 §. Säkerhetskontroll. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att säkerhetskontroll kan utföras även i andra situationer än de som nämns i den gällande lagen, om det finns grundad anledning att misstänka att en utlänning innehar ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 22 b § 1 mom. Förteckningen över förbjudna föremål och ämnen i paragrafens 2 mom. i den gällande lagen föreslås bli flyttad till 1 mom. i den nya 22 b §.

Paragrafens 2 mom. preciseras så att säkerhetskontroll också kan genomföras genom att med händerna känna utanpå kläderna samt genom att på något annat sätt gå igenom de medhavda föremålen och ämnena. Tillägget är nödvändigt för att man bättre ska förmå hitta de förbjudna föremål eller ämnen som den i förvar tagna utlänningen innehar. Det är inte möjligt att bekräfta t.ex. innehav av narkotika med en metalldetektor eller någon annan teknisk anordning. Det går inte heller att upptäcka förbjudna föremål och ämnen som gömts bland bagaget utan möjligheten att gå igenom bagaget.

I paragrafens 2 och 3 mom. möjliggörs säkerhetskontroll inte bara när en utlänning anländer till förvarsenheten utan även medan han eller hon vistas där, om det finns grundad anledning att misstänka att den i förvar tagna utlänningen eller någon annan person innehar förbjudna föremål eller ämnen.

22 §. Kroppsvisitation. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att bestämmelsen om att kroppsvisitation ska utföras i samband med ankomsten eller återkomsten till förvarsenheten eller efter ett oövervakat besök slopas. Med ändringen eftersträvas en möjlighet till kroppsvisitation under den tid en i

förvar tagen utlännning vistas i förvarsenheten alltid när det finns grundad anledning att misstänka att den som tagits i förvar innehar förbjudna föremål eller ämnen. Samtidigt görs i paragrafens 1 mom. en teknisk ändring av hänvisningen med anledning av den nya 22 b §. En liten teknisk ändring görs i paragrafens 3 mom.

22 a §. Specialgranskning. Det föreslås att till lagen fogas en ny paragraf, i vilken föreskrivs om specialgranskning. Det föreslagna förfarandet är nödvändigt särskilt i situationer där man misstänker att det har kommit in t.ex. narkotika eller flykthjälpmedel på förvarsenheten och att de har gömmts i ett visst utrymme eller att vissa personer misstänks gömma dem. Det har upptäckts att narkotika göms även i de allmänna utrymmena i stället för i inkvarteringsrummen. Genom att enbart granska inkvarteringsrummen är det därför inte möjligt att i tillräcklig utsträckning trygga att förvarsenheten förblir drogfri.

Enligt paragrafens 1 mom. kan specialgranskning utföras, om det behövs för att avvärja en allvarlig fara som hotar säkerheten för de utlännningar som tagits i förvar eller för andra personer eller ordningen vid förvarsenheten. Specialgranskningen utförs av förvarsenhetens personal, eller på begäran från förvarsenhetens direktör, av polisen, tullen eller gränsbevakningsväsendet tillsammans med förvarsenhetens personal. Det är inte ändamålsenligt att begränsa granskningen så att den endast utförs av polisen, eftersom samarbetet mellan polisen, gränsbevakningsväsendet och tullen kontinuerligt har ökat och deras personal har den utbildning som specialgranskning kräver.

Utifrån paragrafens 2 mom. får vid en specialgranskning förvarsenhetens lokaler och utrymmen och den grupp av personer som misstänks vara delaktig i att gömma förbjudna föremål eller ämnen granskas på samma gång. Dessutom kan säkerhetskontroll eller kroppsvisitation utföras på samtliga personer som befinner sig i rummet. De får också isoleras i sina rum för den tid kontrollen eller kroppsvisitationen pågår.

Med stöd av 3 mom. är det vid en specialgranskning möjligt att även använda en specialskolad polishund, t.ex. för att söka narkotika.

22 b §. Förbjudna föremål och ämnen. I lagen föreslås en ny paragraf som ska innehålla bestämmelser om förbjudna föremål och ämnen. Bestämmelser om förbjudna föremål och ämnen i samband med säkerhetskontroll finns i 21 § 2 mom. i den gällande lagen.

Det föreslås inte några ändringar i sak i förteckningen över förbjudna föremål och ämnen utöver preciseringarna i 1 mom. 2, 4 och 5 punkten. Formuleringen i paragrafens 1 mom. 2 punkt preciseras så att det i punkten förbjuds innehav av sådana föremål eller ämnen som särskilt lämpar sig för att skada egendom. Till 1 mom. 4 punkten fogas utöver alkohol andra berusningsmedel, dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen (39/1889) och föremål som är avsedda att utnyttjas vid användning av narkotika. Enligt 1 mom. 5 punkten hör till förbjudna ämnen även läkemedelssubstanser, om inte en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården vid förvarsenheten har gett tillstånd till innehav av läkemedelssubstansen.

I paragrafens 3 mom. ges förvarsenhetens personal möjlighet att låta en utomstående på den i förvar tagna utlänningsens bekostnad utreda om något föremål som annars är tillåtet eventuellt innehåller förbjudna föremål eller ämnen.

23 §. Fråntagande, lagring och återlämnande av förbjudna föremål eller ämnen. Paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den bättre motsvarar paragrafens innehåll.

Paragrafens 1 mom., som gäller fråntagande av förbjudna föremål och ämnen, delas in i två delar så att 1 mom. gäller åtgärder som ska vidtas på förvarsenheten och 2 mom. överlämnande av föremål och ämnen till polisen samt polisens åtgärder. Utöver detta fogas till den andra meningen som kvarstår i 1 mom. en bestämmelse om lagring av de föremål och ämnen som tas ifrån den som kontrolleras eller visiteras under den personen hålls i förvar.

Det föreslås en precisering av 3 mom. som gäller återlämnande av ett föremål eller ämne som fråntagits en person som besökt förvarsenheten så att bestämmelser om återlämnande, överlåtande eller förstörande av egendomen någon annanstans i lag beaktas i momentet.

24 §. Registrering av åtgärder. Det föreslås att 1 mom. ska få formen av en förteckning. Enligt det föreslagna momentet ska sådana åtgärder över vilka ett protokoll ska upprättas även omfatta förbud mot användning av telefon eller annan elektronisk kommunikations- eller upptagningsutrustning enligt 17 §, kontroll av föremål och ämnen som utförs i samband med övervakning av inkvarteringsrum enligt 20 § 2 mom., säkerhetskontroll enligt 21 § när den utförs i andra fall än i samband med ankomst eller återkomst till förvarsenheten eller i samband med ett oövervakat besök, specialgranskning enligt den föreslagna 22 a § och användning av maktmedel och maktmedelsredskap enligt 35.

Det föreslås att formuleringen i 2 mom. ändras så att den stämmer överens med de ändringar som föreslås i 1 mom.

25 §. Beslutanderätt i fråga om begränsningar och visitationer. Det föreslås att 1 mom. ska få formen av en förteckning. Enligt förslaget ska direktören för förvarsenheten eller på direktörens förordnande en tjänsteman eller tjänsteinnehavare som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter ha beslutanderätt när det gäller innehav av egendom, granskning av föremål och ämnen som utförs i samband med övervakningen av inkvarteringsrummen, säkerhetskontroll och specialgranskning.

Samtidigt ändras paragrafens uppbyggnad och i den görs behövliga tekniska ändringar i hänvisningarna.

26 §. Ändringssökande. Paragrafens rubrik ändras liksom även paragrafens 1 mom. till den del det i momentet räknas upp de beslut som omfattas av besvärshöjning. Den föreslagna ändringen grundar sig på grundlagsutskottets ståndpunkt i samband med behandlingen av lagförslaget om fängelsestraff (GrUU 20/2005 rd), enligt vilken en regel av detta slag som bygger på en förteckning inte klart anger om den som saken gäller kan få ett beslut som fattats med stöd av andra bestämmelser i lagen behandlat av domstol ens i det fall att beslutet gäller hans eller hennes i grundlagens 21 § 1 mom. förankrade rättigheter eller skyldigheter. Grundlagsutskottet konstaterade att förteckningar gällande besvärshöjning inte kan fungera som ett slags indirekt förbud mot att söka ändring, utan det är

förvaltningsprocesslagen (586/1996), och i sista hand grundlagens 21 § 1 mom. som avgör om beslutet kan överklagas eller inte.

Med anledning av det ovan sagda föreslås att det i 1 mom. generellt föreskrivs att den som är missnöjd med ett beslut som avses i lagen får söka ändring i beslutet genom besvär hos tingsrätten. I den gällande lagen finns närmare bestämmelser om ändringssökande.

I paragrafens 3 mom. räknas upp de fall där ändring inte får sökas genom besvär. Dessa gäller sådana situationer där granskning, kontroll eller kroppsvisitation har utförts eller beslut har fattats om separat förvar eller placering i polisens häkteslokaler. I situationer av detta slag kan ärendet med anledning av besvären behandlas i tingsrätten först i det skedet då granskningen, kontrollen eller kroppsvisitationen redan har utförts eller då det separata förvaret eller placeringen i polisens häkteslokaler sannolikt har hunnit upphöra. Den praktiska nyttan av besvär för den som anför besvären förblir i situationer som dessa ringa. Däremot får ändring sökas genom besvär över t.ex. fråntagande av föremål och ämnen.

Avsikten med de föreslagna ändringarna är inte att ändra nuvarande besvärshöjning. Genom ändringarna förbättras rättssäkerheten genom att allmän besvärshöjning skrivs in som utgångspunkt och genom att specificerat räknas upp sådana undantagsfall där besvärshöjning gäller. Besvär över beslut som omfattas av besvärshöjning får anföras i enlighet med förvaltningslagen (434/2003), och någon tidsfrist har inte fastställts för besvären.

5 a kap. Register. I lagen föreslås ett nytt 5 a kap., som gäller register och som omfattar 32 a–32 h §. Bestämmelser om register finns i den gällande lagen i 33 §, i vilken hänvisas till bestämmelserna i 6 kap. i mottagningslagen. Den paragrafen föreslås bli upphävd.

Personuppgifterna för utlänningar som tagits i förvar har med stöd av den gällande lagen förts in i registret över mottagna klienter, om vilket föreskrivs i mottagningslagen. Alla utlänningar som tas i förvar söker emellertid inte internationellt skydd, och därför är det ändamålsenligt att föreskriva om ett separat klientregister över utlänningar som tagits i förvar. Det är också möjligt att förvarsenheten

ter i framtiden med stöd av 2 § 1 mom. i den föreslagna lagen inrättas som en självständig enhet som staten eller kommunen driver utan kopplingar till en förläggning. Det har i förvarsenhetens verksamhet framkommit att det behövs bestämmelser även om ett besökarregister för förvarsenheterna.

32 a §. Klientregistret över utlänningar som tagits i förvar och förvarsenhetens besökarregister. I 33 § i den gällande lagen föreskrivs att för behandlingen av uppgifter om utlänningar som tagits i förvar finns ett register över mottagna klienter. Klientregistret är ett personregister enligt 45 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd. Det föreslås att paragrafen upphävs och att till lagen fogas en ny paragraf i vilken definieras klientregistret över utlänningar som tagits i förvar och förvarsenhetens besökarregister. Enligt 1 mom. är klientregistret över utlänningar som tagits i förvar ett personregister som förs över utlänningar som tagits i förvar och som består av ett riksomfattande delregister och förvarsenheternas delregister. Enligt paragrafens 2 mom. ska förvarsenhetens besökarregister vara ett personregister som förs över personer som besöker utlänningar som tagits i förvar och över andra personer som besöker förvarsenheten. Utöver de besökare som kommer för att träffa utlänningar som tagits i förvar besöks en förvarsenhet också t.ex. av företrädare för olika organisationer som inte kommer för att träffa någon viss utlänning som tagits i förvar.

32 b §. Registrens användningsändamål. Det föreslås i lagen en ny paragraf, i vilken det föreskrivs om registrens användningsändamål. Bestämmelserna i 1 mom. om användningsändamålet med de delregister som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar motsvarar i sak vad som bestäms i 46 § i mottagningslagen om användningsändamålet med det riksomfattande delregistret över mottagna klienter och förläggningarnas delregister. Det riksomfattande delregistret förs för styrningen, planeringen och uppföljningen av den praktiska verksamheten vid förvarsenheterna. Denna uppgift hör med stöd av 3 § till Migrationsverket. Migrationsverket får i det riksomfattande delregistret även föra in sådana i 32 d § av-

sedda uppgifter som gäller utlänningar som tagits i förvar och som verket har erhållit om dem under uppehållstillståndsprocessens gång. Förvarsenheternas delregister förs för utarbetande av handlingar som används vid ordnandet, planeringen, genomförandet och uppföljningen av tagandet i förvar av utlänningar som tagits i förvar samt för förvaringen av dessa handlingar och annat material som gäller tagande i förvar och statistikföring.

I 2 mom. föreskrivs om användningsändamålet med det besökarregister som förvarsenheterna för. Förvarsenhetens besökarregister förs för att upprätthålla ordningen och säkerheten vid förvarsenheten. Besökarregistret förbättrar säkerheten på förvarsenheten, eftersom man t.ex. i en situation där det upptäcks förbjudna föremål eller ämnen på förvarsenheten kan försöka spåra upp deras ursprung med hjälp av besökarregistret.

32 c §. Registeransvariga. I lagen föreslås en ny paragraf med bestämmelser om de registeransvariga för de register som avses i detta kapitel. Enligt den föreslagna paragrafen är Migrationsverket registeransvarig för det riksomfattande delregister för mottagande som avses i 32 a § 1 mom. Förvarsenheten är registeransvarig för sitt eget delregister, som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar, och för förvarsenhetens besökarregister. Registeransvarig för det delregister som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar är den förvarsenhet där utlänningen är tagen i förvar.

32 d §. Uppgifter som förs in i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar. Det föreslås att i lagen tas in en ny paragraf, i vilken det föreskrivs om de uppgifter som förs in i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar. Den föreslagna paragrafens 1 mom. motsvarar i sak innehållet i 48 § i mottagningslagen. I klientregistret över utlänningar som tagits i förvar får föras in ärenden och klientnummer för att identifiera en person samt uppgifter om den i förvar tagna utlänningens namn, kön, födelseort och födelse datum, personbeteckning och utländskt personnummer eller någon annan utländsk beteckning för identifiering av personen, medborgarskap, språkkunskaper, civilstånd och familjeförhållanden. I klientregistret över

utlänningar som tagits i förvar får dessutom föras in uppgifter om när utlänningen har placerats i förvarsenheten och när han eller hon har lämnat den.

I 2 mom. föreskrivs om införande av uppgifter som behövs med tanke på förvarsenheternas verksamhet i förvarsenheternas delregister, som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar. De uppgifter som ska föras in är sådana att ordnandet, planeringen, genomförandet och uppföljningen av tagandet i förvar och ett korrekt bemötande av utlänningar tryggas med hjälp av dem. Dessa uppgifter kan gälla hälsotillståndet för en utlänning som tagits i förvar, innehav och användning av telefon och annan kommunikationsutrustning eller kontroller och begränsningar. Momentet motsvarar i fråga om de uppgifter som ska föras in delvis de uppgifter som räknas upp i 48 § 1 mom. 1, 3 och 5 punkten i mottagningslagen och som gäller inkvartering, hälsotillstånd samt uppgifter som behövs för tillhandahållande av mottagningstjänster i anslutning till ansökningar om internationellt skydd och uppehållstillstånd. Den föreslagna ändringen utvidgar inte rätten att föra in känsliga uppgifter i registren.

I 3 mom. föreskrivs om de handlingar som hör till klientregistret över utlänningar som tagits i förvar. Till dessa handlingar hör klientuppgifter och handlingar som hänför sig till ordnandet av tagandet i förvar samt andra uppgifter och handlingar som uppkommit i samband med ordnandet av tagandet i förvar eller som fås på annat håll. Dessa uppgifter kan upprätthållas med hjälp av automatisk databehandling och manuellt i pappersform (logiskt personregister) i ett delregister som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar.

32 e §. Uppgifter som ska föras in i förvarsenhetens besökarregister. I lagen föreslås en ny paragraf med bestämmelser om de uppgifter som får föras in i förvarsenhetens besökarregister över de personer som besöker förvarsenheten. Till dessa uppgifter räknas besökarens namn samt typ av identitetshandling som använts för att styrka identiteten samt identitetshandlingens nummer, vem personen kommer för att träffa, tidpunkt och plats för mötet eller besöket samt övriga uppgifter som gäller mötet eller besöket.

Andra uppgifter som hänför sig till mötet eller besöket kan t.ex. vara att besöket ordnas övervakat eller under särskilt övervakade förhållanden, vilken organisation besökaren företräder, om han eller hon besöker förvarsenheten i egenskap av företrädare för en organisation, eller egendom som besökaren har haft med sig till den i förvar tagna utlänningen.

32 f §. Utlämnande av registeruppgifter. I lagen föreslås en ny paragraf, i vilken det föreskrivs om utlämnande av registeruppgifter. Den föreslagna paragrafen motsvarar i sak delvis 52 § i mottagningslagen.

I 1 mom. fastställs de aktörer till vilka uppgifter, trots sekretessbestämmelserna, får lämnas ut ur klientregistret över utlänningar som tagits i förvar och förvarsenhetens besökarregister. Dessa är Migrationsverket, förläggningar och flyktingslussar, polisen, gränskontrollmyndigheten och förvarsenheterna. De uppgifter som lämnas ut till ovan nämnda aktörer ska vara nödvändiga vid skötseln av uppgifter som gäller tagande i förvar av utlänningar, utlänningars vistelse i Finland och avlägsnande ur landet, mottagande av personer som söker internationellt skydd och får tillfälligt skydd eller hjälp till offer för människohandel.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i sak 52 § 2 mom. i mottagningslagen.

32 g §. Rätt att få uppgifter ur register. I lagen föreslås en ny paragraf, i vilken föreskrivs om de i 32 c § angivna registeransvarigas rätt att få uppgifter. Paragrafen motsvarar i sak huvudsakligen den bestämmelse i 53 § i mottagningslagen som gäller registeransvarigas rätt att få uppgifter ur registren. De registeransvariga när det gäller tagande i förvar har trots sekretessbestämmelserna rätt att från Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten och förvarsenheten samt från förläggningen och flyktingslussen få sådan information för klientregistret över utlänningar som tagits i förvar som är nödvändig för utförande av de uppgifter som föreskrivs för dem i lag. Paragrafens 2 mom. motsvarar i sak 53 § 2 mom. i den gällande mottagningslagen.

32 h §. Utplåning av uppgifter ur registren och lagring av uppgifter. I lagen föreslås en ny paragraf, i vilken föreskrivs om utplåning

av uppgifter ur registren och lagring av uppgifter. Den föreslagna paragrafen gäller de register som avses i detta kapitel och bestämmelserna motsvarar i sak vad som föreskrivs i 54 § i mottagningslagen om register som gäller mottagande.

33 §. *Behandling av i förvar tagna utlänningars personuppgifter.* Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom ett nytt 5 a kap. om register föreslås bli fogat till lagen.

35 §. *Användning av maktmedel och maktmedelsredskap.* Det föreslås att paragrafen kompletteras vad beträffar en tjänstemans rätt att använda maktmedelsredskap. Samtidigt ändras paragrafens rubrik så att den bättre motsvarar det nya innehållet i paragrafen.

Med stöd av den gällande bestämmelsen har en för uppgiften utbildad tjänsteman vid förvarsenheten rätt att använda maktmedel i de situationer som anges i lagen. Efter det att lagen stiftades har det dock framkommit ett behov att utvidga rätten att använda maktmedelsredskap i vissa situationer, för att det ska vara möjligt att t.ex. trygga säkerheten för en i förvar tagen utlänning, förvarsenhetens personal eller någon annan person när omedelbar fara hotar eller att kunna stoppa ett flyktförsök. Rätten att använda maktmedelsredskap ska vara avsedd för akuta situationer tills man får handräckning av polisen till platsen.

Rätten att använda maktmedelsredskap ska begränsas till tjänstemän vid förvarsenheten som har fått utbildning för uppgiften. Det föreslås att begränsningen i paragrafens 1 mom., enligt vilken en för uppgiften utbildad tjänsteman vid förvarsenheten har rätt att använda maktmedel, slopas. Begränsningen är i praktiken onödig, eftersom kravet på utbildning uppfylls i och med de behörighetsvillkor som anges i 36 §.

I 1 mom. föreslås rätt för förvarsenhetens tjänstemän att använda maktmedel även vid skötseln av den övervakningsuppgift som avses i lagens 13 § 4 mom. Det är fråga om en situation där förvarsenhetens tjänsteman under sjuktransport eller vård som sker utanför förvarsenheten blir tvungen att svara för säkerheten för en i förvar tagen utlänning utanför förvarsenheten, tills polisen tar över övervakningsuppgiften.

Några språkliga ändringar ska göras i 1 mom. 1, 2 och 4 punkten. Till 6 punkten fogas förvarsenhetens personal och andra personer som vistas i förvarsenheten som sådana aktörer som kan bli mål för en gärning eller händelse som äventyrar säkerheten. I momentet föreslås en ny 7 punkt, som gäller användningen av maktmedel för att trygga sådant separat förvar som avses i 8 § 1 och 2 mom. Dessa punkter gäller separat förvar av en i förvar tagen utlänning i sådana situationer där han eller hon orsakar fara för sitt eget eller för andras liv eller hälsa eller allvarlig fara för förvarsenhetens säkerhet eller ordning eller det separata förvaret är nödvändigt för att skydda hans eller hennes liv, hälsa eller säkerhet från en omedelbart hotande allvarlig fara. I regel har befogenheten att använda maktmedel i dessa situationer funnits redan med stöd av 6 punkten, men syftet med bestämmelsen är att ytterligare göra befogenheterna klarare för att rätten att använda maktmedel ska vara tydligare avgränsad till de situationer som föreskrivs i lagen.

I 2 mom. specificeras först de situationer där användningen av maktmedelsredskap är förbjuden. Sådana situationer är de som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. Härfter specificeras i momentet de situationer där en person i tjänsteförhållande till förvarsenheten som har fått utbildning i användningen av maktmedelsredskap har rätt att använda maktmedelsredskap. Sådana situationer är de som avses i 1 mom. 3–7 punkten. Även i detta fall har personen i fråga rätt att använda endast sådana maktmedelsredskap som han eller hon har fått individuell utbildning i att använda. I bestämmelsen preciseras vidare att sådana maktmedelsredskap som kan komma på fråga endast är gasspray, handbojor, batonger med en längd på högst 70 centimeter och teleskopbatonger.

Grundlagsutskottet har i ett utlåtande i samband med stiftandet av den gällande lagen (GrUU 54/2001 rd) konstaterat med hänvisning till ens rätt till personlig integritet som är tryggad i 7 § 1 mom. i grundlagen att det är viktigt att rätten att använda maktmedel anförtros bara dem som är utbildade i att använda dem och att man i utbildningen tar hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna som

faktorer som begränsar användningen av maktmedel. I syfte att säkerställa en tillräckligt omfattande och exakt beredskap och kompetens bland den personal som ska utbildas i att använda maktmedelsredskap utfärdas närmare bestämmelser enligt 2 mom. om genomförandet av den utbildning som gäller användningen av maktmedelsredskap genom förordning av inrikesministeriet. Förordningen kan motsvara inrikesministeriets förordning om utbildning för väktare i användningen av maktmedel och för utbildare av väktare i användningen av maktmedel (1121/2010) och innehålla bestämmelser om bl.a. utbildningens mål, uppbyggnad och varaktighet samt om ett närmare fastställande av utbildningens innehåll och om de krav som gäller dem som tillhandahåller utbildningen. I förordningen ska man beakta den allmänna delen av utbildningen som innefattar de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna och den utrustningsbetonade utbildningen som gäller maktmedelsredskap. Därtill ska det föreskrivas om de krav som gäller repetitionsutbildningen. Paragrafens 3 mom. i den gällande lagen blir 4 mom.

36 §. Förvarshetenens personal. Paragrafens 1 mom. ändras så att behörighetsvillkoren för förvarshetenens direktör förenhetligas med de behörighetsvillkor som föreskrivs för föreståndaren för en förläggning eller flyktingsluss. Enligt bestämmelsen ska direktören för en förvarshet förutsättas ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver.

I 2 mom. föreskrivs att direktören för förvarsheten får delegera befogenheter som han eller hon har enligt lagen till någon annan av honom eller henne förordnad tjänsteman i förmansställning vid förvarsheten.

Det föreslås att 3 mom. i den gällande paragrafen slopas. Den förordning av statsrådet som nämns i paragrafen har inte utfärdats, och det bedöms att det inte finns något behov av detta.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

Avsikten är att det med stöd av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter ska utfärdas en förordning av inrikesministeriet med närmare bestämmelser om genomförandet av den utbildning som gäller användningen av maktmedelsredskap (35 § 2 mom.).

Med stöd av den föreslagna 3 a § införs vid förvarsheterna ordningsregler, som Migrationsverket ska fastställa.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft vid ingången av 2015.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

4.1 Allmänt

Den föreslagna regleringen i utlänningslagen samt i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter bidrar också till att fullfölja uppdraget i 7 § 3 mom. i grundlagen att genom lag trygga rättigheterna för den som har berövats sin frihet. I artikel 5 punkt 1 i Europeiska människorättskonventionen finns en detaljerad förteckning över godtagbara grunder för frihetsberövande. En av dessa är en situation där någon är lagligen arresterad eller på annat sätt berövad friheten för att förhindra att han obehörigen reser in i landet eller som ett led i ett förfarande som rör hans utvisning eller utlämning. Även i detta fall förutsätts det att frihetsberövandet sker i den ordning som lagen föreskriver. Grundlagsutskottets åsikt är att tagande i förvar av en utlämning innebär frihetsberövande enligt grundlagen (GrUU 20/1998 rd). Dessutom har utskottet konstaterat att kravet på att rättigheterna ska tryggas genom lag även täcker rättigheterna för utlänningar som tagits i förvar (GrUU 54/2001 rd).

De bestämmelser som gäller tagande i förvar och bemötandet av en utlämning som tagits i förvar är av betydelse även med tanke på att övriga grundläggande rättigheter ska tillgodoses. Till dessa hör i synnerhet 7 § 1 mom., som gäller personlig integritet, 6 § 3 mom., som gäller bemötandet av barn, 10 §,

som gäller skydd för privatlivet och personuppgifter, 15 §, som gäller egendomsskydd, och 21 §, som gäller rättsskydd.

I det lagförslag som gäller ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter finns bestämmelser som begränsar en i förvar tagen utlänningens grundläggande rättigheter. Grundlagsutskottet har ställt kravet (GrUB 25/1994 rd) att inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna ska uppfylla vissa krav. Inskränkningarna ska bygga på lagar och de ska vara noga avgränsade, grunderna för dem ska vara acceptabla, de ska vara proportionerliga, och kärnan i en grundläggande fri- och rättighet ska lämnas orörd. Inskränkningarna kräver dessutom ett adekvat rättsskydd och får inte stå i strid med Finlands internationella förpliktelser när det gäller de mänskliga rättigheterna.

Strävan har varit att beakta de grundläggande fri- och rättigheterna i lagförslagen separat i båda författningarna. De föreslagna ändringarna beror i stor utsträckning på 5 § i den gällande utlänningslagen samt på 4 § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter. Dessa paragrafer innehåller med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna en central bestämmelse om iakttagande av proportionalitetsprincipen, som generellt styr myndigheternas verksamhet. I den senare nämnda paragrafen föreskrivs även att utlänningar som tagits i förvar ska bemötas rättvist och med aktning för deras människovärde.

4.2 Utlänningslagen

Överföring av offentliga förvaltningsuppgifter på andra än myndigheter

I 118 § i lagförslaget föreslås att en utlänning kan åläggas att regelbundet anmäla sig inte bara hos polisen eller gränskontrollmyndigheten utan också på en förläggning. Avsikten med förslaget är att främja tillämpningen av sådana säkringsåtgärder som utgör ett alternativ till tagande i förvar.

Enligt 10 § i mottagningslagen får inte bara staten och kommuner utan även offentlig-rättsliga samfund eller privata sammanslutningar eller stiftelser driva förläggningar. I

praktiken drivs förläggningarna förutom av staten och kommunerna även av Finlands Röda Kors, som har lång erfarenhet av att ordna mottagandeverksamheten i Finland.

Med anledning av det ovan sagda måste förslaget att möjliggöra mottagande av anmälningar även på förläggningarna bedömas utifrån 124 § i grundlagen. Enligt denna paragraf kan offentliga förvaltningsuppgifter endast genom lag eller med stöd av lag anförtros andra än myndigheter, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter.

Det mottagande av anmälningar som avses i 118 § i lagförslaget är inte sådan betydande utövning av offentlig makt som avses i 124 § i grundlagen att uppgiften inte skulle kunna anförtros någon annan än en myndighet. Det är fråga om en uppgift av ytterst teknisk karaktär, som inte förknippas med självständig bestämmanderätt. Det är även i fortsättningen polisen eller gränskontrollmyndigheten som ålägger en utlänning skyldigheten att anmäla sig. Det vore dock ändamålsenligt med tanke på både den utlänning som är skyldig att anmäla sig och myndigheten att anmälningen i vissa fall också kan göras på en förläggning. Detta gör det möjligt att å ena sidan beakta den smidighet som behövs och de synpunkter på vad som är skäligt och å andra sidan vid behov även en noggrannare övervakning, om anmälningarna ska göras oftare.

I 124 § i grundlagen förutsätts det att då offentliga förvaltningsuppgifter överförs på andra än myndigheter ska de grundläggande fri- och rättigheterna, rättssäkerheten och andra krav på god förvaltning i verksamheten säkerställas genom bestämmelser. Därför föreslås att det i 118 § 3 mom. i lagförslaget tas in en bestämmelse enligt vilken det på en person som hör till den personal på förläggningen som övervakar att den i paragrafen avsedda anmälningsskyldigheten fullgörs tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. I informativt syfte konstateras i samma moment också att bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

Villkor för tagande i förvar, tryggande av den i förvar tagna utlännings rättigheter och förvarets varaktighet

De föreslagna bestämmelser som gäller utlänningslagen uppfyller det krav i 7 § 3 mom. i grundlagen enligt vilket den personliga integriteten inte får kränkas och ingen får berövas sin frihet godtyckligt eller utan laglig grund. Straff som innefattar frihetsberövande får dömas ut endast av domstol. Lagligheten av andra frihetsberövanden ska kunna underkastas domstolsprövning. Genom denna bestämmelse avser formuleringen enligt förarbetena att täcka alla straff som i praktiken innebär frihetsberövande, vilket leder till att tillämpningsområdet är större än för begreppet fängelse som används i strafflagen (RP 309/1993 rd, s. 53/1). Också artikel 5 i Europeiska människorättskonventionen innehåller bestämmelser om personlig frihet och om villkoren för frihetsberövande.

Med stöd av 5 § i utlänningslagen är utgångspunkten för tillämpningen av hela lagen, inbegripet de bestämmelser som gäller tagande i förvar, proportionalitetsprincipen, som allmänt iakttas inom förvaltningen. Den förutsätter att när lagen tillämpas får utlännings rättheter inte begränsas mer än vad som är nödvändigt.

I propositionen föreslås att det i utlänningslagen ska fastställas att tagandet i förvar är den metod man tillgriper i sista hand i förhållande till de övriga säkringsåtgärder som föreskrivs i lagen. Samtidigt eftersträvar man att utveckla de bestämmelser som gäller t.ex. anmälningsskyldigheten så att den blir ett bättre fungerande alternativ till tagande i förvar.

Det föreslås att villkoren för tagande i förvar ska definieras i 121 § på ett sådant sätt att de blir exaktare och noggrannare avgränsade. De föreslagna bestämmelserna kan anses ha godtagbara grunder med tanke på systemet med grundläggande fri- och rättigheter. På lagnivå ska det dessutom framhåvas den individuella prövning som gäller det beslut som ska fattas om tagandet i förvar på samma sätt som i 98 § i den gällande lagen i fråga om avgörandet av ansökan om internationellt skydd.

Grundlagens 7 § 3 mom. och internationella förpliktelser förutsätter att rättigheterna för den som har förlorat sin frihet tryggas. I propositionen stärks en i förvar tagen utlännings rätt att omedelbart få information inte bara om grunden för tagandet i förvar utan också om behandlingen av det ärende som gäller tagandet i förvar samt om möjligheten att få rättshjälp.

Enligt 127 § 1 mom. i den gällande utlänningslagen ska den myndighet som behandlar ärendet förordna att den som har tagits i förvar genast ska frigges när det inte längre finns förutsättningar för förvar. Genom bestämmelsen tryggas att förvaret blir så kort som möjligt i alla situationer. I propositionen föreslås dessutom att förvaret av ett barn som saknar vårdnadshavare ska begränsas och att tröskeln för att förlänga förvaret av barnfamiljer höjs.

Tagande av barn i förvar

I de föreslagna bestämmelserna strävar man efter att allt bättre beakta barns rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva enligt 6 § 3 mom. i grundlagen. När beslut om tagande av barn i förvar ska fattas är det ofta nödvändigt att överväga många olika slags faktorer. En central faktor som påverkar detta är kravet på barnets bästa, om vilket föreskrivs i artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter. Artikel 12 i barnkonventionen förpliktar de berörda att ta reda på barnets egna åsikter. I artikel 37 i barnkonventionen förpliktas medlemsstaterna att iakttäta att frihetsberövande av ett barn endast får användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid.

I propositionen förbjuds tagande av ett barn som saknar vårdnadshavare och som söker internationellt skydd i förvar innan ett beslut om avlägsnande av barnet ur landet har blivit verkställbart. Dessutom föreslås exakta och noggrant avgränsade bestämmelser i utlänningslagen om villkoren för att barn ska få tas i förvar. Villkoren föreslås gälla såväl barn som tas i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare som sådana som tas i förvar utan sin vårdnadshavare. Ett villkor för att barn ska kunna tas i förvar är att barnet har

hörts innan beslut fattas om tagandet i förvar. Genom bestämmelsen förbättras barnets rätt att påverka ärenden som gäller barnet självt samt främjas bemötandet av barnet som en individ, och inte enbart som föremål för verksamheten.

I 122 §, som gäller tagande av barn i förvar, föreslås dessutom att tagandet av ett barn utan vårdnadshavare i förvar ska begränsas så att det pågår under en ytterst kort tid så att utgångspunkten är att förvaret pågår i högst 72 timmar och att det av särskilda skäl kan fortgå i högst 72 timmar till.

Tagandet av ett barn och en eller flera av barnets vårdnadshavare i förvar är också centralt förknippat med frågan om skyddet för familjelivet, som garanteras i artikel 8 i Europeiska människorättskonventionen. I 122 § 2 mom. i den föreslagna lagen ställs som villkor för tagandet av ett barn tillsammans med sin vårdnadshavare i förvar att det dessutom är nödvändigt för att upprätthålla familjebanden mellan barnet och dess vårdnadshavare. Upprätthållandet av familjebanden bedöms ur barnets synvinkel för att en lösning som överensstämmer med principen om barnets bästa kan nås.

I syfte att trygga att principen om barnets bästa iakttas stärker propositionen socialarbetarens roll när det gäller att bedöma barnets bästa när ett barn ska tas i förvar, när ärendet ska behandlas i tingsrätten för första gången och när det ska övervägas om förvaret ska fortgå. Förslagen till dessa frågor finns i 122 §, 125 a § och 128 §. Iakttagandet av principen om barnets bästa stärks även genom den bestämmelse som föreslås i 123 a § 4 mom. i utlänningslagen i fråga om att ett barn alltid ska placeras i en förvarsenhet. I den gällande lagen har kravet på att placera ett barn i en förvarsenhet enbart gällt barn som saknar vårdnadshavare.

Ordnande av rättegång som gäller tagande i förvar såsom videokonferens

Det föreslås i 125 § 3 mom. och 128 § 2 mom. i det lagförslag som gäller ändring av utlänningslagen att såväl den första behandlingen av ett ärende som gäller tagande i förvar som den behandling som gäller fortsatt förvar kan ordnas med anlitande av video-

konferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring i sådana fall som tingsrätten anser är lämpliga. Villkoret är att de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Om tingsrätten anser att det är nödvändigt ska en utlännings som tagits i förvar tas till tingsrätten.

En rättvis rättegång, som nämns i 21 § 2 mom. i grundlagen, anses enligt etablerad tolkning kräva att muntlig behandling i sammanträde ordnas. Det har dock inte fastställts på vilket sätt en part ska delta i en muntlig behandling i sammanträde. Det kan anses att en med modern teknik genomförd videokonferens där den i förvar tagna utlännings och domaren kan diskutera direkt på ett sådant sätt att de kan både tala med varandra och se varandra uppfyller nämnda krav. Den föreslagna ändringen försvagar således inte tillgodoseendet av rättssäkerheten för den i förvar tagna utlännings.

En utlännings som tagits i förvar har även i dessa situationer motsvarande rätt att använda ett rättegångsbiträde som vid en vanlig rättegång som gäller tagande i förvar. Även det faktum att anlitandet av videokonferens i dessa situationer enligt förslaget alltid från fall till fall ska prövas av domstolen om det är lämpligt har betydelse. Således bör de föreslagna bestämmelser som gäller möjligheten att anlita videokonferens vid rättegångar som gäller tagande i förvar och förlängt förvar betraktas som förenliga med grundlagen.

4.3 Lagen om bemötande av utlännings som tagits i förvar och om förvarsenheter

Förvarsenheternas ordningsregler

Ordningsregler eller ordningsstadgor har införts främst i skolor och andra läroinrättningar samt i fängelser och polisens häkteslokaler. Grundlagsutskottet har i detta sammanhang påmint om rättsstatsprincipen i grundlagens 2 § som utgår från att lag noggrant ska iakttas i all utövning av offentlig makt och i all offentlig verksamhet. Om det i lagen inte finns en tillräckligt exakt bestämmelse som också i övrigt uppfyller de allmänna förutsättningarna för begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna, går

det inte i en ordningsstadga att utfärda bestämmelser exempelvis om begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna, har utskottet dessutom påpekat. Utan stöd från tillräckligt exakta lagbestämmelser får det i en ordningsstadga inte heller bestämmas om en individs rättigheter eller skyldigheter (GrUU 70/2002 rd, GrUU 28/2004 rd).

Grundlagsutskottet har vid behandlingen av regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om grundläggande utbildning, gymnasielagen och lagen om yrkesutbildning samt 11 och 16 § lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (RP 205/2002 rd) ansett att den föreslagna regleringen är otillbörligt vag på denna punkt och att bestämmelserna bör kompletteras med åtminstone en karakterisering av vilka frågor eller ärendetyper det får utfärdas bestämmelser om i ordningsstadgorna. Utskottet har ansett att detta är problematiskt också med hänsyn till elevernas och de studerandes rättssäkerhet, eftersom lagförslagen tillåter disciplinära påföljder för brott mot ordningen i skolan eller läroanstalten (GrUU 70/2002 rd).

Det föreslås att det föreskrivs om förvarsenheternas ordningsregler i den nya 3 a § i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter. Den föreslagna regleringen ska vara likadan som vad som föreskrivs om ordningsstadgor resp. ordningsregler för polisens häkteslokaler och fängelser. Det föreslås att det tas in en exakt och noggrant avgränsad bestämmelse om ordningsreglerna i lagen, eftersom det i 7 § 2 mom. i den gällande lagen endast hänvisas till ordningsreglerna, medan innehållet i dem dock inte i övrigt fastställs närmare i lagen.

Genom den föreslagna regleringen avgränsas innehållet i ordningsreglerna. I ordningsreglerna kan endast tas in närmare bestämmelser än sådana som utfärdats genom föreliggande lag eller med stöd av den. En bestämmelse som meddelas i ordningsreglerna ska alltså alltid grunda sig på en bestämmelse på högre nivå. I den föreslagna bestämmelsen räknas dessutom exakt upp de ämnesområden som kan behandlas i ordningsreglerna. De föreslagna bestämmelserna motsvarar således vad som krävs i 2 § i grundlagen.

Skydd för privatlivet och egendomsskydd

I lagförslaget föreslås utvidgade befogenheter för den personal som sköter styrnings- och övervakningsuppgifterna på en förvarsenhet att gå in i inkvarteringsrummen och kontrollera de föremål och ämnen som finns där. Bestämmelserna är av betydelse både med tanke på grundlagens 10 §, som gäller skydd för privatlivet, och 15 §, som gäller egendomsskydd. Också möjligheten att utföra en säkerhetskontroll och kroppsvisitation utvidgas, och i lagen föreslås en ny 22 a §, som gäller specialgranskning, samt en ny 20 a §, som gäller teknisk övervakning.

I samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna fästes uppmärksamhet vid det faktum att ett frihetsberövande dock inte i sig utgör någon grund för en begränsning av den ifrågavarande personens övriga grundläggande fri- och rättigheter. Om det visar sig vara nödvändigt att begränsa också andra grundläggande fri- och rättigheter än den personliga friheten i samband med ett frihetsberövande, ska begränsningarna kunna rättfärdigas skilt i varje enskilt fall och för varje fri- och rättighet (RP 309/1993 rd, s. 27/I). Utöver det att begränsningarna ska vara godtagbara, noggrant avgränsade och proportionerliga är det dessutom viktigt att fästa uppmärksamhet vid rättssäkerheten för dem som har förlorat sin frihet.

Genom de föreslagna ändringarna strävar man efter att förbättra säkerheten för utlänningar som tagits i förvar, förvarsenhetens personal och övriga, t.ex. personer som besöker förvarsenheten. Det krav som gäller nödvändigheten av begränsande åtgärder har tagits in i de bestämmelser som gäller begränsningar.

I 11 a–11 c § i lagförslaget föreskrivs om sådana omständigheter som hänför sig till innehav, lagring och återlämnande av egendom och om vilka det inte tidigare har föreskrivits i lagen. Det är nödvändigt att bedöma förslagen till bestämmelser med avseende på det egendomsskydd som avses i 15 § i grundlagen. En i förvar tagen utlännings egendom tas emot på förvarsenheten och en egendomsförteckning görs upp över egendomen. Endast egendom av ringa värde behöver inte införas i förteckningen. Även denna egendom tas dock i förvar och den återlämnas till den i

förvar tagna utlänningen när han eller hon lämnar förvarsheten. Förslagen står inte i strid med den bestämmelse i 15 § i grundlagen som gäller egendomsskydd.

Skyddet för privatlivet omfattar enligt 10 § 1 mom. i grundlagen bland annat rätt för den enskilda människan att fritt knyta och upprätthålla kontakter med andra människor (GrUU 34/2001 rd). Därför tryggas en i förvar tagen utlännings rätt att upprätthålla kontakter genom de föreslagna bestämmelserna, och rätten att upprätthålla kontakter begränsas i praktiken inte mer än vad som är nödvändigt i varje enskilt fall. I praktiken strävar man i sista hand efter att verkställa den i förvar tagna utlännings rätt till besök genom att ordna besöken övervakade eller under särskilt övervakade förhållanden.

Separationsprincipen

Genom de föreslagna bestämmelserna genomförs EU:s mottagningsdirektiv nationellt. Direktivet förutsätter att inte bara minderåriga ska inkvarteras avskilt från fullvuxna, utan att även kvinnor och män ska inkvarteras avskilt från varandra. I direktivet förutsätts dessutom att utlänningar som söker internationellt skydd under förvaret hålls avskilt från vanliga fångar.

Grundlagsutskottet har i samband med förslaget till lagstiftning om verkställighet av fängelsestraff och häktning framhållit att varje frihetsberövat barn ska hållas åtskilt från vuxna, och ansett att hållandet åtskilt är godtagbart, om det inte anses vara till barnets bästa att inte göra detta (GrUU 20/2005 rd). Också enligt artikel 37 i barnrättskonventionen ska varje frihetsberövat barn hållas åtskilt från vuxna, om det inte anses vara till barnets bästa att inte göra detta.

I de föreslagna bestämmelserna förutsätts att personer av olika kön i regel inkvarteras skilt från varandra och att minderåriga utan vårdnadshavare inkvarteras skilt från fullvuxna utlänningar som tagits i förvar.

Skydd för personuppgifter

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för person-

uppgifter genom lag. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett det viktigt med tanke på skyddet för personuppgifter att det föreskrivs åtminstone om registreringens syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, de tillåtna användningsändamålen, inklusive om uppgifterna kan lämnas ut, förvaringstiden och rättssäkerheten för de registrerade. Utöver detta ska regleringen av dessa faktorer på lagnivå vara omfattande och detaljerade (t.ex. GrUU 54/2001 rd, GrUU 27/2006 rd och GrUU 38/2010 rd). Kravet på bestämmelser i lag gäller också möjligheten att överlåta uppgifter via en teknisk anslutning (GrUU 12/2002 rd). Det ska vara möjligt att registrera personuppgifter i de föreslagna registren. De föreslagna bestämmelserna ska således uppfylla kraven i 10 § i grundlagen.

Det föreslås i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsheter ett nytt 5 a kap., i vilket föreskrivs om registrering av uppgifter som gäller utlänningar som tagits i förvar. I den gällande lagen finns inte några motsvarande bestämmelser om register, utan det hänvisas till de bestämmelser i mottagningslagen som gäller register. I och med förslaget ska det i fortsättningen även på lagnivå göras skillnad mellan registret över mottagna klienter och klientregistret över utlänningar som tagits i förvar. När det gäller utlämnande av personuppgifter som ingår i registren iakttas personuppgiftslagen (523/1999) och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

De föreslagna bestämmelserna är detaljerade och exakta. I den föreslagna 32 d § föreskrivs om de uppgifter som får registreras om utlänningar som tagits i förvar. I lagen ska dessutom finnas bestämmelser om utplåning och förvaring av uppgifter, om rätten att få uppgifter och om utlämnande av uppgifter ur registren. De föreslagna bestämmelserna motsvarar de villkor som i grundlagen uppställts för reglering av denna typ.

Användning av maktmedel

Grundlagsutskottet har ansett att det måste finnas tillräckligt exakta bestämmelser i lag om rätten att använda maktmedel och maktmedelsredskap (GrUU 10/2006 rd, s. 4, GrUU 70/2002 rd, s. 5, GrUU 54/2001 rd, s.

5, GrUU 28/2001 rd, s. 4-5). Således måste det i lagen åtminstone finnas bestämmelser om vem som har rätt att använda maktmedel, i vilka situationer och under vilka förutsättningar maktmedel får användas. Det föreskrivs att kraven på proportionalitet ska iakttagas när maktmedel används och att det i strafflagen finns bestämmelser om excess i samband med användningen av maktmedel. Grundlagsutskottet har dessutom ansett att det är motiverat att i lagen föreskriva om vilka maktmedelsredskap som får användas eller att maktmedelsredskap inte får användas.

I 35 § föreskrivs om användningen av maktmedel. Det föreslås i den paragrafen närmare bestämmelser som gäller maktmedelsredskap och användningen av dem. I paragrafen ska noggrant anges de situationer där det är tillåtet att använda maktmedelsredskap. Det ska dessutom uttryckligen föreskrivas om de maktmedelsredskap som kan komma på fråga i ifrågavarande situationer. I bestämmelsen ska det preciseras att endast en sådan person i tjänsteförhållande till förvarsenheten som har fått utbildning i användningen av maktmedelsredskap har rätt att använda sådana. I den föreslagna paragrafen tas en informativ bestämmelse in om att bestämmelser som gäller excess i samband med användning av maktmedel finns i strafflagen.

Grundlagsutskottet har ansett att det är viktigt att rätt att använda maktmedel endast ges de personer som har fått utbildning i att använda dem och att det i utbildningen fästs uppmärksamhet vid de grundläggande fri- och rättigheterna som sådana faktorer som begränsar användningen av maktmedel. Grundlagsutskottet har betonat behovet av utbildning i situationer där befogenheterna innefattar rätt att använda maktmedelsredskap. Enligt 35 § 2 mom. i den föreslagna lagen utfärdas närmare bestämmelser om genomförandet av den utbildning som gäller

användningen av maktmedelsredskap genom förordning av inrikesministeriet.

Rättssäkerhet

Grundlagens 21 § innehåller en grundläggande bestämmelse om vars och ens rätt att få sin sak behandlad och avgjord av en domstol eller någon annan myndighet. Paragrafens 2 mom. gäller övriga dimensioner av en rättvis rättegång och god förvaltning.

Genom ändringen av 26 § i lagförslaget förbättras tillgodoseendet av den rättssäkerhet som det föreskrivs om i 21 § i grundlagen. Det föreslås att den formulering i vilken beslut som kan överklagas definieras i den gällande lagen ersätts med allmän besvärsmätt. De beslut som inte omfattas av besvärsmätten räknas upp i bestämmelsen separat. Bakom ändringen av denna bestämmelse finns grundlagsutskottets åsikt om att förteckningar gällande besvärsmätt inte kan fungera som ett slags indirekt förbud mot att söka ändring, utan det är i sista hand grundlagens 21 § 1 mom. som avgör om beslutet kan överklagas eller inte (GrUU 20/2005 rd). Ändringen av bestämmelsen förtydligar även vilka frågor som kan vara föremål för ändringssökande, vilket syftar till att förbättra rättssäkerheten för utlänningar som tagits i förvar.

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning enligt 72 § i grundlagen. Eftersom propositionen innehåller sådana omständigheter som är av betydelse med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna, anses det dock att det är önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande om propositionen inhämtas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av utlänningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 118–121, 122–125 och 128 §, av dem 121 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1214/2013 och 123 § sådan den lyder ändrad i lagarna 581/2005, 506/2013 och 1214/2013, samt
fogas till lagen nya 117 a, 123 a och 125 a § som följer:

7 kap.

118 §

Säkringsåtgärder*Anmälningsskyldighet*

117 a §

Allmänna förutsättningar för bestämmande av säkringsåtgärder

Säkringsåtgärder som avses i 118–122 § kan vidtas mot en utlänning, om det är nödvändigt

1) för att klarlägga förutsättningarna för hans eller hennes inresa eller vistelse i landet, eller

2) för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att han eller hon ska avlägsnas ur landet eller annars för att övervaka att utlänningen avlägsnar sig.

Säkringsåtgärden bestäms av den myndighet som bereder ett ärende som avses i 1 mom. eller av den myndighet som sköter verkställigheten. En utlänning som blir föremål för en säkringsåtgärd ska meddelas grunden för säkringsåtgärden.

Om inte något annat föreskrivs nedan gäller säkringsåtgärden tills förutsättningarna för inresa eller vistelse i landet har klarlagts, tills ett beslut som gäller avlägsnande ur landet har verkställts eller tills behandlingen av ärendet annars har avslutats. När säkringsåtgärden inte längre är nödvändig för att säkerställa beslutsfattandet eller verkställigheten, ska det omedelbart bestämmas att den ska upphöra.

En utlänning kan åläggas att regelbundet anmäla sig hos polisen eller gränskontrollmyndigheten eller på en förläggning.

Om en utlänning som har ålagts att anmäla sig på en förläggning inte fullgör sin anmälningsskyldighet, ska förläggningen omedelbart underrätta den myndighet som meddelat åläggandet om att utlänningen underlåtit att anmäla sig.

På en person som hör till den personal på förläggningen som övervakar att anmälningsskyldigheten fullgörs tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

119 §

Övriga skyldigheter

En utlänning kan åläggas att överlämna sitt resedokument och sin biljett till polisen eller gränskontrollmyndigheten eller att meddela polisen eller gränskontrollmyndigheten var han eller hon är anträffbar.

120 §

Ställande av säkerhet

En utlänning får åläggas att ställa en sådan säkerhet hos staten för sina kostnader för vistelse och återresa som myndigheten bestämmer.

Säkerheten ska frigöras eller återställas när den inte längre behövs för att klarlägga förutsättningarna för utlänningens inresa eller vistelse i landet eller för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att han eller hon ska avlägsnas ur landet. Annars ska säkerheten användas för att täcka utlänningens kostnader för vistelse eller återresa. Den del av säkerheten som inte används för kostnaderna ska omedelbart återställas.

121 §

Förutsättningar för tagande i förvar

Om de säkringsåtgärder som avses i 118–120 § inte är tillräckliga, får en utlänning utifrån en individuell bedömning tas i förvar, om

1) det med hänsyn till utlänningens personliga eller övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon kommer att hålla sig undan, avvika eller på något annat sätt avsevärt försvåra fattandet av beslut som gäller honom eller henne eller verkställigheten av beslut om avlägsnande av honom eller henne ur landet,

2) utlänningen behöver tas i förvar för att hans eller hennes identitet ska kunna utredas,

3) utlänningen har eller misstänks ha gjort sig skyldig till brott och behöver tas i förvar för att beredningen eller verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna säkerställas,

4) medan utlänningen har varit tagen i förvar har han eller hon lämnat in en ny ansökan om internationellt skydd närmast i syfte att fördröja eller störa verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning,

5) tagandet i förvar grundar sig på artikel 28 i rådets förordning om bestämmandet av den ansvariga staten, eller

6) det med hänsyn till utlänningens personliga och övriga förhållanden finns grundad

anledning att anta att han eller hon utgör ett sådant hot mot den nationella säkerheten som kräver att han eller hon tas i förvar.

Bestämmelser om förutsättningarna för tagande av barn i förvar finns i 122 §.

122 §

Tagande av barn i förvar

För att ett barn ska få tas i förvar måste

1) den förutsättning för tagande i förvar som avses i 121 § 1 mom. föreligga,

2) barnet ha hörts i enlighet med 6 § 2 mom. innan beslutet fattas, och

3) en tjänsteinnehavare som har yrkesmässig behörighet som socialarbetare enligt 3 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005) och som förordnats av det organ som ansvarar för socialvården ha getts tillfälle att bli hörd.

När det gäller ett barn som ska tas i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare krävs det dessutom att tagandet i förvar är nödvändigt för att upprätthålla familjebanden mellan barnet och dess vårdnadshavare.

Ett barn under 15 år som saknar vårdnadshavare får inte tas i förvar. Ett barn som fyllt 15 år och saknar vårdnadshavare och som söker internationellt skydd får inte tas i förvar förrän ett beslut om avlägsnande ur landet av barnet har blivit verkställbart.

Ett barn som saknar vårdnadshavare och som tagits i förvar ska frigges senast 72 timmar efter det att barnet togs i förvar. Av särskilda skäl kan tiden i förvar förlängas med högst 72 timmar.

123 §

Beslut om tagande i förvar

Beslut om tagande i förvar fattas inom polisen av en polisman som hör till befälet vid en polisnärhet, vid centralkriminalpolisen eller vid skyddspolisen och inom gränsbevakningsväsendet av en anhållningsberättigad tjänsteman eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad.

Den som har tagits i förvar eller hans eller hennes lagliga företrädare ska omedelbart

skriftligen på ett språk som han eller hon förstår eller skäligen kan antas förstå meddelas grunden för tagandet i förvar samt informeras om behandlingen av ärendet om tagande i förvar och om möjligheten att få rättshjälp.

123 a §

Placering av utlänningar som tagits i förvar

En utlänning som tagits i förvar ska så snart som möjligt placeras i en sådan förvarsenhet som avses i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002).

En tjänsteman som avses i 123 § 1 mom. kan fatta beslut om att en i förvar tagen utlänning undantagsvis ska placeras i polisens häkteslokaler, om

1) förvarsenheterna tillfälligt är fullsatta, eller

2) utlänningen tas i förvar långt från närmaste förvarsenhet, varvid han eller hon får hållas i förvar i polisens häkteslokaler i högst fyra dygn.

I situationer som avses i 2 mom. 2 punkten kan en utlänning i stället för i polisens häkteslokaler undantagsvis placeras i gränsbevakningsväsendets häkteslokaler, dock för högst 48 timmar.

Om den utlänning som tagits i förvar är ett barn ska han eller hon alltid placeras i en förvarsenhet.

En utlänning som tagits i förvar och som söker internationellt skydd ska normalt placeras i en förvarsenhet.

Bestämmelser om den lag som ska tillämpas på utlänningar som placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler finns i 1 § 3 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter.

124 §

Anmälan om förvar och domstolsbehandling

Den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar eller om placering undantagsvis enligt 123 a § 2 mom. ska utan dröjsmål och senast dagen efter tagandet i förvar anmäla saken till tingsrätten på den ort där utlän-

ningen hålls i förvar, eller i brådskande fall till någon annan tingsrätt enligt vad som föreskrivs närmare genom förordning av justitieministeriet. Anmälan kan göras per telefon eller elektroniskt. En anmälan som gjorts per telefon ska utan dröjsmål lämnas till tingsrätten i skriftlig form.

Ett ärende som gäller förvar eller placering undantagsvis enligt 123 a § 2 mom. 1 punkten ska utan dröjsmål och senast inom fyra dygn efter åtgärden tas upp i tingsrätten. I de fall som avses i 2 punkten i det momentet samt när det är fråga om ett ärende som gäller tagande av ett barn utan vårdnadshavare i förvar ska ärendet tas upp utan dröjsmål och senast ett dygn efter anmälan.

I ärenden som gäller tagande i förvar är tingsrätten domför med ordföranden ensam. Tingsrättens sammanträde kan även hållas vid en annan tidpunkt och på någon annan plats än vad som föreskrivs om tingsrättens sammanträde.

Vid beräkningen av de frister som avses i denna paragraf tillämpas inte 5 § i lagen om beräkning av laga tid (150/1930).

125 §

Förfarandet i tingsrätten

Den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar och om placering undantagsvis enligt 123 a § 2 och 3 mom. eller någon som förordnats av honom eller henne ska närvara vid behandlingen av ärendet i tingsrätten.

Vid behandlingen av ärendet ska tingsrätten föreläggas en utredning om förutsättningarna för tagande i förvar och för placering i undantagsfall av den utlänning som tagits i förvar. Den som hålls i förvar ska närvara vid tingsrättens sammanträde och han eller hon ska höras om förutsättningarna för tagandet i förvar och undantagsplaceringen.

Om tingsrätten anser att det är lämpligt, kan behandlingen av ett ärende som gäller tagande i förvar och undantagsplacering också äga rum utan att den som tagits i förvar eller den i 1 mom. avsedda tjänstemannen är närvarande i rättssalen, så att videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring anlitas och där de som deltar i behandlingen kan tala med och se varandra. Om

tingsrätten anser att det behövs ska den som hålls i förvar tas till tingsrätten.

Behandlingen av ärendet får skjutas upp endast av särskilda skäl. Utlänningen hålls i förvar till följande behandling av ärendet, om inte tingsrätten bestämmer något annat.

125 a §

Behandling i tingsrätten av ärenden som gäller tagande av barn i förvar

När tingsrätten behandlar ett ärende som gäller tagande av barn i förvar ska den myndighet som avses i 122 § 1 mom. 3 punkten ge tingsrätten ett skriftligt utlåtande i ärendet. Utlåtandet ska vara tillgängligt senast när tingsrätten tar upp ärendet i enlighet med 124 § 2 mom.

128 §

Ny behandling av ett ärende i tingsrätten

Har det inte beslutats att en utlänning som tagits i förvar ska frigges, ska tingsrätten på

förvaringsorten på eget initiativ ta upp ett ärende som gäller förvar eller placering undantagsvis enligt 123 a § 2 och 3 mom. till ny behandling. Ärendet ska tas upp senast två veckor efter varje beslut genom vilket tingsrätten har bestämt att den som tagits i förvar fortfarande ska hållas i förvar på placeringsstället i fråga.

Om tingsrätten anser att det är lämpligt får den nya behandlingen av ett ärende som gäller tagande i förvar och undantagsplacering äga rum med anlitande av i 125 § 3 mom. avsedd videokonferens eller annan teknisk dataöverföring. Om tingsrätten anser att det behövs, ska den som hålls i förvar dock tas till tingsrätten.

När tingsrätten på eget initiativ tar upp ett beslut som gäller tagande av ett barn med dess vårdnadshavare i förvar till ny behandling ska en socialarbetare ges tillfälle att avge utlåtande. Tingsrätten ska frige barnet, om det inte finns särskilda skäl att fortsätta hålla barnet i förvar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag**om ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) 33 §,
ändras 1–6, 7, 9–17, 20–26, 35 och 36 §,
 av dem 1 och 12 § sådana de lyder i lag 748/2011, 2 och 7 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1346/2009, 3 § sådan den lyder i lag 1346/2009, 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 850/2006, 23 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 887/2011, 24 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 976/2007 och 35 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 533/2003, samt
fogas till lagen nya 3 a, 3 b, 11 a–11 c, 20 a, 20 b, 22 a och 22 b § samt ett nytt 5 a kap. som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att ordna bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 och 122 § i utlänningslagen (301/2004) i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål.

På förvarsenheternas verksamhet tillämpas lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011).

På utlänningar som placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler tillämpas i första hand denna lag. Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) tillämpas dock till den del det är nödvändigt med beaktande av ordningen och säkerheten i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler.

2 §

Förvarsenhet

En förvarsenhet kan inrättas i anslutning till en förläggning som staten eller kommunen driver eller vara en självständig enhet som drivs av staten eller kommunen. En för-

varsenhet som kommunen driver kan inrättas genom att Migrationsverket och kommunen ingår ett avtal. Kommunen ska själv sköta förvarsenhetens verksamhet. De kostnader som kommunen orsakas av inrättandet och driften av förvarsenheten ersätts av statens medel.

Förvarsenheten omfattar nödvändiga lokaler för förvar av utlänningar som tagits i förvar samt i anslutning därtill områden för vistelse utomhus och gårdsområden.

3 §

Styrning och övervakning av förvarsenheter

För styrningen, planeringen och övervakningen av förvarsenheternas praktiska verksamhet svarar Migrationsverket.

3 a §

Förvarsenheternas ordningsregler

En förvarsenhet ska ha ordningsregler där närmare bestämmelser än sådana som utfärdats genom lag eller med stöd av lag kan meddelas när det gäller vistelse inom förvarsenhetens område, besök, innehav och användning av telefoner och annan kommunikations- och upptagningsutrustning, stödjande av verksamhetsförmågan, inkvartering och omsorg samt innehav av egendom.

Förvarsenheternas ordningsregler fastställs av Migrationsverket.

3 b §

I förvar tagna utlänningars uppförande

Utlänningar som tagits i förvar ska iaktta förvarsenhetens ordningsregler och de uppmaningar och befallningar som personalen på förvarsenheten ger inom ramen för sin befogenhet. Den som tagits i förvar får inte genom sitt uppförande orsaka fara eller störningar för förvarsenhetens personal, andra utlänningar som tagits i förvar eller någon annan.

4 §

Bemötande

Utlänningar som tagits i förvar ska bemötas rättvist och med aktning för deras människovärde. Deras rättigheter får inte med stöd av denna lag begränsas i större omfattning än vad syftet med förvaret och ett säkert förvar samt bevarandet av säkerhet och ordning ovillkorligen förutsätter.

Tjänstemännen vid förvarsenheten ska i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar upprätthålla ordningen och säkerheten i förvarsenheten.

5 §

Information om rättigheter och skyldigheter

En utlänning som tagits i förvar ska omedelbart informeras om de arrangemang som gäller förvaret, om sina rättigheter och skyldigheter samt om förvarsenhetens ordningsregler. Dessa uppgifter ska i den mån det är möjligt ges skriftligen på personens modersmål eller på ett språk som han eller hon skäligt kan antas förstå. Vid behov kan uppgifterna även ges muntligen.

Den som tagits i förvar bekräftar med sin underskrift att han eller hon har fått de uppgifter som avses i 1 mom. Om den som tagits i förvar vägrar bekräfta med sin underskrift att han eller hon fått uppgifterna, ska två

tjänstemän vid förvarsenheten intyga att uppgifterna har lämnats.

När det kan konstateras att den som tagits i förvar eventuellt vill lämna in en ansökan om internationellt skydd ska han eller hon ges information om möjligheten att lämna in en sådan ansökan. På förvarsenheten ska tolkning ordnas, om det är nödvändigt för att göra det lättare att få tillträde till asylförfarande.

6 §

Besök och rätt till kontakter

En utlänning som tagits i förvar har rätt att ta emot besök och hålla kontakt med sin mottagare i Finland, en nära anhörig eller någon annan närstående person, den diplomatiska beskickningen eller konsulatet för sitt hemland, den myndighet som övervakar förvarsenhetens verksamhet, minoritetsombudsmannen, ett allmänt rättsbiträde, den advokat eller någon annan som har avlagt någon annan högre högskoleexamen i juridik än en examen i internationell och komparativ rätt och som är utlänningens ombud, de organ som övervakar de mänskliga rättigheterna och Förenta nationernas flyktingkommisariat eller en representant för kommisariatet samt en allmännyttig förening som yrkesmässigt ger personer som söker internationellt skydd, flyktingar och andra utlänningar rättslig hjälp och rådgivning.

Besök ska ordnas i rum som förvarsenheten anvisar. Bestämmelser om övervakning och begränsning av besök finns i 15 §.

7 §

Användning av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning

En utlänning som tagits i förvar har rätt att använda telefon och sådan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning som han eller hon innehar.

Förutsättningen för att telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning ska få användas är att de inte föranleder fara eller störningar för förvarsenhetens verksamhet eller äventyrar säkerheten för dem som tagits i förvar eller för andra.

För användningen av förvarsenhetens telefon kan det tas ut en avgift som motsvarar högst kostnaderna för användningen. Den som tagits i förvar ska oberoende av om han eller hon har betalningsförmåga ges tillfälle att per telefon eller med någon annan elektronisk kommunikationsutrustning kontakta dem som avses i 6 § 1 mom. Som villkor för användning av telefon kan ställas att den som tagits i förvar meddelar vem han eller hon har för avsikt att kontakta.

Bestämmelser om begränsning av användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning finns i 17 §.

9 §

Placering i polisens häkteslokaler

En utlänning som tagits i förvar och som fyllt 18 år kan på begäran av förvarsenhetens direktör undantagsvis placeras i polisens häkteslokaler, om fara som avses i 8 § 1 mom. 1 eller 2 punkten inte kan avvärijas genom separat förvar.

En 18 år fylld utlänning som tagits i förvar kan på begäran av förvarsenhetens direktör undantagsvis placeras i polisens häkteslokaler redan innan han eller hon anländer till förvarsenheten, om det finns grundad anledning att bedöma att utlänningen orsakar fara för eget eller andras liv eller hälsa eller orsakar allvarlig fara för förvarsenhetens ordning eller säkerhet.

Den som tagits i förvar i polisens häkteslokaler får inte hållas där i förvar längre än vad som är nödvändigt. Förvarsenhetens direktör ska på det sätt som föreskrivs i 8 § 2 mom. pröva behovet av att placera en utlänning i polisens häkteslokaler. Om den utlänning som tagits i förvar på begäran av förvarsenhetens direktör har placerats i polisens häkteslokaler redan före sin ankomst till förvarsenheten, ska det hot mot säkerheten som utlänningen utgör bedömas så snabbt som möjligt.

10 §

Beslut om separat förvar och om placering i polisens häkteslokaler

Beslut om separat förvar av en i förvar tagen utlänning enligt 8 § 1 mom. 1 och 2 punkten fattas av direktören för förvarsenheten. En anmälan om beslutet ska göras till tingsrätten med iakttagande av vad som i 124 § 1 mom. i utlänningslagen föreskrivs om anmälan om förvar. Vid fortsatt separat förvar ska anmälan göras med minst två veckors mellanrum.

Beslut om separat förvar enligt 8 § 1 mom. 3 punkten och om placering i polisens häkteslokaler enligt 9 § av den som tagits i förvar fattas av en polisman som hör till polisbefälet. En anmälan om beslutet ska göras till tingsrätten så som föreskrivs i 1 mom.

På behandling i tingsrätten av ett ärende som gäller separat förvar eller placering i polisens häkteslokaler tillämpas i övrigt vad som i utlänningslagen föreskrivs om behandlingen av ärenden som gäller tagande i förvar och fortsatt förvar.

Om någon hålls i separat förvar eller placeras i polisens lokaler på grund av att han eller hon är till fara för sitt eget liv eller sin hälsa, ska i saken först rådgöras med en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

11 §

Inkvartering och vård

För en utlänning som tagits i förvar ordnas i förvarsenheten inkvartering, fullt uppehälle, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven.

Vid ordnandet av vården av minderåriga eller offer för tortyr, våldtäkt, annat fysiskt eller sexuellt våld eller personer som annars är i en sämre ställning beaktas de särskilda behov som föranleds av deras livssituation samt säkerställs regelbunden uppföljning av deras situation och tillräckliga stödåtgärder.

Familjemedlemmar erbjuds möjlighet till gemensam inkvartering och för dem ordnas separata inkvarteringsrum som garanterar ett tillräckligt privatliv. Personer av olika kön ska inkvarteras separat, om det inte är fråga om familjemedlemmar som vill bli inkvarterade.

rade tillsammans. En minderårig som saknar vårdnadshavare ska inkvarteras separat från fullvuxna som tagits i förvar.

En utlänning som tagits i förvar ges möjlighet att köpa sådana nyttigheter som behövs i det dagliga livet och som inte faller inom tillämpningsområdet för 1 mom. och därmed inte ges utan betalning.

11 a §

Innehav av egendom

En utlänning som tagits i förvar får på förvarsenheten inneha en skälig mängd personlig egendom, som inte är förbjuden enligt 22 b § 1 mom., med beaktande av förvarsenhetens inkvarteringsrum och verksamhetens karaktär.

I samband med besök kan den som tagits i förvar ges tillstånd att ta emot en skälig mängd sådana föremål eller ämnen som det enligt 22 b § 1 mom. inte är förbjudet att inneha. De föremål och ämnen som besökaren har med sig ska kontrolleras innan de överläts till den som tagits i förvar.

Rätten för en utlänning som förvaras separat i en förvarsenhet med stöd av 8 § att i isoleringsutrymmena inneha sådan privat egendom som annars är tillåten i denna lag kan begränsas, om innehavet av egendomen kan orsaka fara för personens egen eller andras säkerhet eller allvarlig fara för förvarsenhetens ordning eller säkerhet.

11 b §

Egendomsförteckning

En eigendomsförteckning ska upprättas över den egendom som innehas av en i förvar tagen utlänning som tagits emot på en förvarsenhet. I eigendomsförteckningen antecknas inte egendom av ringa värde, om inte den som tagits i förvar särskilt begär det.

Den utlänning som tagits i förvar och ett närvarande vittne ska underteckna eigendomsförteckningen. Om den som tagits i förvar vägrar underteckna förteckningen, ska två tjänstemän vid förvarsenheten intyga att förteckningen är korrekt.

En anteckning ska göras i eigendomsförteckningen över sådan i eigendomsförteckningen antecknad egendom som överläts i den i förvar tagna utlänningens besittning. Den som tagits i förvar ska på begäran ges en kopia av eigendomsförteckningen.

11 c §

Lagring och återlämnande av egendom

Förvarsenheten ska lagra den egendom som överskrider den skäliga mängd som avses i 11 a § 1 mom. för den tid utlänningen hålls i förvar, om det med beaktande av förvarsenhetens förvaringsutrymmen är möjligt. De lagrade sakerna ska återlämnas till den i förvar tagna utlänningen när han eller hon lämnar förvarsenheten.

Om egendomen inte kan lagras, ska den återlämnas eller på bekostnad av den som tagits i förvar skickas till en av honom eller henne angiven plats. Saker som förfars får förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelser om förstöring av alkoholdrycker eller andra alkoholhaltiga ämnen finns i 60 § i alkohollagen (1143/1994). Bestämmelser om bortförande av narkotika för förstöring finns i 28 § i narkotikalagen (373/2008).

Om den utlänning som tagits i förvar lämnar kvar egendom i förvarsenheten när han eller hon lämnar enheten, kan egendomen på utlänningens bekostnad skickas till en av honom eller henne angiven plats. Sådan egendom av mer än ringa värde som övergetts eller lämnats kvar i förvarsenheten av den utlänning som tagits i förvar ska förvaras i enheten i tre månader varefter den övergår i förvarsenhetens ägo.

12 §

Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd

En utlänning får brukspenning, om han eller hon inte har egna tillgångar till sitt förfogande och inte kan få dispositionsmedel på något annat sätt. Närmare bestämmelser om

brukspenningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

En utlänning kan undantagsvis beviljas kompletterande mottagningspenning med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd, eller utkomststöd med iakttagande av vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd beviljas av den förläggning som förvarsenheten finns i samband med.

13 §

Hälso- och sjukvård

En utlänning som tagits i förvar har rätt till nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster.

Beslut om medicinering, innehav av läkemedel, vård, undersökning och annan hälso- och sjukvård som gäller en utlänning som tagits i förvar fattas av en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som förvarsenheten tillhandahåller.

Om en utlänning som tagits i förvar inte kan vårdas eller undersökas på behörigt sätt i förvarsenheten, ska han eller hon skickas under tillräcklig övervakning för vård eller undersökning utanför förvarsenheten.

För övervakningen av en i förvar tagen utlänning medan vård eller undersökning pågår svarar polisen på den ort där vården eller undersökningen sker. En tjänsteinnehavare vid förvarsenheten svarar dock för övervakningen tills polisen kan åta sig den.

14 §

Stödjande av funktionsförmågan

För en utlänning som tagits i förvar ordnas sådan verksamhet för stödjande av livskompetensen som är förenlig med förhållandena i förvarsenheten samt möjlighet att följa medier och använda bibliotekstjänster. För ett barn som tagits i förvar ordnas fritidssysselsättning som lämpar sig för barnets ålder och förhållandena i förvarsenheten.

Utomstående personer och sammanslutningar kan beviljas tillstånd att ordna rekreations- och studieverksamhet i förvarsenheten.

En utlänning som tagits i förvar ska beredas möjlighet att vistas utomhus minst en timme per dag.

En plats som lämpar sig för stillhet ska avdelas i förvarsenheten.

15 §

Övervakning och begränsning av besök

Som villkor för att komma in på förvarsenheten kan ställas att säkerhetskontroll utförs och legitimation uppvisas. Om någon annan än en privatperson som besöker en i förvar tagen utlänning motsätter sig säkerhetskontroll, kan detta leda till att mötet ordnas övervakat eller under särskilt övervakade förhållanden, varvid en person som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter eller som bistår vid dem får närvara vid mötet. Vid besök som ordnas under särskilt övervakade förhållanden får den utlänning som tagits i förvar och besökaren inte ha fysisk kontakt.

De kontakter som avses i 6 § 1 mom. får övervakas eller begränsas med stöd av bestämmelserna i 3 och 4 mom. endast om en person i egenskap av privatperson besöker den utlänning som tagits i förvar.

Som villkor för att besökare ska få tillträde till förvarsenheten kan ställas att de ska lämna sina ytterkläder och saker som de har medfört i förvar i förvarsenheten under besöket på det sätt som bestäms av förvarsenheten.

Besök kan vägras, om

1) besökaren inte tillförlitligt kan styrka sin identitet eller vägrar underkasta sig säkerhetskontroll,

2) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför sådan fara som inte kan avvärijas genom övervakning för säkerheten eller ordningen vid förvarsenheten eller för säkerheten för den utlänning som tagits i förvar eller för någon annan person,

3) ett besök av grundad anledning kan misstänkas äventyra utredandet av förutsätt-

ningarna för inresa eller vistelse i landet eller av den i förvar tagna utlännings identitet,

4) det finns grundad anledning att anta att besöket innebär medverkan till brott, eller

5) utlännings förvaras separat med stöd av 8 §.

I fall som avses i 4 mom. kan besök dock ordnas övervakat eller under särskilt övervakade förhållanden genom beslut av förvarsenhetens direktör, om det anses att det är skäligt att ordna besöket.

16 §

Brevväxling och försändelser

Om det finns grundad anledning att misstänka att ett brev, en postförsändelse eller någon annan försändelse till en utlännings som tagits i förvar innehåller sådana förbjudna föremål eller ämnen som avses i 22 b § 1 mom., kan en tjänsteman vid förvarsenheten be mottagaren öppna försändelsen i närvaro av personal vid förvarsenheten. Om en utlännings som tagits i förvar vägrar öppna en brev- eller postförsändelse eller någon annan försändelse, kan försändelsen granskas med hjälp av genomlysning eller genom att öppnas. Försändelsen får dock inte läsas. Granskning och öppnande ska ske i närvaro av ett vittne.

17 §

Begränsning av användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning

Användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning kan begränsas, om användningen föranleder oskäliga olägenheter för förvarsenhetens verksamhet eller för någon annan myndighetsverksamhet.

Användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning kan förbjudas, om det finns grundad anledning att misstänka att användningen av telefon äventyrar utredandet av utlännings förutsättningar för inresa eller vistelse i landet eller av utlännings identitet eller om det finns grundad anledning att anta att an-

vändningen av telefon innebär medverkan till brott.

Fotografering samt upptagning av rörliga bilder och ljud på förvarsenheten är förbjudet. Förvarsenhetens direktör kan dock ge tillstånd till fotografering eller upptagning av rörliga bilder och ljud. Innehav av utrustning som lämpar sig för fotografering eller upptagning av rörliga bilder eller ljud kan förbjudas eller användningen av sådan utrustning begränsas.

20 §

Övervakning

Utläningar som tagits i förvar och förvarsenhetens lokaler ska övervakas på det sätt som krävs på grund av syftet med förvaret, ordningen i förvarsenheten, ett säkert förvar, kvarhållande samt säkerheten för utläningar och andra personer.

En person som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter vid enheten får gå in i inkvarteringsrummen för att övervaka dem. Om garanterandet av säkerheten för utläningar eller andra personer eller upprätthållandet av ordningen och säkerheten vid förvarsenheten ovillkorligen förutsätter det, får en person som sköter styrnings- eller övervakningsuppgifter vid enheten kontrollera de föremål och ämnen som finns i inkvarteringsrummen på det sätt som föreskrivs i 21 § 2 mom.

Övervakningen ska ordnas så att den inte kränker skyddet för den i förvar tagna utlännings eller andra personers privatliv eller medför onödigt olägenhet för dem.

För övervakningen vid förvarsenheten svarar enhetens direktör och de personer som sköter styrnings- eller övervakningsuppgifter.

20 a §

Teknisk övervakning

Förvarsenhetens lokaler kan övervakas med teknisk utrustning. Enhetens inkvarteringsrum och sanitetsutrymmen samt gästrum får emellertid inte övervakas genom upptagning av bild eller ljud.

Teknisk övervakning används för att garantera syftet med förvaret, ordningen i förvarsenheten, ett säkert förvar samt säkerheten för utlännningar som tagits i förvar och andra personer.

Den som är föremål för teknisk övervakning ska utan dröjsmål underrättas om övervakningen.

20 b §

Övervakningsupptagningar

Bilder, ljud och annan information som fås i samband med teknisk övervakning får tas upp för att trygga en behörig behandling av utlännningar som tagits i förvar.

Upptagningen får användas för att utreda huruvida behandlingen av dem som tagits i förvar är korrekt, för de behov som uppstår i samband med övervakningen i allmänhet samt för att utreda brott som misstänks ha begåtts i förvarsenheten.

Upptagningar som uppkommer vid teknisk övervakning ska utplånas när de inte längre behövs och senast inom tre år från det att den utlännning som förekommer på upptagningen har lämnat förvarsenheten.

21 §

Säkerhetskontroll

Vid förvarsenheten kan det utföras säkerhetskontroller i syfte att sörja för säkerheten och trygga ordningen eller skydda egendom samt i andra fall där det finns grundad anledning att misstänka att en utlännning som tagits i förvar innehåller ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 22 b § 1 mom.

Vid en säkerhetskontroll kan en i förvar tagen utlännning som anländer till eller vistats i förvarsenheten samt de föremål och ämnen han eller hon medför kontrolleras med metalldetektor eller någon annan teknisk anordning, genom att med händerna känna utanpå kläderna samt även genom att på något annat sätt gå igenom den medhavda egendomen i syfte att säkerställa att personen inte har med sig förbjudna föremål eller ämnen som avses i 22 b § 1 mom. När säkerhetskontroll utförs genom att känna utanpå kläderna med hän-

derna ska den som utför kontrollen vara av samma kön som den som kontrolleras.

Förutom utlännningar som tagits i förvar kan andra som anländer till eller vistas i förvarsenheten kontrolleras på det sätt som i 2 mom. föreskrivs om kontroll av en i förvar tagen utlännning. Om en person motsätter sig säkerhetskontroll, ska bestämmelserna i 15 § iakttagas.

Säkerhetskontroller ska utföras så att de varken medför onödig olägenhet för den som kontrolleras eller skadar egendom.

22 §

Kroppsvsitation

Om en utlännning som tagits i förvar misstänks för innehav av sådana förbjudna föremål eller ämnen som avses i 22 b § 1 mom., kan han eller hon kroppsvisiteras.

Kroppsvsitation omfattar undersökning av vad personen har i sina kläder eller annars bär på sig.

Kroppsvsitation ska förrättas finkänsligt och i närvaro av ett vittne. Kroppsvsitation får inte förrättas av och vid den får inte närvara en person av annat kön, om han eller hon inte är läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

22 a §

Specialgranskning

I en förvarsenhet kan specialgranskning utföras, om det behövs för att trygga säkerheten för de utlännningar som tagits i förvar och för andra personer eller för att avvärja ett allvarligt hot mot ordningen vid förvarsenheten. Specialgranskningen kan utföras av förvarsenhetens personal, eller på begäran från förvarsenhetens direktör, av polisen, tullen eller gränsbevakningsväsendet tillsammans med förvarsenhetens personal.

Granskningen kan omfatta förvarsenhetens lokaler och utrymmen samt det lösöre, de föremål och de ämnen som finns. När en specialgranskning utförs vid en förvarsenhet får samtliga som befinner sig i det rum som ska granskas säkerhetskontrolleras eller kroppsvisiteras. De som ska kontrolleras eller visi-

teras får isoleras i sina rum för den tid kontrollen eller kroppsvisitationen pågår.

Vid en specialgranskning får även en skoldhund användas.

22 b §

Förbjudna föremål och ämnen

I en förvarsenhet får inte sådana föremål eller ämnen innehas

- 1) som kan medföra fara för någons säkerhet eller för ordningen vid förvarsenheten,
- 2) som särskilt lämpar sig för att skada egendom,
- 3) vars innehav i övrigt enligt lag är förbjudet,
- 4) som består av alkohol, av något annat berusningsmedel eller av dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen (39/1889), eller som är avsett att utnyttjas vid användning av narkotika, eller
- 5) som är en läkemedelssubstans, om inte en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården vid förvarsenheten har gett tillstånd till innehav av läkemedelssubstansen.

Om förvarsenhetens personal inte med rimlig möda kan reda ut om det inuti föremål eller ett ämne finns förbjudna föremål eller ämnen, kan föremålet eller ämnet fråntas innehavaren i samband med en säkerhetskontroll. Ett sådant föremål eller ämne behöver inte heller tas emot för att överlämnas till en utlänning som tagits i förvar.

För kontrollen av annars tillåtna föremål med tanke på förbjudna föremål eller ämnen som ett föremål eventuellt innehåller kan utomstående anlitas på den i förvar tagna utlänningens bekostnad, förutsatt att detta arrangemang inte kräver oskäligt besvär av förvarsenhetens personal.

23 §

Fråntagande, lagring och återlämnande av förbjudna föremål eller ämnen

Förbjudna föremål och ämnen som avses i 22 b § 1 mom. ska tas ifrån den som kontrolleras eller visiteras. De ska lagras under den tid utlänningen i fråga hålls i förvar och återlämnas till honom eller henne vid frigivning

det, om det inte någon annanstans i lag föreskrivs något annat om återlämnande, överlättande eller förstörande av egendomen.

Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren vid frigivningen, ska det överlämnas till polisen för att antingen återlämnas till den i förvar tagna utlänningen eller för åtgärder enligt 2 kap. 15 § i polislagen (872/2011).

Ett föremål eller ämne som fråntagits en person som besöker förvarsenheten återlämnas till den personen när han eller hon lämnar förvarsenheten, om det inte någon annanstans i lag föreskrivs något annat om återlämnande, överlättande eller förstörande av egendomen.

24 §

Registrering av åtgärder

I förvarsenheten ska ett protokoll upprättas över

- 1) förbud mot besök enligt 15 §,
- 2) granskning och öppnande av brev- och postförsändelser eller andra försändelser enligt 16 §,
- 3) förbud mot användning av telefon eller annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning enligt 17 §,
- 4) granskning av föremål och ämnen som utförs i samband med övervakning av inkvarteringsrum enligt 20 §,
- 5) säkerhetskontroll enligt 21 § när den utförs i andra fall än i samband med ankomst eller återkomst till förvarsenheten eller i samband med ett oövervakat besök,
- 6) kroppsvisitation enligt 22 §,
- 7) specialgranskning enligt 22 a §,
- 8) fråntagande av ett förbjudet föremål eller ämne enligt 23 §,
- 9) användning av maktmedel och maktmedelsredskap enligt 35 §.

Protokoll som upprättas över åtgärder som avses i 1 mom. ska undertecknas av den som vidtagit åtgärden och av den person som närvarit som vittne. På ett protokoll som upprättas över saker och föremål som tagits ifrån en i förvar tagen utlänning ska också utlänningens underskrift begäras.

Närmare bestämmelser om protokollförelsen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

25 §

Beslutanderätt i fråga om begränsningar och visitationer

Direktören för förvarsenheten eller på direktörens förordnande en tjänsteman eller tjänsteinnehavare som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter fattar beslut om

- 1) innehav av egendom enligt 11 a §,
- 2) förbud mot och övervakning av besök enligt 15 § 3 mom. och 15 § 4 mom. 1, 2 och 5 punkten,
- 3) granskning och öppnande av brev- och postförsändelser eller andra försändelser enligt 16 §,
- 4) granskning av föremål och ämnen som utförs i samband med övervakning av inkvarteringsrum enligt 20 §,
- 5) säkerhetskontroll enligt 21 §,
- 6) kroppsvisitation enligt 22 §,
- 7) specialgranskning enligt 22 a §,
- 8) fråntagande av ett förbjudet föremål eller ämne enligt 23 §.

Om ärendet är brådskande, får ett beslut som avses i 1 mom. även fattas av någon annan tjänsteman eller tjänsteinnehavare vid förvarsenheten.

Beslut om åtgärder som avses i 15 § 1 mom. och 15 § 4 mom. 3 och 4 punkten samt 17 och 18 § och om det tillstånd att avlägsna sig som avses i 19 § fattas av en polisman som hör till polisbefälet.

Direktören för förvarsenheten eller någon annan i 1 eller 2 mom. avsedd tjänsteman eller tjänsteinnehavare ska verkställa beslut som avses i 3 mom.

26 §

Ändringssökande

Den som är missnöjd med ett beslut som avses i denna lag får söka ändring i beslutet genom besvär hos tingsrätten.

När ett beslut fattas i ett ärende som avses i denna lag ska parten samtidigt ges en skrift-

lig besvärсанvisning. I besvärсанvisningen ska anges vilken domstol besvär i ärendet kan anföras hos och den frist inom vilken besvär ska anföras samt i övrigt redogöras för vad som ska iakttas när besvär anföras.

Ändring får emellertid inte sökas genom besvär i ett sådant med stöd av denna lag meddelat beslut som gäller

- 1) separat förvar enligt 8 §,
- 2) placering i polisens häkteslokaler enligt 9 §,
- 3) granskning av försändelser enligt 16 §,
- 4) granskning av föremål och ämnen som utförs i samband med övervakning av inkvarteringsrummen enligt 20 §,
- 5) säkerhetskontroll enligt 21 §,
- 6) kroppsvisitation enligt 22 §,
- 7) specialgranskning enligt 22 a §.

Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som gäller mottagningspenning eller utkomststöd finns i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och lagen om utkomststöd.

5 a kap.

Register

32 a §

Klientregistret över utlänningar som tagits i förvar och förvarsenhetens besökarregister

Klientregistret över utlänningar som tagits i förvar är ett personregister som förs över utlänningar som tagits i förvar och som består av ett riksomfattande delregister och förvarsenheternas delregister.

Förvarsenhetens besökarregister är ett personregister som förs över personer som besöker utlänningar som tagits i förvar och över andra personer som besöker förvarsenheten.

32 b §

Registrans användningsändamål

Det riksomfattande delregister som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar förs för styrning, planering och uppföljning av den praktiska verksamheten vid förvarsenheterna. Förvarsenheternas delre-

gister förs för utarbetande av handlingar som används vid ordnande, planering, genomförande och uppföljning av tagandet i förvar av utlänningar som tagits i förvar samt för förvaring av dessa handlingar och annat material som gäller tagande i förvar och statistikföring.

Förvarsenhetens besökarregister förs för att upprätthålla ordningen och säkerheten vid förvarsenheten.

32 c §

Registeransvariga

Migrationsverket är registeransvarig för det riksomfattande delregister som avses i 32 a § 1 mom.

Förvarsenheten är registeransvarig för sitt eget i 32 a § 1 mom. avsedda delregister och för förvarsenhetens besökarregister.

32 d §

Uppgifter som förs in i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar

I klientregistret över utlänningar som tagits i förvar får föras in ärende- och klientnummer som förvarsenheten och Migrationsverket gett samt uppgifter om den i förvar tagna utlänningens namn, kön, födelseort och födelsedatum, personbeteckning och utländskt personnummer eller någon annan utländsk beteckning för identifiering av personen, medborgarskap, språkkunskaper, civilstånd och familjeförhållanden samt uppgifter om när utlänningen har placerats i förvarsenheten och när han eller hon har lämnat den.

I förvarsenheternas delregister, som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar, får dessutom föras in tillräckligt omfattande uppgifter som behövs för tryggnad av en korrekt behandling av utlänningar som tagits i förvar samt för ordnandet, planeringen, genomförandet och uppföljningen av tagandet i förvar. Dessa uppgifter kan gälla hälsotillståndet för den som tagits i förvar, innehav och användning av telefon och annan kommunikationsutrustning samt kontroller och begränsningar.

Till de klienthandlingar som ska föras in i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar hör klientuppgifter och handlingar som hänför sig till ordnandet av tagandet i förvar samt andra uppgifter och handlingar som uppkommit i samband med ordnandet av tagandet i förvar eller som fås på annat håll.

32 e §

Uppgifter som ska föras in i förvarsenhetens besökarregister

I förvarsenhetens besökarregister får följande uppgifter föras in om personer som besöker en utlänning som tagits i förvar och om andra personer som besöker förvarsenheten:

- 1) namn samt typ av identitetshandling som använts för att styrka identiteten samt identitetshandlingens nummer,
- 2) vem personen kommer för att träffa,
- 3) tidpunkt och plats för mötet eller besöket,
- 4) övriga uppgifter som gäller mötet eller besöket.

32 f §

Utlämnande av registeruppgifter

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och personuppgiftslagen (523/1999) får ur de register som avses i detta kapitel trots sekretessbestämmelserna lämnas ut sådana uppgifter till Migrationsverket, förläggningar och flyktingslussar, polisen, gränskontrollmyndigheten och förvarsenheterna som de behöver vid skötseln av uppgifter som gäller tagande i förvar av utlänningar, utlänningars vistelse i Finland och avlägsnande ur landet, mottagande av personer som söker internationellt skydd och får tillfälligt skydd eller hjälp till offer för människohandel.

Uppgifter får lämnas ut även i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning. Innan uppgifter lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning ska den som begär uppgifterna visa att de skyddas på det sätt

som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

32 g §

Rätt att få uppgifter ur register

Trots sekretessbestämmelserna har de registeransvariga som nämns i 32 c § i denna lag rätt att från Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten och försvarsenheten samt från förläggningen och flyktingslussen få sådan information för klientregistret över utlänningar som tagits i förvar som är nödvändig för utförande av de uppgifter som föreskrivs för dem i lag.

Uppgifterna kan, i enlighet med vad som avtalas med den registeransvariga, lämnas ut även i maskinläsbar form eller med hjälp av teknisk anslutning sedan det har utretts att uppgifterna skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

32 h §

Utplåning av uppgifter ur registren och lagring av uppgifter

Uppgifterna om en registrerad i register som avses i detta kapitel gallras ur registren när uppgifterna inte längre behövs och senast fem år efter det att den sista uppgiften om den registrerade har införts.

I fråga om varaktig lagring av register som avses i detta kapitel och av de uppgifter som ingår i dem bestämmer arkivverket med stöd av 8 § 3 mom. i arkivlagen (831/1994). Bestämmelser om förvaring av handlingar i övrigt finns i 8 § 2 mom. i arkivlagen.

35 §

Användning av maktmedel och maktmedelsredskap

Direktören för försvarsenheten och personer i tjänsteförhållande till försvarsenheten har

vid skötseln av sina uppgifter vid försvarsenheten eller vid skötseln av den övervakningsuppgift som avses i 13 § 4 mom. rätt att använda maktmedel

1) för att utföra säkerhetskontroll enligt 21 § av en utlänning som tagits i förvar,

2) för att förrätta kroppsvisitation enligt 22 § av en utlänning som tagits i förvar,

3) för att kvarhålla en utlänning som tagits i förvar,

4) för att ta ifrån en utlänning som tagits i förvar förbjudna föremål och ämnen som avses i 22 b §,

5) för att förhindra utomståendes inträde i försvarsenheten och för att avlägsna utomstående från försvarsenheten,

6) för att förhindra en gärning eller situation som äventyrar säkerheten för försvarsenheten, försvarsenhetens personal, utlänningar som tagits i förvar eller andra personer som vistas i försvarsenheten, samt

7) för att trygga separat förvar som avses i 8 §.

Användning av maktmedelsredskap är förbjuden i situationer som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. En person i tjänsteförhållande till försvarsenheten som har fått utbildning i användningen av maktmedelsredskap har rätt att i situationer som avses i 1 mom. 3–7 punkten använda maktmedelsredskap som han eller hon har fått individuell utbildning i att använda. Sådana maktmedelsredskap är gasspray, handbojor, batonger med en längd på högst 70 centimeter och teleskopbatonger. Användning av maktmedelsredskap förutsätter utbildning. Närmare bestämmelser om genomförandet av den utbildning som gäller användningen av maktmedelsredskap utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Maktmedlen ska vara nödvändiga och försvarliga med tanke på omständigheterna. Vid bedömningen av huruvida maktmedel ska användas ska hänsyn tas till hur viktigt och brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som är av betydelse för en helhetsbedömning av situationen.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

36 §

Förvarsenhetens personal

Direktören för förvarsenheten och den personal som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter ska stå i tjänsteförhållande till förvarsenheten. Direktören för en förvarsenhet förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver. Direktören för den förläggning till vilken för-

varsenheten är knuten kan också vara direktör för förvarsenheten. För styrnings- och övervakningsuppgifter krävs lämplig utbildning och arbetserfarenhet inom området samt skäliga kunskaper i engelska eller i något annat främmande språk.

Direktören för förvarsenheten får delegera befogenheter som han eller hon har enligt denna lag till någon annan av honom eller henne förordnad tjänsteman i förmansställning vid förvarsenheten.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 25 september 2014

Statsminister

ALEXANDER STUBB

Inrikesminister *Päivi Räsänen*

1.

Lag**om ändring av utlänningslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 118–121, 122–125 och 128 §, av dem 121 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1214/2013 och 123 § sådan den lyder ändrad i lagarna 581/2005, 506/2013 och 1214/2013, samt
fogas till lagen nya 117 a, 123 a och 125 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

Säkringsåtgärder

117 a §

Allmänna förutsättningar för bestämmande av säkringsåtgärder

Säkringsåtgärder som avses i 118–122 § kan vidtas mot en utlänning, om det är nödvändigt

1) *för att klarlägga förutsättningarna för hans eller hennes inresa eller vistelse i landet, eller*

2) *för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att han eller hon ska avlägsnas ur landet eller annars för att övervaka att utlänningen avlägsnar sig.*

Säkringsåtgärden bestäms av den myndighet som bereder ett ärende som avses i 1 mom. eller av den myndighet som sköter verkställigheten. En utlänning som blir föremål för en säkringsåtgärd ska meddelas grunden för säkringsåtgärden.

Om inte något annat föreskrivs nedan gäller säkringsåtgärden tills förutsättningarna för inresa eller vistelse i landet har klarlagts, tills ett beslut som gäller avlägsnande ur landet har verkställts eller tills behandlingen av ärendet annars har avslutats. När säkringsåtgärden inte längre är nödvändig för att säkerställa beslutsfattandet eller verkställigheten, ska det omedelbart bestämmas att den ska upphöra.

118 §

Anmälningsskyldighet

En utlänning kan åläggas att regelbundet anmäla sig hos polisen eller gränskontrollmyndigheten, om det är nödvändigt

1) för att klarlägga förutsättningarna för hans eller hennes inresa, eller

2) för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att han eller hon skall avlägsnas ur landet eller annars för att övervaka att utlänningen avlägsnar sig.

Anmälningsskyldighet påförs av den myndighet som bereder ett ärende som avses i 1 mom. eller av den myndighet som sköter verkställigheten. Grunderna för anmälningsskyldigheten skall uppges för den anmälningsskyldige.

Anmälningsskyldigheten gäller tills förutsättningarna för inresa har klarlagts, tills ett beslut som gäller avlägsnande ur landet har verkställts eller tills behandlingen av ärendet annars har avslutats. Det skall dock omedelbart bestämmas att anmälningsskyldigheten upphör, när skyldigheten inte längre är nödvändig för att säkerställa beslutsfattandet eller verkställigheten.

119 §

Övriga skyldigheter

På de villkor som anges i 118 § 1 mom. får det bestämmas att utlänningen skall överlämna sitt resedokument och sin biljett till polisen eller gränskontrollmyndigheten eller meddela polisen eller gränskontrollmyndigheten var han eller hon är anträffbar.

Beslut i ärendet fattas av den myndighet som avses i 118 § 2 mom. Grunden för beslutet skall uppges för utlänningen.

120 §

Ställande av säkerhet

I stället för att påföras de skyldigheter som

118 §

Anmälningsskyldighet

En utlänning kan åläggas att regelbundet anmäla sig hos polisen eller gränskontrollmyndigheten *eller på en förläggning.*

Om en utlänning som har ålagts att anmäla sig på en förläggning inte fullgör sin anmälningsskyldighet, ska förläggningen omedelbart underrätta den myndighet som meddelat åläggandet om att utlänningen underlåtit att anmäla sig.

På en person som hör till den personal på förläggningen som övervakar att anmälningsskyldigheten fullgörs tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

119 §

Övriga skyldigheter

En utlänning kan åläggas att överlämna sitt resedokument och sin biljett till polisen eller gränskontrollmyndigheten eller att meddela polisen eller gränskontrollmyndigheten var han eller hon är anträffbar.

120 §

Ställande av säkerhet

En utlänning får åläggas att ställa en sådan

avses i 118 och 119 § får utlänningen åläggas att ställa en sådan säkerhet hos staten för sina kostnader för vistelse och återresa som myndigheten bestämmer. *Beslut om ställande av säkerhet fattas av den myndighet som avses i 118 § 2 mom.*

Säkerheten skall frigöras eller återställas när den inte längre behövs för att klarlägga förutsättningarna för utlänningens inresa eller för att bereda eller säkra verkställigheten av ett beslut om att han eller hon skall avlägsnas ur landet. I annat fall skall säkerheten användas för att täcka utlänningens kostnader för vistelse eller återresa. Den del av säkerheten som inte används för kostnaderna skall omedelbart återställas.

121 §

Villkor för tagande i förvar

I stället för de säkringsåtgärder som avses i 118–120 § kan det bestämmas att en utlänning ska tas i förvar, om

1) det med hänsyn till utlänningens personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon genom att hålla sig undan, avvika eller på annat sätt förhindrar eller avsevärt försvårar beslutsfattande som gäller honom eller henne själv eller verkställigheten av beslut som gäller avlägsnande ur landet,

2) tagande i förvar är nödvändigt för att utreda utlänningens identitet *då den är oklar*, eller

3) det med hänsyn till utlänningens personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon gör sig skyldig till brott i Finland.

För att en utlänning skall kunna tas i förvar på grund av oklar identitet förutsätts att han eller hon vid behandlingen av ärendet har gett otillförlitliga upplysningar eller vägrat lämna upplysningar eller att det annars framkommer att identiteten inte kan anses vara klar.

säkerhet hos staten för sina kostnader för vistelse och återresa som myndigheten bestämmer.

Säkerheten ska frigöras eller återställas när den inte längre behövs för att klarlägga förutsättningarna för utlänningens inresa *eller vistelse i landet* eller för att bereda eller säkerställa verkställigheten av ett beslut om att han eller hon ska avlägsnas ur landet. Annars ska säkerheten användas för att täcka utlänningens kostnader för vistelse eller återresa. Den del av säkerheten som inte används för kostnaderna ska omedelbart återställas.

121 §

Förutsättningar för tagande i förvar

Om de säkringsåtgärder som avses i 118–120 § inte är tillräckliga, får en utlänning utifrån en individuell bedömning tas i förvar, om

1) det med hänsyn till utlänningens personliga eller övriga förhållanden finns grundad anledning att anta *att han eller hon kommer att hålla sig undan, avvika eller på något annat sätt avsevärt försvåra fattandet av beslut som gäller honom eller henne eller verkställigheten av beslut om avlägsnande av honom eller henne ur landet*,

2) utlänningen behöver tas i förvar för att hans eller hennes identitet ska kunna utredas,

3) *utlänningen har eller misstänks ha gjort sig skyldig till brott och behöver tas i förvar för att beredningen eller verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning ska kunna säkerställas*,

4) *medan utlänningen har varit tagen i förvar har han eller hon lämnat in en ny ansökan om internationellt skydd närmast i syfte att fördröja eller störa verkställigheten av ett beslut om avvisning eller utvisning*,

5) *tagandet i förvar grundar sig på artikel 28 i rådets förordning om bestämmandet av den ansvariga staten, eller*

6) *det med hänsyn till utlänningens personliga och övriga förhållanden finns grundad anledning att anta att han eller hon utgör ett*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sådant hot mot den nationella säkerheten som kräver att han eller hon tas i förvar.

Bestämmelser om förutsättningarna för tagande av barn i förvar finns i 122 §.

122 §

Tagande i förvar av minderåriga

Innan en person som inte har fyllt 18 år tas i förvar skall en företrädare för socialmyndigheten höras.

122 §

Tagande av barn i förvar

För att ett barn ska få tas i förvar måste

- 1) den förutsättning för tagande i förvar som avses i 121 § 1 mom. föreligga,*
- 2) barnet ha hörts i enlighet med 6 § 2 mom. innan beslutet fattas, och*
- 3) en tjänsteinnehavare som har yrkesmässig behörighet som socialarbetare enligt 3 § i lagen om behörighetsvillkoren för yrkesutbildad personal inom socialvården (272/2005) och som förordnats av det organ som ansvarar för socialvården ha getts tillfälle att bli hörd.*

När det gäller ett barn som ska tas i förvar tillsammans med sin vårdnadshavare krävs det dessutom att tagandet i förvar är nödvändigt för att upprätthålla familjebanden mellan barnet och dess vårdnadshavare.

Ett barn under 15 år som saknar vårdnadshavare får inte tas i förvar. Ett barn som fyllt 15 år och saknar vårdnadshavare och som söker internationellt skydd får inte tas i förvar förrän ett beslut om avlägsnande ur landet av barnet har blivit verkställbart.

Ett barn som saknar vårdnadshavare och som tagits i förvar ska frigges senast 72 timmar efter det att barnet togs i förvar. Av särskilda skäl kan tiden i förvar förlängas med högst 72 timmar.

123 §

Beslut om tagande i förvar och placering av utläningar som tagits i förvar

Beslut om tagande i förvar fattas inom polisen av en polisman som hör till befälet vid en polisinsättning eller vid centralkriminalpolisen eller skyddspolisen och inom gränsbevakningsväsendet av en anhållningsberättigad tjänsteman eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad. Den som tagits i

123 §

Beslut om tagande i förvar

Beslut om tagande i förvar fattas inom polisen av en polisman som hör till befälet vid en polisinsättning, vid centralkriminalpolisen eller vid skyddspolisen och inom gränsbevakningsväsendet av en anhållningsberättigad tjänsteman eller av en gränsbevakningsman med minst löjtnants grad.

Den som har tagits i förvar eller hans eller

förvar eller hans eller hennes lagliga företrädare ska meddelas grunden för tagandet i förvar.

En utlänning som tagits i förvar skall så snart som möjligt placeras i en sådan förvarsenhet som avses i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002).

En i 1 mom. avsedd tjänsteman kan fatta beslut om exceptionell placering av en i förvar tagen utlänning i polisens häkteslokaler, om

1) förvarsenheterna tillfälligt är fullsatta, eller

2) utlänningen tas i förvar långt från den närmaste förvarsenheten, varvid förvaret får fortgå högst fyra dygn i polisens häkteslokaler.

I situationer enligt 3 mom. 2 punkten kan en utlänning exceptionellt placeras i gränsbevakningsväsendets häkteslokaler i stället för polisens, dock längst för 48 timmar.

En person som inte har fyllt 18 år får placeras i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler endast om också hans eller hennes vårdnadshavare eller någon annan myndig familjemedlem har tagits i förvar i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler.

I fråga om utlänningar som placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler tillämpas vad som föreskrivs i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006), med beaktande av grunden för tagandet i förvar. Beträffande utlänningars besvär rätt tillämpas dock vad som bestäms om ändringssökande i 5 kap. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter. För minoritetsombudsmannens rätt att besöka polisens och gränsbevakningsväsendets häkteslokaler och samtala enskilt med utlänningar tagna i förvar gäller det som föreskrivs i 6 a § 2 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter.

hennes lagliga företrädare ska omedelbart skriftligen på ett språk som han eller hon förstår eller skäligen kan antas förstå meddelas grunden för tagandet i förvar samt informeras om behandlingen av ärendet om tagande i förvar och om möjligheten att få rättshjälp.

123 a §

Placering av utlänningar som tagits i förvar

Se 123 § 2-4 mom.

En utlänning som tagits i förvar ska så snart som möjligt placeras i en sådan förvarsenhet som avses i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002).

En tjänsteman som avses i 123 § 1 mom. kan fatta beslut om att en i förvar tagen utlänning undantagsvis ska placeras i polisens häkteslokaler, om

1) förvarsenheterna tillfälligt är fullsatta, eller

2) utlänningen tas i förvar långt från närmaste förvarsenhet, varvid han eller hon får hållas i förvar i polisens häkteslokaler i högst fyra dygn.

I situationer som avses i 2 mom. 2 punkten kan en utlänning i stället för i polisens häkteslokaler undantagsvis placeras i gränsbevakningsväsendets häkteslokaler, dock för högst 48 timmar.

Om den utlänning som tagits i förvar är ett barn ska han eller hon alltid placeras i en förvarsenhet.

En utlänning som tagits i förvar och som söker internationellt skydd ska normalt placeras i en förvarsenhet.

Bestämmelser om den lag som ska tillämpas på utlänningar som placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler finns i 1 § 3 mom. i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter.

124 §

Anmälan om förvar och domstolsbehandling

Den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar eller om exceptionell placering enligt 123 § 3 mom. skall utan dröjsmål och senast dagen efter tagandet i förvar anmäla saken till tingsrätten på den ort där förvaret sker, eller i brådskande fall till någon annan tingsrätt enligt vad som bestäms närmare genom förordning av justitieministeriet. Anmälan får göras per telefon eller elektroniskt. En telefonanmälan skall utan dröjsmål tillställas

124 §

Anmälan om förvar och domstolsbehandling

Den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar eller om placering undantagsvis enligt 123 a § 2 mom. ska utan dröjsmål och senast dagen efter tagandet i förvar anmäla saken till tingsrätten på den ort där utlänningen hålls i förvar, eller i brådskande fall till någon annan tingsrätt enligt vad som föreskrivs närmare genom förordning av justitieministeriet. Anmälan kan göras per telefon eller elektroniskt. En anmälan som gjorts per

tingsrätten i skriftlig form.

Ett ärende som gäller förvar eller sådan exceptionell placering som avses i 123 § 3 mom. 1 punkten skall utan dröjsmål och senast inom fyra dygn efter åtgärden tas upp i tingsrätten. I de fall som avses i momentets 2 punkt skall ärendet tas upp utan dröjsmål och senast ett dygn efter anmälan.

I ärenden som gäller tagande i förvar är tingsrätten domför med ordföranden ensam. Sammanträdet kan hållas även vid en annan tidpunkt och på en annan plats än vad som bestäms om tingsrättens sammanträde.

Vid beräkningen av de frister som avses i denna paragraf tillämpas inte 5 § lagen om beräkning av laga tid (150/1930).

125 §

Förfarandet i tingsrätten

Den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar och om sådan exceptionell placering som avses i 123 § 3 mom. eller en tjänsteman som förordnats av honom eller henne skall vara närvarande när ärendet behandlas i tingsrätten.

Vid behandlingen av ärendet skall tingsrätten föreläggas en utredning om förutsättningarna för tagande i förvar och för exceptionell placering av den utlänning som tagits i förvar. Den utlänning som hålls i förvar skall hämtas till tingsrätten och vid tingsrättens sammanträde höras om förutsättningarna för tagande i förvar och den exceptionella placeringen.

Behandlingen av ärendet kan uppskjutas

telefon ska utan dröjsmål lämnas till tingsrätten i skriftlig form.

Ett ärende som gäller förvar eller placering undantagsvis enligt 123 a § 2 mom. 1 punkten ska utan dröjsmål och senast inom fyra dygn efter åtgärden tas upp i tingsrätten. I de fall som avses i 2 punkten i det momentet samt när det är fråga om ett ärende som gäller tagande av ett barn utan vårdnadshavare i förvar ska ärendet tas upp utan dröjsmål och senast ett dygn efter anmälan.

I ärenden som gäller tagande i förvar är tingsrätten domför med ordföranden ensam. Tingsrättens sammanträde kan även hållas vid en annan tidpunkt och på någon annan plats än vad som föreskrivs om tingsrättens sammanträde.

Vid beräkningen av de frister som avses i denna paragraf tillämpas inte 5 § i lagen om beräkning av laga tid (150/1930).

125 §

Förfarandet i tingsrätten

Den tjänsteman som har beslutat om tagande i förvar och om placering undantagsvis enligt 123 a § 2 och 3 mom. eller någon som förordnats av honom eller henne ska närvara vid behandlingen av ärendet i tingsrätten.

Vid behandlingen av ärendet ska tingsrätten föreläggas en utredning om förutsättningarna för tagande i förvar och för placering i undantagsfall av den utlänning som tagits i förvar. Den som hålls i förvar ska närvara vid tingsrättens sammanträde och han eller hon ska höras om förutsättningarna för tagandet i förvar och undantagsplaceringen.

Om tingsrätten anser att det är lämpligt, kan behandlingen av ett ärende som gäller tagande i förvar och undantagsplacering också äga rum utan att den som tagits i förvar eller den i 1 mom. avsedda tjänstemannen är närvarande i rättssalen, så att videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring anlitas och där de som deltar i behandlingen kan tala med och se varandra. Om tingsrätten anser att det behövs ska den som hålls i förvar tas till tingsrätten.

Behandlingen av ärendet får skjutas upp endast av särskilda skäl. Utlänningen hålls i

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

endast av särskilda skäl. Förvaret fortsätter till följande behandling av ärendet, om inte tingsrätten bestämmer något annat.

förvar till följande behandling av ärendet, om inte tingsrätten bestämmer något annat.

125 a §

Behandling i tingsrätten av ärenden som gäller tagande av barn i förvar

När tingsrätten behandlar ett ärende som gäller tagande av barn i förvar ska den myndighet som avses i 122 § 1 mom. 3 punkten ge tingsrätten ett skriftligt utlåtande i ärendet. Utlåtandet ska vara tillgängligt senast när tingsrätten tar upp ärendet i enlighet med 124 § 2 mom.

128 §

Ny behandling i tingsrätten

Har det inte beslutats att en utlänning som tagits i förvar skall friges, skall tingsrätten på förvaringsorten på eget initiativ på nytt ta upp ett ärende som gäller förvar eller exceptionell placering enligt 123 § 3 mom. Ärendet skall tas upp senast två veckor efter varje beslut genom vilket tingsrätten har bestämt att den som tagits i förvar fortfarande skall hållas i förvar på vederbörande placeringsställe.

128 §

Ny behandling av ett ärende i tingsrätten

Har det inte beslutats att en utlänning som tagits i förvar ska friges, ska tingsrätten på förvaringsorten på eget initiativ ta upp ett ärende som gäller förvar eller placering undantagsvis enligt 123 a § 2 och 3 mom. till ny behandling. Ärendet ska tas upp senast två veckor efter varje beslut genom vilket tingsrätten har bestämt att den som tagits i förvar fortfarande ska hållas i förvar på placeringsstället i fråga.

Om tingsrätten anser att det är lämpligt får den nya behandlingen av ett ärende som gäller tagande i förvar och undantagsplacering äga rum med anlitande av i 125 § 3 mom. avsedd videokonferens eller annan teknisk dataöverföring. Om tingsrätten anser att det behövs, ska den som hålls i förvar dock tas till tingsrätten.

När tingsrätten på eget initiativ tar upp ett beslut som gäller tagande av ett barn med dess vårdnadshavare i förvar till ny behandling ska en socialarbetare ges tillfälle att avge utlåtande. Tingsrätten ska frige barnet, om det inte finns särskilda skäl att fortsätta hålla barnet i förvar.

2.

Lag**om ändring av lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002) 33 §,
ändras 1–6, 7, 9–17, 20–26, 35 och 36 §,
 av dem 1 och 12 § sådana de lyder i lag 748/2011, 2 och 7 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1346/2009, 3 § sådan den lyder i lag 1346/2009, 9 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 850/2006, 23 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 887/2011, 24 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 976/2007 och 35 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 533/2003, samt
fogas till lagen nya 3 a, 3 b, 11 a–11 c, 20 a, 20 b, 22 a och 22 b § samt ett nytt 5 a kap. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser**Allmänna bestämmelser**

1 §

1 §

*Lagens syfte**Lagens syfte*

Syftet med denna lag är att ordna bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 § i utlänningslagen (301/2004) i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål.

I fråga om förvarsenheternas verksamhet gäller i tillämpliga delar vad som i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011) föreskrivs *om mottagande av personer som söker internationellt skydd, får tillfälligt skydd eller är offer för människohandel.*

Syftet med denna lag är att ordna bemötandet av utlänningar som tagits i förvar med stöd av 121 *och* 122 § i utlänningslagen (301/2004) i förvarsenheter som reserverats särskilt för detta ändamål.

På förvarsenheternas verksamhet tillämpas lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd (746/2011).

På utlänningar som placerats i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler tillämpas i första hand denna lag. Lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006) tillämpas dock till den del det är nödvändigt med beaktande av ordningen och säkerheten i polisens eller gränsbevakningsväsendets häkteslokaler.

2 §

2 §

*Förvarsenhet**Förvarsenhet*

En förvarsenhet kan inrättas i anslutning till

En förvarsenhet kan inrättas i anslutning

Gällande lydelse

en förläggning som staten eller kommunen driver. *I anslutning till en förläggning* som kommunen driver kan en förvarsenhet inrättas genom att Migrationsverket och kommunen ingår ett avtal. Kommunen ska själv sköta förvarsenhetens verksamhet. De kostnader som kommunen åsamkas av inrättandet och driften av förvarsenheten ersätts av statens medel.

Förvarsenheten omfattar nödvändiga lokaler för förvar av utlänningar som tagits i förvar samt ett därtill anslutet område för vistelse utomhus.

3 §

Utveckling, styrning och övervakning

Inrikesministeriet svarar för den allmänna utvecklingen, planeringen, styrningen och uppföljningen av den verksamhet som avses i denna lag.

För styrningen och övervakningen av förvarsenheternas praktiska verksamhet svarar Migrationsverket.

Föreslagen lydelse

till en förläggning som staten eller kommunen driver *eller vara en självständig enhet som drivs av staten eller kommunen*. En förvarsenhet som kommunen driver kan inrättas genom att Migrationsverket och kommunen ingår ett avtal. Kommunen ska själv sköta förvarsenhetens verksamhet. De kostnader som kommunen orsakas av inrättandet och driften av förvarsenheten ersätts av statens medel.

Förvarsenheten omfattar nödvändiga lokaler för förvar av utlänningar som tagits i förvar samt i anslutning därtill områden för vistelse utomhus *och gårdsområden*.

3 §

Styrning och övervakning av förvarsenheter

För styrningen, *planeringen* och övervakningen av förvarsenheternas praktiska verksamhet svarar Migrationsverket.

3 a §

Förvarsenheternas ordningsregler

En förvarsenhet ska ha ordningsregler där närmare bestämmelser än sådana som utfärdats genom lag eller med stöd av lag kan meddelas när det gäller vistelse inom förvarsenhetens område, besök, innehav och användning av telefoner och annan kommunikations- och upptagningsutrustning, stödjande av verksamhetsförmågan, inkvartering och omsorg, innehav av egendom samt andra motsvarande omständigheter som gäller upprätthållandet av ordningen och säkerheten samt ordnandet av funktioner på förvarsenheten.

Förvarsenheternas ordningsregler fastställs av Migrationsverket.

3 b §

I förvar tagna utlänningsars uppförande

Utlänningar som tagits i förvar ska iaktta förvarsenhetens ordningsregler och de uppmaningar och befallningar som personalen på förvarsenheten ger inom ramen för sin befogenhet. Den som tagits i förvar får inte genom sitt uppförande orsaka fara eller störningar för förvarsenhetens personal, andra utlänningsars som tagits i förvar eller någon annan.

4 §

Bemötande

Utlänningar som tagits i förvar skall bemötas rättvist och med aktning för deras mänskovärde. Deras rättigheter får inte med stöd av denna lag begränsas i större omfattning än vad syftet med förvaret och ett säkert förvar samt bevarandet av säkerhet och ordning ovillkorligen förutsätter.

4 §

Bemötande

Utlänningar som tagits i förvar ska bemötas rättvist och med aktning för deras mänskovärde. Deras rättigheter får inte med stöd av denna lag begränsas i större omfattning än vad syftet med förvaret och ett säkert förvar samt bevarandet av säkerhet och ordning ovillkorligen förutsätter.

Tjänstemannen vid förvarsenheten ska i första hand genom råd, uppmaningar och befallningar upprätthålla ordningen och säkerheten i förvarsenheten.

5 §

Information om rättigheter och skyldigheter

En utlänning skall omedelbart informeras om arrangemangen i anslutning till förvaret samt om sina rättigheter och skyldigheter. Dessa uppgifter skall i mån av möjlighet ges skriftligen på ett språk som personen i fråga förstår.

5 §

Information om rättigheter och skyldigheter

En utlänning som tagits i förvar ska omedelbart informeras om de arrangemang som gäller förvaret, om sina rättigheter och skyldigheter samt om förvarsenhetens ordningsregler. Dessa uppgifter ska i den mån det är möjligt ges skriftligen på personens modersmål eller på ett språk som han eller hon skäligt kan antas förstå. Vid behov kan uppgifterna även ges muntligen.

Den som tagits i förvar bekräftar med sin underskrift att han eller hon har fått de uppgifter som avses i 1 mom. Om den som tagits i förvar vägrar bekräfta med sin underskrift att han eller hon fått uppgifterna, ska två tjänstemän vid förvarsenheten intyga att uppgifterna har lämnats.

När det kan konstateras att den som tagits i förvar eventuellt vill lämna in en ansökan om internationellt skydd ska han eller hon ges information om möjligheten att lämna in en sådan ansökan. På förvarsenheten ska tolkning ordnas, om det är nödvändigt för att göra det lättare att få tillträde till asylförfarande.

6 §

Rätt till kontakter

En utlänning har rätt att hålla kontakt med sin mottagare i Finland, en nära anhörig eller annan närstående person, den diplomatiska beskickningen eller konsulatet för sitt hemland, en myndighet som övervakar förvarsenhetens verksamhet, minoritetsombudsmanen, ett allmänt rättsbiträde, den advokat eller någon annan med juris kandidatexamen som är utlänningens ombud, de organ som övervakar de mänskliga rättigheterna och Förenta nationernas flyktingkommissariat eller en representant för kommissariatet samt en allmännyttig förening som yrkesmässigt ger asylsökande, flyktingar och andra utlänningar rättslig hjälp och rådgivning.

De kontakter som avses i 1 mom. får inte övervakas eller begränsas med stöd av bestämmelserna i 4 kap. Som villkor för att mottagaren, en nära anhörig eller någon annan privatperson skall få besöka utlänningen i förvarsenheten kan dock ställas att säkerhetskontroll utförs.

7 §

Besök och användning av telefon

En utlänning har rätt att ta emot besökare och använda telefon.

Genom förvarsenhetens ordningsregler kan möjligheten att ta emot gäster på andra tider under dygnet än normala besökstider begränsas samt utfärdas närmare bestämmelser om besöksarrangemangen och användningen av telefon som är nödvändiga för ordningen på

6 §

Besök och rätt till kontakter

En utlänning som tagits i förvar har rätt att ta emot besök och hålla kontakt med sin mottagare i Finland, en nära anhörig eller någon annan närstående person, den diplomatiska beskickningen eller konsulatet för sitt hemland, den myndighet som övervakar förvarsenhetens verksamhet, minoritetsombudsmanen, ett allmänt rättsbiträde, den advokat eller någon annan som har avlagt någon annan högre högskoleexamen i juridik än en examen i internationell och komparativ rätt och som är utlänningens ombud, de organ som övervakar de mänskliga rättigheterna och Förenta nationernas flyktingkommissariat eller en representant för kommissariatet samt en allmännyttig förening som yrkesmässigt ger personer som söker internationellt skydd, flyktingar och andra utlänningar rättslig hjälp och rådgivning.

Besök ska ordnas i rum som förvarsenheten anvisar. Bestämmelser om övervakning och begränsning av besök finns i 15 §.

7 §

Användning av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning

En utlänning som tagits i förvar har rätt att använda telefon och sådan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning som han eller hon innehar.

Förutsättningen för att telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning ska få användas är att de inte föranleder fara eller störningar för för-

enheten och för att de förvarstagnas kontakträtt ska kunna tillgodoses på lika villkor. Ordningsreglerna fastställs av Migrationsverket.

För användningen av telefon kan tas ut en avgift som motsvarar högst kostnaderna för användningen. En utlänning skall oberoende av sin betalningsförmåga beredas tillfälle att per telefon kontakta dem som avses i 6 §.

9 §

Förflyttning från förvarsenheten

En utlänning som tagits i förvar och som fyllt 18 år kan på begäran av förvarsenhetens direktör tillfälligt flyttas från förvarsenheten till polisens häkteslokaler, om fara som avses i 8 § 1 mom. 1 eller 2 punkten inte kan avvärjas genom separat förvar.

Placering av en utlänning i polisens häkteslokaler som avses i 1 mom. får inte fortgå längre än vad som är nödvändigt. Förvarsenhetens direktör skall på det sätt som föreskrivs i 8 § 2 mom. pröva om det är nödvändigt att placera en utlänning i polisens häkteslokaler.

På en utlänning som placerats i polisens häkteslokaler tillämpas vad som föreskrivs i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006), med beaktande av grunden för tagandet i förvar. Beträffande utlänningsars besvärsvätt tillämpas dock vad

varsenhetens verksamhet eller äventyrar säkerheten för dem som tagits i förvar eller för andra.

För användningen av förvarsenhetens telefon kan det tas ut en avgift som motsvarar högst kostnaderna för användningen. Den som tagits i förvar ska oberoende av om han eller hon har betalningsförmåga ges tillfälle att per telefon eller med någon annan elektronisk kommunikationsutrustning kontakta dem som avses i 6 § 1 mom. Som villkor för användning av telefon kan ställas att den som tagits i förvar meddelar vem han eller hon har för avsikt att kontakta.

Bestämmelser om begränsning av användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning finns i 17 §.

9 §

Placering i polisens häkteslokaler

En utlänning som tagits i förvar och som fyllt 18 år kan på begäran av förvarsenhetens direktör undantagsvis placeras i polisens häkteslokaler, om fara som avses i 8 § 1 mom. 1 eller 2 punkten inte kan avvärjas genom separat förvar.

En 18 år fylld utlänning som tagits i förvar kan på begäran av förvarsenhetens direktör undantagsvis placeras i polisens häkteslokaler redan innan han eller hon anländer till förvarsenheten, om det finns grundad anledning att bedöma att utläningen orsakar fara för eget eller andras liv eller hälsa eller orsakar allvarlig fara för förvarsenhetens ordning eller säkerhet.

Den som tagits i förvar i polisens häkteslokaler får inte hållas där i förvar längre än vad som är nödvändigt. Förvarsenhetens direktör ska på det sätt som föreskrivs i 8 § 2 mom. pröva behovet av att placera en utlänning i polisens häkteslokaler. Om den utlänning som tagits i förvar på begäran av förvarsenhetens direktör har placerats i polisens häkteslokaler redan före sin ankomst till förvarsenheten, ska det hot mot säkerheten som utläningen utgör bedömas så snabbt som möjligt.

som bestäms om ändringssökande i 5 kap.

10 §

Beslut om separat förvar och om förflyttning från förvar

Beslut om separat förvar enligt 8 § 1 mom. 1 och 2 punkten i fråga om en utlänning som tagits i förvar fattas av direktören för förvarsenheten. En anmälan om beslutet skall göras till tingsrätten enligt vad som i 48 § 1 och 4 mom. utlänningslagen bestäms om anmälan om förvar. Vid fortsatt separat förvar skall anmälan göras med minst två veckors mellanrum.

Beslut om separat förvar enligt 8 § 1 mom. 3 punkten och förflyttning till polisens häkteslokaler enligt 9 § av en utlänning som tagits i förvar fattas av en polisman som hör till polisbefälet. En anmälan om beslutet skall göras till tingsrätten enligt vad som bestäms i 1 mom.

På behandling i tingsrätten av ett ärende som gäller separat förvar eller placering i polisens häkteslokaler tillämpas i övrigt vad som i utlänningslagen bestäms om behandlingen av ärenden som gäller tagande i förvar och förlängning av förvaret.

Om separat förvar eller förflyttning till polisens lokaler sker på grund av att personen är till fara för sitt eget liv eller sin hälsa, skall i saken först rådgöras med en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

11 §

Inkvartering och vård

För en utlänning ordnas i förvarsenheten inkvartering, fullt uppehälle, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven.

Vid ordnandet av vården av minderåriga eller offer för tortyr, våldtäkt, annat fysiskt eller sexuellt våld eller personer som annars är i en sämre ställning beaktas de särskilda behov som föranleds av deras livssituation.

10 §

Beslut om separat förvar och om placering i polisens häkteslokaler

Beslut om separat förvar av en i förvar tagen utlänning enligt 8 § 1 mom. 1 och 2 punkten fattas av direktören för förvarsenheten. En anmälan om beslutet ska göras till tingsrätten *med iakttagande av vad som i 124 § 1 mom.* i utlänningslagen föreskrivs om anmälan om förvar. Vid fortsatt separat förvar ska anmälan göras med minst två veckors mellanrum.

Beslut om separat förvar enligt 8 § 1 mom. 3 punkten och *om placering* i polisens häkteslokaler enligt 9 § av den som tagits i förvar fattas av en polisman som hör till polisbefälet. En anmälan om beslutet ska göras till tingsrätten så som föreskrivs i 1 mom.

På behandling i tingsrätten av ett ärende som gäller separat förvar eller placering i polisens häkteslokaler tillämpas i övrigt vad som i utlänningslagen föreskrivs om behandlingen av ärenden som gäller tagande i förvar och fortsatt förvar.

Om någon hålls i separat förvar eller *placeras* i polisens lokaler på grund av att han eller hon är till fara för sitt eget liv eller sin hälsa, ska i saken först rådgöras med en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.

11 §

Inkvartering och vård

För en utlänning *som tagits i förvar* ordnas i förvarsenheten inkvartering, fullt uppehälle, tolktjänster och annat nödvändigt tillgodoseende av de grundläggande behoven.

Vid ordnandet av vården av minderåriga eller offer för tortyr, våldtäkt, annat fysiskt eller sexuellt våld eller personer som annars är i en sämre ställning beaktas de särskilda behov som föranleds av deras livssituation *samt säkerställs regelbunden uppföljning av deras*

Familjemedlemmar erbjuds möjlighet till gemensam inkvartering.

En utlänning ges möjlighet att köpa sådana nyttigheter som behövs i det dagliga livet och som inte faller inom tillämpningsområdet för 1 mom. och därmed inte ges utan betalning.

situation och tillräckliga stödåtgärder.

Familjemedlemmar erbjuds möjlighet till gemensam inkvartering och för dem ordnas separata inkvarteringsrum som garanterar ett tillräckligt privatliv. Personer av olika kön ska inkvarteras separat, om det inte är fråga om familjemedlemmar som vill bli inkvarterade tillsammans. En minderårig som saknar vårdnadshavare ska inkvarteras separat från fullvuxna som tagits i förvar.

En utlänning som tagits i förvar ges möjlighet att köpa sådana nyttigheter som behövs i det dagliga livet och som inte faller inom tillämpningsområdet för 1 mom. och därmed inte ges utan betalning.

11 a §

Innehav av egendom

En utlänning som tagits i förvar får på förvarsenheten inneha en skälig mängd personlig egendom, som inte är förbjuden enligt 22 b § 1 mom., med beaktande av förvarsenhetens inkvarteringsrum och verksamhetens karaktär.

I samband med besök kan den som tagits i förvar ges tillstånd att ta emot en skälig mängd sådana föremål eller ämnen som det enligt 22 b § 1 mom. inte är förbjudet att inneha. De föremål och ämnen som besökaren har med sig ska kontrolleras innan de överläts till den som tagits i förvar.

Rätten för en utlänning som förvaras separat i en förvarsenhet med stöd av 8 § att i isoleringsutrymmena inneha sådan privat egendom som annars är tillåten i denna lag kan begränsas, om innehavet av egendomen kan orsaka fara för personens egen eller andras säkerhet eller allvarlig fara för förvarsenhetens ordning eller säkerhet.

11 b §

Egendomsförteckning

En eigendomsförteckning ska upprättas över den egendom som innehas av en i förvar tagen utlänning som tagits emot på en förvarsenhet. I eigendomsförteckningen anteck-

nas inte egendom av ringa värde, om inte den som tagits i förvar särskilt begär det.

Den utlänning som tagits i förvar och ett närvarande vittne ska underteckna egendomsförteckningen. Om den som tagits i förvar vägrar underteckna förteckningen, ska två tjänstemän vid förvarsenheten intyga att förteckningen är korrekt.

En anteckning ska göras i egendomsförteckningen över sådan i egendomsförteckningen antecknad egendom som överlåtits i den i förvar tagna utlännings besittning. Den som tagits i förvar ska på begäran ges en kopia av egendomsförteckningen.

11 c §

Lagring och återlämnande av egendom

Förvarsenheten ska lagra den egendom som överskrider den skäligen mängd som avses i 11 a § 1 mom. för den tid utläningen hålls i förvar, om det med beaktande av förvarsenhetens förvaringsutrymmen är möjligt. De lagrade sakerna ska återlämnas till den i förvar tagna utläningen när han eller hon lämnar förvarsenheten.

Om egendomen inte kan lagras, ska den återlämnas eller på bekostnad av den som tagits i förvar skickas till en av honom eller henne angiven plats. Sakerna som förfars får förstöras i närvaro av ett vittne. Bestämmelser om förstöring av alkoholdrycker eller andra alkoholhaltiga ämnen finns i 60 § i alkohollagen (1143/1994). Bestämmelser om bortförande av narkotika för förstöring finns i 28 § i narkotikalagen (373/2008).

Om den utlänning som tagits i förvar lämnar kvar egendom i förvarsenheten när han eller hon lämnar enheten, kan egendomen på utlännings bekostnad skickas till en av honom eller henne angiven plats. Sådan egendom av mer än ringa värde som övergetts eller lämnats kvar i förvarsenheten av den utlänning som tagits i förvar ska förvaras i enheten i tre månader varefter den övergår i förvarsenhetens ägo.

12 §

Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd

En utlänning får brukspenning om han eller hon inte har egna tillgångar till sitt förfogande och inte kan få dispositionsmedel på något annat sätt. Närmare bestämmelser om brukspenningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

En utlänning kan undantagsvis beviljas kompletterande mottagningspenning i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd eller utkomststöd i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd beviljas av den förläggning till vilken förvarsenheten är knuten.

13 §

Vård och undersökning utanför förvarsenheten

Om en sjuk eller handikappad utlänning som tagits i förvar inte på behörigt sätt kan vårdas eller undersökas i förvarsenheten, skall han eller hon under tillräcklig övervakning skickas för vård eller undersökning utanför förvarsenheten.

För övervakningen av en utlänning under vård eller undersökning svarar polisen på den ort där vården eller undersökningen sker. En tjänsteinnehavare vid förvarsenheten svarar dock för övervakningen tills polisen kan åta sig övervakningen.

12 §

Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd

En utlänning får brukspenning, om han eller hon inte har egna tillgångar till sitt förfogande och inte kan få dispositionsmedel på något annat sätt. Närmare bestämmelser om brukspenningen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

En utlänning kan undantagsvis beviljas kompletterande mottagningspenning *med iakttagande av* vad som föreskrivs i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd, eller utkomststöd *med iakttagande av* vad som föreskrivs i lagen om utkomststöd (1412/1997).

Brukspenning, mottagningspenning och utkomststöd beviljas av den förläggning som förvarsenheten finns i samband med.

13 §

Hälso- och sjukvård

En utlänning som tagits i förvar har rätt till nödvändiga hälso- och sjukvårdstjänster.

Beslut om medicinering, innehav av läkemedel, vård, undersökning och annan hälso- och sjukvård som gäller en utlänning som tagits i förvar fattas av en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som förvarsenheten tillhandahåller.

Om en utlänning som tagits i förvar inte kan vårdas eller undersökas på behörigt sätt i förvarsenheten, ska han eller hon skickas under tillräcklig övervakning för vård eller undersökning utanför förvarsenheten.

För övervakningen av en i förvar tagen utlänning medan vård eller undersökning pågår svarar polisen på den ort där vården eller undersökningen sker. En tjänsteinnehavare vid förvarsenheten svarar dock för övervakningen tills polisen kan åta sig den.

14 §

Stödjande av funktionsförmågan

För en utlänning ordnas sådan verksamhet för stödjande av livskompetensen som är förenlig med förhållandena i förvarsenheten samt möjlighet att följa medier och använda bibliotekstjänster.

Utomstående personer och sammanslutningar kan beviljas tillstånd att ordna rekrea- tions- och studieverksamhet i förvarsenheten.

En utlänning skall beredas möjlighet att vistas utomhus minst en timme per dag.

En plats som lämpar sig för stillhet skall avdelas i förvarsenheten.

15 §

Övervakning och begränsning av besök

Som villkor för att besökare skall få tillträde till förvarsenheten kan ställas att de skall lämna sina ytterkläder och saker som de har medfört i förvar i förvarsenheten under besöket på det sätt som bestäms av förvarsenheten.

Besök kan ordnas i ett särskilt, för ändamålet anvisat rum, om det finns motiverad orsak

14 §

Stödjande av funktionsförmågan

För en utlänning som tagits i förvar ordnas sådan verksamhet för stödjande av livskompetensen som är förenlig med förhållandena i förvarsenheten samt möjlighet att följa medier och använda bibliotekstjänster. För ett barn som tagits i förvar ordnas fritidssysselsättning som lämpar sig för barnets ålder och förhållandena i förvarsenheten.

Utomstående personer och sammanslutningar kan beviljas tillstånd att ordna rekrea- tions- och studieverksamhet i förvarsenheten.

En utlänning som tagits i förvar ska beredas möjlighet att vistas utomhus minst en timme per dag.

En plats som lämpar sig för stillhet ska avdelas i förvarsenheten.

15 §

Övervakning och begränsning av besök

Som villkor för att komma in på förvarsenheten kan ställas att säkerhetskontroll utförs och legitimation uppvisas. Om någon annan än en privatperson som besöker en i förvar tagen utlänning motsätter sig säkerhetskontroll, kan detta leda till att mötet ordnas övervakat eller under särskilt övervakade förhållanden, varvid en person som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter eller som bistår vid dem får närvara vid mötet. Vid besök som ordnas under särskilt övervakade förhållanden får den utlänning som tagits i förvar och besökaren inte ha fysisk kontakt.

De kontakter som avses i 6 § 1 mom. får övervakas eller begränsas med stöd av bestämmelserna i 3 och 4 mom. endast om en person i egenskap av privatperson besöker den utlänning som tagits i förvar.

Som villkor för att besökare ska få tillträde till förvarsenheten kan ställas att de ska lämna sina ytterkläder och saker som de har medfört i förvar i förvarsenheten under besöket på det sätt som bestäms av förvarsenheten.

Besök kan vägras, om

1) besökaren inte tillförlitligt kan styrka sin

att misstänka att besöket kan medföra fara för säkerheten eller ordningen i förvarsenheten. En person som sköter styrnings- eller övervakningsuppgifter vid enheten kan vara närvarande vid besöket, om detta krävs för att säkerheten eller ordningen skall kunna upprätthållas.

Ett besök kan förvägras om besökaren inte tillförlitligt kan styrka sin identitet eller vägrar underkasta sig säkerhetskontroll eller om det finns motiverad orsak att misstänka att besöket medför en sådan fara för säkerheten eller ordningen som inte kan avväjas genom övervakning.

Ett besök kan förvägras om det av motiverad orsak kan misstänkas äventyra utredandet av förutsättningarna för inresa i landet och den i förvar tagna utlänningens identitet eller om det finns motiverad orsak att anta att besöket innebär medverkan till brott.

16 §

Brevväxling och försändelser

Om det finns motiverad orsak att misstänka att ett brev, en postförsändelse eller någon annan försändelse till en utlänning som tagits i förvar innehåller sådana förbjudna ämnen eller föremål som avses i 21 §, kan man be mottagaren öppna försändelsen i personalens närvaro. Om personen i fråga vägrar öppna en brev- eller postförsändelse eller en annan försändelse, kan försändelsen granskas med hjälp av genomlysning eller genom att den öppnas. Försändelsen får dock inte läsas. Granskning och öppnande skall ske i närvaro av ett vittne.

17 §

Begränsning av användningen av telefon

Som villkor för användning av telefon kan

identitet eller vägrar underkasta sig säkerhetskontroll,

2) det finns grundad anledning att misstänka att besöket medför fara för säkerheten eller ordningen vid förvarsenheten eller för säkerheten för den utlänning som tagits i förvar eller för någon annan person,

3) ett besök av grundad anledning kan misstänkas äventyra utredandet av förutsättningarna för inresa eller vistelse i landet eller av den i förvar tagna utlänningens identitet,

4) det finns grundad anledning att anta att besöket innebär medverkan till brott, eller

5) utlänningen förvaras separat med stöd av 8 §.

I fall som avses i 4 mom. kan besök dock ordnas övervakat eller under särskilt övervakade förhållanden genom beslut av förvarsenhetens direktör, om det anses att det är skäligen att ordna besöket.

16 §

Brevväxling och försändelser

Om det finns grundad anledning att misstänka att ett brev, en postförsändelse eller någon annan försändelse till en utlänning som tagits i förvar innehåller sådana förbjudna föremål eller ämnen som avses i 22 b § 1 mom., kan en tjänsteman vid förvarsenheten be mottagaren öppna försändelsen i närvaro av personal vid förvarsenheten. Om en utlänning som tagits i förvar vägrar öppna en brev- eller postförsändelse eller någon annan försändelse, kan försändelsen granskas med hjälp av genomlysning eller genom att öppnas. Försändelsen får dock inte läsas. Granskning och öppnande ska ske i närvaro av ett vittne.

17 §

Begränsning av användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning

Användningen av telefon och annan elek-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ställas att en i förvar tagen utlänning meddelar vem han eller hon har för avsikt att kontakta. Användningen av telefon kan förbjudas, om det finns motiverad orsak att misstänka att användningen av telefon äventyrar utredandet av förutsättningarna för inresa i landet eller utlänningens identitet eller om det finns motiverad orsak att anta att användningen av telefon innebär medverkan till brott.

tronisk kommunikations- och upptagningsutrustning kan begränsas, om användningen föranleder oskäligen olägenheter för förvarsenhetens verksamhet eller för någon annan myndighetsverksamhet.

Användningen av telefon och annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning kan förbjudas, om det finns grundad anledning att misstänka att användningen av telefon äventyrar utredandet av utlänningens förutsättningar för inresa eller vistelse i landet eller av utlänningens identitet eller om det finns grundad anledning att anta att användningen av telefon innebär medverkan till brott.

Fotografering samt upptagning av rörliga bilder och ljud på förvarsenheten är förbjudet. Förvarsenhetens direktör kan dock ge tillstånd till fotografering eller upptagning av rörliga bilder och ljud. Innehav av utrustning som lämpar sig för fotografering eller upptagning av rörliga bilder eller ljud kan förbjudas eller användningen av sådan utrustning begränsas.

20 §

Övervakning

Utlänningar som tagits i förvar och förvarsenhetens lokaler skall övervakas på det sätt som förutsätts av syftet med förvaret, ordningen i förvarsenheten, ett säkert förvar, kvarhållande samt säkerheten för utlänningar och andra personer.

Om garanterandet av säkerheten för utlänningar eller andra personer eller upprätthållandet av ordningen och säkerheten vid förvarsenheten ovillkorligen förutsätter det, kan en person som vid enheten sköter styrnings- eller övervakningsuppgifter också övervaka inkvarteringsrummen genom att gå in i dem.

Övervakningen skall ordnas så att den inte kränker den i förvar tagna utlänningens eller andra personers skydd för privatlivet eller medför onödig olägenhet för dem.

20 §

Övervakning

Utlänningar som tagits i förvar och förvarsenhetens lokaler ska övervakas på det sätt som krävs på grund av syftet med förvaret, ordningen i förvarsenheten, ett säkert förvar, kvarhållande samt säkerheten för utlänningar och andra personer.

En person som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter vid enheten får gå in i inkvarteringsrummen för att övervaka dem. Om garanterandet av säkerheten för utlänningar eller andra personer eller upprätthållandet av ordningen och säkerheten vid förvarsenheten ovillkorligen förutsätter det, får en person som sköter styrnings- eller övervakningsuppgifter vid enheten kontrollera de föremål och ämnen som finns i inkvarteringsrummen på det sätt som föreskrivs i 21 § 2 mom.

Övervakningen ska ordnas så att den inte kränker skyddet för den i förvar tagna utlänningens eller andra personers privatliv eller medför onödig olägenhet för dem.

För övervakningen vid förvarsenheten svarar enhetens direktör och de personer som sköter styrnings- eller övervakningsuppgifter.

För övervakningen vid förvarsenheten svarar enhetens direktör och de personer som sköter styrnings- eller övervakningsuppgifter.

20 a §

Teknisk övervakning

Förvarsenhetens lokaler kan övervakas med teknisk utrustning. Enhetens inkvarteringsrum och sanitetsutrymmen samt gästrum får emellertid inte övervakas genom upptagning av bild eller ljud.

Teknisk övervakning används för att garantera syftet med förvaret, ordningen i förvarsenheten, ett säkert förvar samt säkerheten för utlännningar som tagits i förvar och andra personer.

Den som är föremål för teknisk övervakning ska utan dröjsmål underrättas om övervakningen.

20 b §

Övervakningsupptagningar

Bilder, ljud och annan information som fås i samband med teknisk övervakning får tas upp för att trygga en behörig behandling av utlännningar som tagits i förvar.

Upptagningen får användas för att utreda huruvida behandlingen av dem som tagits i förvar är korrekt, för de behov som uppstår i samband med övervakningen i allmänhet samt för att utreda brott som misstänks ha begåtts i förvarsenheten.

Upptagningar som uppkommer vid teknisk övervakning ska utplånas när de inte längre behövs och senast inom tre år från det att den utlännning som förekommer på upptagningen har lämnat förvarsenheten.

21 §

Säkerhetskontroll

I syfte att sörja för säkerheten och trygga ordningen eller skydda egendom kan säkerhetskontroller utföras vid förvarsenheten.

21 §

Säkerhetskontroll

Vid förvarsenheten kan det utföras säkerhetskontroller i syfte att sörja för säkerheten och trygga ordningen eller skydda egendom

Vid säkerhetskontroller kan man med en metalldetektor eller någon annan teknisk anordning kontrollera en i förvar tagen utlänning som anländer till förvarsenheten samt de saker han eller hon medför i syfte att säkerställa att personen inte har med sig föremål eller ämnen

1) genom vilka fara kan orsakas för en persons säkerhet eller ordningen i förvarsenheten,

2) som kan användas för att skada egendom,

3) i fråga om vilka innehav i övrigt enligt lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lag är förbjudet, eller

4) som består av alkohol.

Övriga personer som anländer till förvarsenheten kan kontrolleras enligt vad som i 2 mom. bestäms om kontroll av en utlänning som tagits i förvar. Om en person motsätter sig säkerhetskontroll iakttas bestämmelserna i 15 § 3 mom.

Säkerhetskontrollen skall ordnas så att den inte medför onödig olägenhet för den som kontrolleras och så att den inte skadar egendom.

22 §

Kroppsvsitation

Om en utlänning som tagits i förvar misstänks för innehav av sådana förbjudna föremål eller ämnen som avses i 21 §, kan han eller hon kroppsvisiteras *i samband med ankomsten eller återkomsten till förvarsenheten eller efter ett öovervakat besök.*

Kroppsvsitation omfattar undersökning av vad personen har i sina kläder eller annars bär på sig.

Kroppsvsitation skall förrättas finkänsligt och i närvaro av ett vittne. Kroppsvsitation får inte förrättas av och vid den får inte närvara en person av annat kön, om han eller hon inte är läkare eller annars hör till hälso- och sjukvårdspersonalen.

samt i andra fall där det finns grundad anledning att misstänka att en utlänning som tagits i förvar innehar ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 22 b § 1 mom.

Vid en säkerhetskontroll kan en i förvar tagen utlänning som anländer till *eller vistats* i förvarsenheten samt de föremål och ämnen han eller hon medför kontrolleras med metalldetektor eller någon annan teknisk anordning, *genom att med händerna känna utanpå kläderna samt även genom att på något annat sätt gå igenom* den medhavda egendomen i syfte att säkerställa att personen inte har med sig *förbjudna föremål eller ämnen som avses i 22 b § 1 mom.* När säkerhetskontroll utförs genom att känna utanpå kläderna med händerna ska den som utför kontrollen vara av samma kön som den som kontrolleras.

Förutom utläningar som tagits i förvar kan andra som anländer till eller vistas i förvarsenheten kontrolleras på det sätt som i 2 mom. föreskrivs om kontroll av en i förvar tagen utlänning. Om en person motsätter sig säkerhetskontroll, ska bestämmelserna i 15 § iakttas.

Säkerhetskontroller ska utföras så att de varken medför onödig olägenhet för den som kontrolleras eller skadar egendom.

22 §

Kroppsvsitation

Om en utlänning som tagits i förvar misstänks för innehav av sådana förbjudna föremål eller ämnen som avses i 22 b § 1 mom., kan han eller hon kroppsvisiteras.

Kroppsvsitation omfattar undersökning av vad personen har i sina kläder eller annars bär på sig.

Kroppsvsitation ska förrättas finkänsligt och i närvaro av ett vittne. Kroppsvsitation får inte förrättas av och vid den får inte närvara en person av annat kön, om han eller hon inte är läkare eller någon *annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården.*

22 a §

Specialgranskning

I en förvarsenhet kan specialgranskning utföras, om det behövs för att trygga säkerheten för de utlämningar som tagits i förvar och för andra personer eller för att avvärja ett allvarligt hot mot ordningen vid förvarsenheten. Specialgranskningen kan utföras av förvarsenhetens personal, eller på begäran från förvarsenhetens direktör, av polisen, tullen eller gränsbevakningsväsendet tillsammans med förvarsenhetens personal.

Granskningen kan omfatta förvarsenhetens lokaler och utrymmen samt det lösöre, de föremål och de ämnen som finns. När en specialgranskning utförs vid en förvarsenhet får samtliga som befinner sig i det rum som ska granskas säkerhetskontrolleras eller kroppsvisiteras. De som ska kontrolleras eller visiteras får isoleras i sina rum för den tid kontrollen eller kroppsvisitationen pågår.

Vid en specialgranskning får även en skolad hund användas.

22 b §

Förbjudna föremål och ämnen

I en förvarsenhet får inte sådana föremål eller ämnen innehas

1) som kan medföra fara för någons säkerhet eller för ordningen vid förvarsenheten,

2) som särskilt lämpar sig för att skada egendom,

3) vars innehav i övrigt enligt lag är förbjudet,

4) som består av alkohol, av något annat berusningsmedel eller av dopningsmedel som avses i 44 kap. 16 § i strafflagen (39/1889), eller som är avsett att utnyttjas vid användning av narkotika, eller

5) som är en läkemedelssubstans, om inte en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården vid förvarsenheten har gett tillstånd till innehav av läkemedelssubstansen.

Om förvarsenhetens personal inte med rimlig möda kan reda ut om det inuti föremål eller ett ämne finns förbjudna föremål eller

ämnen, kan föremålet eller ämnet fräntas innehavaren i samband med en säkerhetskontroll. Ett sådant föremål eller ämne behöver inte heller tas emot för att överlämnas till en utlänning som tagits i förvar.

För kontrollen av annars tillåtna föremål med tanke på förbjudna föremål eller ämnen som ett föremål eventuellt innehåller kan utomstående anlitas på den i förvar tagna utlänningens bekostnad, förutsatt att detta arrangemang inte kräver oskäligt besvär av förvarsenhetens personal.

23 §

Förbjudna föremål och ämnen

De föremål och ämnen som avses i 21 § ska tas ifrån den som kontrolleras eller visiteras. De ska återlämnas till den i förvar tagna utlänningen vid frigivandet. Om ett föremål eller ämne vid detta tillfälle inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren, ska det överlämnas till polisen antingen för att återlämnas till den kontrollerade eller visiterade personen eller för åtgärder enligt 2 kap. 15 § i polislagen (872/2011).

De föremål och ämnen som tagits ifrån en besökare i förvarsenheten återlämnas då han eller hon lämnar förvarsenheten.

24 §

Registrering av åtgärder

Över kroppsvisitation, frångagna föremål och ämnen, granskning och öppnande av brev- och postförsändelser och andra försändelser samt besöksförbud skall upprättas ett protokoll.

23 §

Fråntagande, lagring och återlämnande av förbjudna föremål eller ämnen

Förbjudna föremål och ämnen som avses i 22 b § 1 mom. ska tas ifrån den som kontrolleras eller visiteras. De ska lagras under den tid utlänningen i fråga hålls i förvar och återlämnas till honom eller henne vid frigivandet, om det inte någon annanstans i lag föreskrivs något annat om återlämnande, överlåtande eller förstörande av egendomen.

Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren vid frigivningen, ska det överlämnas till polisen för att antingen återlämnas till den i förvar tagna utlänningen eller för åtgärder enligt 2 kap. 15 § i polislagen (872/2011).

Ett föremål eller ämne som fråntagits en person som besöker förvarsenheten återlämnas till den personen när han eller hon lämnar förvarsenheten, om det inte någon annanstans i lag föreskrivs något annat om återlämnande, överlåtande eller förstörande av egendomen.

24 §

Registrering av åtgärder

I förvarsenheten ska ett protokoll upprättas över

- 1) förbud mot besök enligt 15 §,
- 2) granskning och öppnande av brev- och postförsändelser eller andra försändelser enligt 16 §,

Det protokoll som upprättas över kroppsvisitation och andra åtgärder som avses i 1 mom. skall undertecknas av den som förrättat kroppsvisitationen och av den person som närvarit som vittne. På det protokoll som upprättas över saker och föremål som tagits ifrån en i förvar tagen utlänning skall också begäras utlänningens underskrift.

Närmare bestämmelser om protokollföringen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

25 §

Beslutanderätt i fråga om begränsningar och visitationer

Beslut om kroppsvisitation av en i förvar tagen utlänning och om fråntagande av föremål och ämnen som han eller hon innehar, granskning och öppnande av brev- och postförsändelser eller andra försändelser till honom eller henne samt om sådant förbud mot och övervakning av besök som avses i 15 § 1–3 mom. fattas av direktören för förvarsheten eller på direktörens förordnande av en tjänsteman eller tjänsteinnehavare i styrnings- och övervakningsuppgifter. Om ärendet är brådskande får ett beslut som avses ovan även fattas av någon annan tjänsteman eller tjänsteinnehavare vid förvarsheten.

3) förbud mot användning av telefon eller annan elektronisk kommunikations- och upptagningsutrustning enligt 17 §,

4) granskning av föremål och ämnen som utförs i samband med övervakning av inkvarteringsrum enligt 20 §,

5) säkerhetskontroll enligt 21 § när den utförs i andra fall än i samband med ankomst eller återkomst till förvarsheten eller i samband med ett öövertakat besök,

6) kroppsvisitation enligt 22 §,

7) specialgranskning enligt 22 a §,

8) fråntagande av ett förbjudet föremål eller ämne enligt 23 §,

9) användning av maktmedel och maktmedelsredskap enligt 35 §.

Protokoll som upprättas över åtgärder som avses i 1 mom. ska undertecknas av den som vidtagit åtgärden och av den person som närvarit som vittne. På ett protokoll som upprättas över saker och föremål som tagits ifrån en i förvar tagen utlänning ska också utlänningens underskrift begäras.

Närmare bestämmelser om protokollföringen utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

25 §

Beslutanderätt i fråga om begränsningar och visitationer

Direktören för förvarsheten eller på direktörens förordnande en tjänsteman eller tjänsteinnehavare som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter fattar beslut om

1) innehav av egendom enligt 11 a §,

2) förbud mot och övervakning av besök enligt 15 § 3 mom. och 15 § 4 mom. 1, 2 och 5 punkten,

3) granskning och öppnande av brev- och postförsändelser eller andra försändelser enligt 16 §,

4) granskning av föremål och ämnen som utförs i samband med övervakning av inkvarteringsrum enligt 20 §,

5) säkerhetskontroll enligt 21 §,

6) kroppsvisitation enligt 22 §,

7) specialgranskning enligt 22 a §,

8) fråntagande av ett förbjudet föremål el-

Om de åtgärder som avses i 15 § 4 mom. samt 17 och 18 § och om det tillstånd att avlägsna sig som avses i 19 § beslutar en polisman som hör till polisbefälet.

Direktören för förvarsenheten eller någon annan i 1 mom. avsedd tjänsteman eller tjänsteinnehavare skall verkställa ett beslut som avses i 2 mom.

26 §

Besvärsrätt

En utlänning som tagits i förvar har rätt att hos tingsrätten söka ändring genom besvär i följande beslut:

- 1) sådant förvägrande av besök som avses i 15 § 3 och 4 mom.,
- 2) sådan begränsning av eller sådant förbud mot användningen av telefon eller elektronisk kommunikation som avses i 17 och 18 §,
- 3) förvägrande av sådant tillstånd att avlägsna sig som avses i 19 §, samt
- 4) sådant frångående av förbjudna föremål och ämnen som avses i 23 § 1 mom.

Då ett beslut fattas i ett ärende som avses i 1 mom. skall utlänningen samtidigt ges en skriftlig besvärсанvisning. I besvärсанvisningen skall nämnas den domstol hos vilken besvär i ärendet kan anföras och den frist inom vilken besvär skall anföras samt i övrigt redogöras för vad som skall iaktas när besvär anföras.

Om sökande av ändring i ett beslut som gäller utkomststöd bestäms i 12 § 2 mom.

ler ämne enligt 23 §.

Om ärendet är brådskande, får ett beslut som avses i 1 mom. även fattas av någon annan tjänsteman eller tjänsteinnehavare vid förvarsenheten.

Beslut om åtgärder som avses i 15 § 1 mom. och 15 § 4 mom. 3 och 4 punkten samt 17 och 18 § och om det tillstånd att avlägsna sig som avses i 19 § fattas av en polisman som hör till polisbefälet.

Direktören för förvarsenheten eller någon annan i 1 eller 2 mom. avsedd tjänsteman eller tjänsteinnehavare ska verkställa beslut som avses i 3 mom.

26 §

Ändringsökande

Den som är missnöjd med ett beslut som avses i denna lag får söka ändring i beslutet genom besvär hos tingsrätten.

När ett beslut fattas i ett ärende som avses i denna lag ska parten samtidigt ges en skriftlig besvärсанvisning. I besvärсанvisningen ska anges vilken domstol besvär i ärendet kan anföras hos och den frist inom vilken besvär ska anföras samt i övrigt redogöras för vad som ska iaktas när besvär anföras.

Ändring får emellertid inte sökas genom besvär i ett sådant med stöd av denna lag meddelat beslut som gäller

- 1) separat förvar enligt 8 §,
- 2) placering i polisens häkteslokaler enligt 9 §,
- 3) granskning av försändelser enligt 16 §,
- 4) granskning av föremål och ämnen som utförs i samband med övervakning av inkvarteringsrummen enligt 20 §,
- 5) säkerhetskontroll enligt 21 §,
- 6) kroppsvisitation enligt 22 §,
- 7) specialgranskning enligt 22 a §.

Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som gäller mottagningspenning eller utkomststöd finns i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och lagen om utkomststöd.

5 a kap.

Register

32 a §

Klientregistret över utlänningar som tagits i förvar och förvarsenhetens besökarregister

Klientregistret över utlänningar som tagits i förvar är ett personregister som förs över utlänningar som tagits i förvar och som består av ett riksomfattande delregister och förvarsenheternas delregister.

Förvarsenhetens besökarregister är ett personregister som förs över personer som besöker utlänningar som tagits i förvar och över andra personer som besöker förvarsenheten.

32 b §

Registrens användningsändamål

Det riksomfattande delregister som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar förs för styrning, planering och uppföljning av den praktiska verksamheten vid förvarsenheterna. Förvarsenheternas delregister förs för utarbetande av handlingar som används vid ordnande, planering, genomförande och uppföljning av tagandet i förvar av utlänningar som tagits i förvar samt för förvaring av dessa handlingar och annat material som gäller tagande i förvar och statistikföring.

Förvarsenhetens besökarregister förs för att upprätthålla ordningen och säkerheten vid förvarsenheten.

32 c §

Registeransvariga

Migrationsverket är registeransvarig för det riksomfattande delregister som avses i 32 a § 1 mom.

Förvarsenheten är registeransvarig för sitt eget i 32 a § 1 mom. avsedda delregister och för förvarsenhetens besökarregister.

32 d §

Uppgifter som förs in i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar

I klientregistret över utlänningar som tagits i förvar får föras in ärende- och klientnummer som förvarsenheten och Migrationsverket gett samt uppgifter om den i förvar tagna utlänningens namn, kön, födelseort och födelsedatum, personbeteckning och utländskt personnummer eller någon annan utländsk beteckning för identifiering av personen, medborgarskap, språkkunskaper, civilstånd och familjeförhållanden samt uppgifter om när utlänningen har placerats i förvarsenheten och när han eller hon har lämnat den.

I förvarsenheternas delregister, som ingår i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar, får dessutom föras in tillräckligt omfattande uppgifter som behövs för tryggande av en korrekt behandling av utlänningar som tagits i förvar samt för ordnandet, planeringen, genomförandet och uppföljningen av tagandet i förvar. Dessa uppgifter kan gälla hälsotillståndet för den som tagits i förvar, innehav och användning av telefon och annan kommunikationsutrustning samt kontroller och begränsningar.

Till de klienthandlingar som ska föras in i klientregistret över utlänningar som tagits i förvar hör klientuppgifter och handlingar som hänför sig till ordnandet av tagandet i förvar samt andra uppgifter och handlingar som uppkommit i samband med ordnandet av tagandet i förvar eller som fåtts på annat håll.

32 e §

Uppgifter som ska föras in i förvarsenhetens besökarregister

I förvarsenhetens besökarregister får följande uppgifter föras in om personer som besöker en utlänning som tagits i förvar och om andra personer som besöker förvarsenheten:

1) namn samt typ av identitetshandling som använts för att styrka identiteten samt identi-

- tetshandlingens nummer,
2) vem personen kommer för att träffa,
3) tidpunkt och plats för mötet eller besöket,
4) övriga uppgifter som gäller mötet eller besöket.

32 f §

Utlämnande av registeruppgifter

Utöver vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) och personuppgiftslagen (523/1999) får ur de register som avses i detta kapitel trots sekretessbestämmelserna lämnas ut sådana uppgifter till Migrationsverket, förläggningar och flyktingslussar, polisen, gränskontrollmyndigheten och förvarsenheterna som de behöver vid skötseln av uppgifter som gäller tagande i förvar av utlänningar, utlänningars vistelse i Finland och avlägsnande ur landet, mottagande av personer som söker internationellt skydd och får tillfälligt skydd eller hjälp till offer för människohandel.

Uppgifter får lämnas ut även i maskinläsbar form eller med hjälp av en teknisk anslutning. Innan uppgifter lämnas ut med hjälp av en teknisk anslutning ska den som begär uppgifterna visa att de skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

32 g §

Rätt att få uppgifter ur register

Trots sekretessbestämmelserna har de registeransvariga som nämns i 32 c § i denna lag rätt att från Migrationsverket, polisen, gränskontrollmyndigheten och förvarsenheten samt från förläggnings- och flyktingslussen få sådan information för klientregistret över utlänningar som tagits i förvar som är nödvändig för utförande av de uppgifter som föreskrivs för dem i lag.

Uppgifterna kan, i enlighet med vad som avtalas med den registeransvariga, lämnas ut även i maskinläsbar form eller med hjälp av

teknisk anslutning sedan det har utretts att uppgifterna skyddas på det sätt som avses i 32 § 1 mom. i personuppgiftslagen.

32 h §

Utplåning av uppgifter ur registren och lagring av uppgifter

Uppgifterna om en registrerad i register som avses i detta kapitel gallras ur registren när uppgifterna inte längre behövs och senast fem år efter det att den sista uppgiften om den registrerade har införts.

I fråga om varaktig lagring av register som avses i detta kapitel och av de uppgifter som ingår i dem bestämmer arkivverket med stöd av 8 § 3 mom. i arkivlagen (831/1994). Bestämmelser om förvaring av handlingar i övrigt finns i 8 § 2 mom. i arkivlagen.

33 §

(upphävs)

Behandling av i förvar tagna utlänningsars personuppgifter

För behandlingen av uppgifter om utlänningsars som tagits i förvar finns det ett register över mottagna klienter. Klientregistret är ett personregister enligt 45 § i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

För klientregistret får samlas in och i det får införas

1) uppgifter som behövs för identifiering av en utlänning som tagits i förvar, de klientnummer som den registeransvarige och Migrationsverket ger samt uppgifter om födelseort och medborgarskap, samt

2) uppgifter om när utlänningsen har placerats i förvarsenheten och när han eller hon har lämnat enheten.

På de registeransvariga, ansvaret för de uppgifter som införts i registret, den registrerades rättigheter, utlämnandet av uppgifter ur registret, rätten till information samt utplåning av uppgifter ur registret och lagring av uppgifter tillämpas 6 kap. i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd.

35 §

Användning av maktmedel

Direktören för förvarsenheten och *en för uppgiften utbildad* person i tjänsteförhållande till förvarsenheten har vid skötseln av sina åligganden vid förvarsenheten rätt att använda maktmedel

- 1) för att utföra säkerhetskontroll av en utlänning som tagits i förvar,
- 2) för att förrätta kroppsvisitation av en utlänning som tagits i förvar,
- 3) för att kvarhålla en utlänning som tagits i förvar,
- 4) för att ta förbjudna ämnen ifrån en utlänning som tagits i förvar,
- 5) för att förhindra utomståendes inträde i förvarsenheten och för att avlägsna utomstående från förvarsenheten, samt
- 6) för att förhindra en gärning eller situation som äventyrar förvarsenhetens eller en i förvar tagen utlännings säkerhet.

Vapen eller andra maktmedelsredskap får inte användas i situationer som avses i 1 mom. Maktmedlen skall vara nödvändiga och försvarliga med tanke på omständigheterna. Vid bedömningen av användningen av maktmedel skall hänsyn tas till hur viktigt och

35 §

Användning av maktmedel och maktmedelsredskap

Direktören för förvarsenheten och personer i tjänsteförhållande till förvarsenheten har vid skötseln av sina uppgifter vid förvarsenheten *eller vid skötseln av den övervakningsuppgift som avses i 13 § 4 mom.* rätt att använda maktmedel

- 1) för att utföra säkerhetskontroll *enligt 21 §* av en utlänning som tagits i förvar,
- 2) för att förrätta kroppsvisitation *enligt 22 §* av en utlänning som tagits i förvar,
- 3) för att kvarhålla en utlänning som tagits i förvar,
- 4) för att ta ifrån en utlänning som tagits i förvar förbjudna föremål och ämnen *som avses i 22 b §*,
- 5) för att förhindra utomståendes inträde i förvarsenheten och för att avlägsna utomstående från förvarsenheten,
- 6) för att förhindra en gärning eller situation som äventyrar säkerheten för förvarsenheten, *förvarsenhetens personal*, utläningar som tagits i förvar *eller andra personer som vistas i förvarsenheten*, samt
- 7) *för att trygga separat förvar som avses i 8 §.*

Användning av maktmedelsredskap är förbjuden i situationer som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten. En person i tjänsteförhållande till förvarsenheten som har fått utbildning i användningen av maktmedelsredskap har rätt att i situationer som avses i 1 mom. 3–7 punkten använda maktmedelsredskap som han eller hon har fått individuell utbildning i att använda. Sådana maktmedelsredskap är gasspray, handbojor, batonger med en längd på högst 70 centimeter och teleskopbatonger. Användning av maktmedelsredskap förutsätter utbildning. Närmare bestämmelser om genomförandet av den utbildning som gäller användningen av maktmedelsredskap utfärdas genom förordning av inrikesministeriet.

Maktmedlen ska vara nödvändiga och försvarliga med tanke på omständigheterna. Vid bedömningen av huruvida maktmedel ska användas ska hänsyn tas till hur viktigt och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som är av betydelse för en helhetsbedömning av situationen.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § strafflagen (39/1889).

36 §

Förvarsenhetens personal

Direktören för förvarsenheten och den personal som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter skall stå i tjänsteförhållande. Av direktören för förvarsenheten krävs minst utbildning på institutnivå, goda kunskaper i engelska och lämplig arbetserfarenhet inom området. För styrnings- och övervakningsuppgifter krävs lämplig utbildning och arbetserfarenhet inom området samt skäliga kunskaper i engelska eller i något annat främmande språk.

Direktören för den förläggning till vilken förvarsenheten är knuten kan också vara direktör för förvarsenheten.

Om behörighetsvillkoren och tjänstebemärkningarna föreskrivs genom förordning av statrådet.

brådskande uppdraget är, hur farligt motståndet är, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som är av betydelse för en helhetsbedömning av situationen.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

36 §

Förvarsenhetens personal

Direktören för förvarsenheten och den personal som sköter styrnings- och övervakningsuppgifter ska stå i tjänsteförhållande till förvarsenheten. Direktören för en förvarsenhet *förutsätts ha en för uppgiften lämplig examen, god förtrogenhet med de uppgifter som hör till tjänsten, i praktiken visad ledarförmåga och sådana kunskaper i främmande språk som skötseln av uppgiften kräver.* Direktören för den förläggning till vilken förvarsenheten är knuten kan också vara direktör för förvarsenheten. För styrnings- och övervakningsuppgifter krävs lämplig utbildning och arbetserfarenhet inom området samt skäliga kunskaper i engelska eller i något annat främmande språk.

Direktören för förvarsenheten får delegera befogenheter som han eller hon har enligt denna lag till någon annan av honom eller henne förordnad tjänsteman i förmansställning vid förvarsenheten.